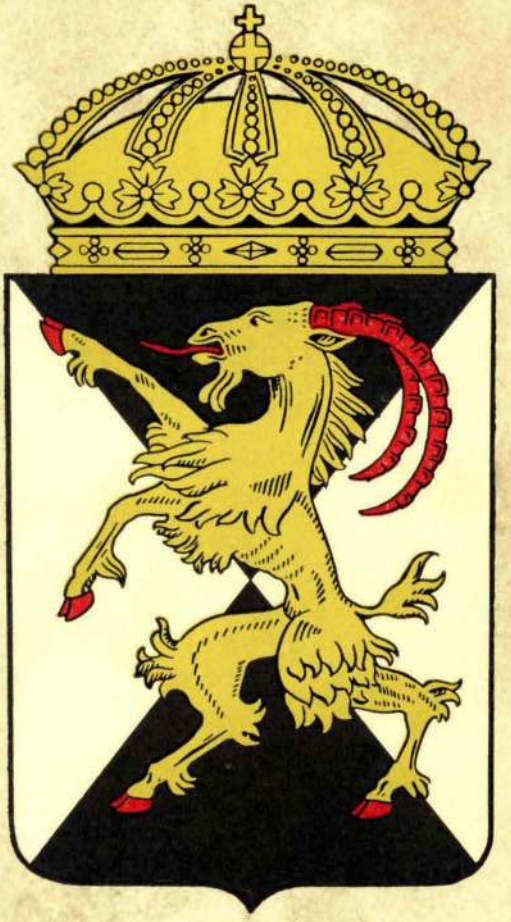

REGEMENTETS DAG 1962

äger rum söndagen den 9 sept.

BOCKEN

årsskrift

Utgiven av HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING **1962**

I redaktionen:
SVEN BRATT
GUNNAR FERNQUIST
IVAR HILLSTRÖM

Gävle 1962
Arbetarbladets tryckeri

BOCKEN

Årsskrift för Hälsinge regementes Kamratförening 1962.

INNEHÅLL

Förord 7

Från fännikeledning till regementstab, av *Erik Wickberg* 9

De tågade i täten för hälsingarna, av *Gunnar Fernquist* 12

Tre regementschefer av samma adelssläkt, av *Erik Wickberg* 17

Hälsans vårdare i fält och läger, av *Bernt Bernholm* 21

Om Teuffenwiesser, hin och ryssarna, av *Erik Wickberg* 28

Med spö i bagaget till rättvisans tjänst, av *Nils Frykberg* 30

Signalpedagogik på hälsingemanér, av *Torsten Wiklund* 36

Hur hälsingebönderna tog saken i egna händer, av *Victor Johnson* . 40

Staben drar i fält i modern orostid, av *Gösta Ehrenborg* 46

Bombkrevaderna på gamla Mohed, av *Per Wikberg* 63

Ur skissboken 67

Ett solvarv i kronans kläder, årskrönika 69

Mamma rycker in vid regementet, av *Christer Faleij* 94

Vi och vårt kompani, med textbidrag av *239 Classon, 16 Andersson, 360 Ridefelt, Leif Eriksson, Formgren, 2 man ur trådgruppen, 55 Persson, 27 Ekström, 17 Edling, 180 Söderberg* 98

Vad kameran såg 130

I fädrens spår för framtids segrar, av *Sven Bratt* 132

Det Kongo du ej möter i tidningsspalterna, av *Hans Carsborg* 138

De gav sina liv för fredens sak 144

Musikens hem minnenas vrå, av *Arne Dyberg* 145

Från muséets montrar 147

Regementets kamratförening 149

Annonsavdelning 151

FÖRORD

Föregående års omläggning av Bocken både i fråga om utformning, omfattning och utgivningstid betecknades som ett experiment. Glädjande nog kan konstateras att försöket slog väl ut. Från skilda håll har såväl positiva som superlativa omdömen inströmmat om Bockens nya stil. Och försäljningen till såväl åldersklassen som föreningens medlemmar och utomstående gav ett resultat långt bättre än väntat. Endast ett f å t a l böcker återstår, varför eventuellt intresserade köpare torde göra klokt i att omgående försäkra sig om ett exemplar.

Årets upplaga av Bocken måste fortfarande anses befinna sig på försöksstadiet, där redigeringen i stort följer samma principer som föregående år.

Den historiska delen ägnas temat "Regementsstaben" utan att på något sätt göra anspråk på att vara en fullständig historisk överblick över denna del av regementet och dess verksamhet. Därtill hade erfordrats mera tid för historisk forskning, ytterligare kontakter med författare och forskare samt större utrymme.

Glädjande nog har välkomna bidrag kommit från förut ej kända personer, intresserade av regementet och dess verksamhet i forna tider. Redaktionen noterar detta med särskild tacksamhet och hoppas att kretsen av kända och okända pennor skall vidgas för varje år — särskilt med tanke på att från och med nästa års upplaga den historiska delen avses omfatta ett av våra sockenkompanier.

Bokens volym har således — huvudsakligen på grund av ekonomiska skäl — måst begränsas till förfång för både den histo-

riska och den aktuella framställningen. Trots detta hoppas redaktionen på ett välvilligt och förstående mottagande av årets Bocken. Årskrönikan, som till största delen bygger på urklipp ur tidningspressen, regementsorder m. m., har på grund av tekniska skäl tyvärr måst nedskäras mer än önskvärt för de händelserika in- och utryckningss- samt repetitionsmånaderna.

Även de medverkande soldatförfattarnas alster om kompaniernas öden och äventyr under det gångna utbildningsåret har fått vidkännas redaktionssaxens omilda framfart.

Slutligen ett varmt tack till alla medarbetare, bidragsgivare och annonsörer för deras oegennyttiga medverkan förutan vilken Kamratföreningens årsskrift ej skulle kunna framställas ens i nuvarande anspråkslösa omfattning.

Redaktionen

I 14 KAMRATFÖRENING

skall verka för vidmakthållandet och stärkandet av sambandet mellan regementet och bygden samt samhörigheten mellan nuvarande och förutvarande hälsingesoldater
Medlemskap kan vinnas av varje svensk man och kvinna, som hyser intresse för föreningens verksamhet

FRÅN FÄNNIKELEDNING TILL REGEMENTSSTAB

Kapten, trumslagare och pipare från mitten av 1600-talet.

410 år har förflutit sedan Krigsarkivets äldsta bevarade rulla över Norrlands krigsfolk upprättades. Den innehåller "register och mantal uppå alla Kungl. Majestäts knektar i Norrlanden såsom äre mönstrade och avbetalade pro anno 1552".

Rullan inledes med en förteckning över hövitsmannen (kaptenen) Mats Törne och hans stab. För att vara under fänniketiden var Törnes förband överraskande stort, inalles 936 man, rekryterade från hela Norrland, varav 575 knektar från nuvarande Gävleborgs län. Men staben vid denna nästan regementsstora styrka var däremot mycket blygsam; förutom hövitsmannen själv upptages i rullan bara skrivardrängen Mats Olsson, trumslagaren Hans och rotemästaren Staffan Olsson.

Fännikorna krympte med åren i storlek, men med staberna tycks det ha gått tvärtom. Nya titlar dyker ideligen upp i sammanhanget, men innehavarnas funktioner är inte alltid möjliga

att identifiera och "översätta" till modernt språk. Trumslagarna blir till antalet allt flera, hövitsmannen får som närmaste man en hövitsmans-löjtnant. Redan 1555 finner man i Törnes stab både fänrik, förare och fältväbel och vidare en fältskär (läkare), som av namnet — Berent van Delden — att döma tydligen var av utländsk börd.

Tio år senare (1565) låg hövitsmannen Sven Gestring med sin fännika "i lantvärn i Jämtland och Hanadal", och i hans stab upptages även en profoss med uppgift att verkställa bestraffningar av olika slag, en kaplan (fältpräst) och en vaktmästare. Sistnämnda titel kom sedermera att utbytas mot sergeant.

Men under fänniketiden förekommer också andra titlar i staberna. Där finns både löjtnant och fänrikslöjtnant, kvartermästare, furir och rustmästare, ävensom pipare (ett slags musikanter) i varierande antal.

Under det norrländska storregementets relativt korta tillvaro — det delades 1624 i flera småregementen — får regementsstaben ett utseende, som i stort sett förblir gällande även för landskapsregementena under det äldre indelningsverket. Trumslagarna flyttas över till kompanistaberna, piparna likaså. Graderna blir också lättare att känna igen. Storregementets överstevaktmästare får redan på 1630-talet titeln överstelöjtnant, rättvisans handhavare benämnes stundom regementsgevaldiger eller regementsväbel och ibland dyker dessutom en annan rättstjänare upp i rullorna under benämningen rättegångsväbel. Även läkaren, som nu ståtar med titeln regementsfältskär eller regementsbarberare, får en eller flera medhjälpare, kallade gemena fältskärer eller fältskärsgesäller, motsvarande nutidens bataljonsläkare. Profossen, som befordrats till regementsprofoss, får gemena profosser som biträden och regementspredikanten får gemena predikanter vid sin sida. Prästerna är för övrigt de enda på staben, som får ordet "herr" framför namnet och redovisas ofta utan efternamn.

Det yngre indelningsverkets tillkomst på konung Karl XI:s initiativ bjuder på vissa nyheter. Till regementsstaben hänföres nu bl. a. fyra hautboister (oboister) eller schalmejblåsare, som väl tillsammans med kompaniernas 16 trumslagare och 8 pipare borde kunnat åstadkomma en taktfast, om ock entonig marschmu-

sik. År 1721 indrogs emellertid oboisternas löner till statskassan och först i början av 1800-talet får regementet åter en mera välljudande musikavdelning, till att börja med redovisad på kompaniernas trumslagare- och soldatrotar som s. k. "spel i nummer".

På Karl XII:s tid omfattade regementsstaben sålunda 1 överste, 1 överstelöjtnant och 1 major, alla tre samtidigt chefer för var sitt kompani, vidare 1 regementskvartermästare, 1 regementspräst och 2 gemena präster, 1 regementsskrivare, 1 regementsfältskär med 3 fältskärsgesäller, 1 regementsadjutant, 1 regementsauditör, 1 regementskommissarie, 1 regementsprofoss med 3 gemena profosser samt slutligen de 4 oboisterna.

När indelningsverket i början av 1900-talet successivt började avvecklas, fanns i stort sett dessa titlar kvar inom regementsstaben, även om en del av dem överförts till en särskild grupp under beteckningen civilmilitär personal. Den egentliga regementstaben omfattade sålunda 1902 överste, överstelöjtnant, 2 majorer, regementskvartermästare, 3 regements- och 3 bataljonsadjutanter, regementsväbel och sjukvårdsunderofficer, medan den civilmilitära personalen bestod av regementspastor, auditör och vice auditör, regements- och 2 bataljonsläkare, regementsintendent, förrådsförvaltare, mönsterskrivare samt två gevärshantverkare.

Erik Wickberg

DE TÅGADE I TÄTEN FÖR HÄLSINGARNA

De norrländska landskapsfännikorna sammanslogos före 1620 till ett s. k. storregemente, vars chef 1623 var Gustaf Horn. Storregementet delades i maj 1624 i 24 kompanier, vilka 1625 sammanfördes i tre regementsliknande förband. Som chefer för de två sydligaste av dessa regementen, bestående av bl. a. 8 hälsinge- och 2 gästrikekompanier, nämnes Jacob Duval och Johan Banér. Den senare synes ha efterträtts av Lennart Torstensson. Troligen 1630 samlades knektarna från Gästrikland, Hälsingland, Norduppland och Medelpad på samma förband, vilket sedermera fick namnet Hälsinge regemente. Regementets chefer har sedan varit:

Joachim Brahe 1630. Född 21/5 1607, död 18/5 1630. Brahe följde regementet till Pommern, där han avled i "hetsig feber" 1630.

Åke Ulfsparre 1630—1638. Född 13/4 1597, död 27/7 1657.

Johan Oxenstierna 1638—1645. Död 3/3 1664.

Johan Strijk 1645. Född 1595, död 14/2 1653. Strijk med fyra av regementets kompanier mönstrades 30/4 1645 i Stockholm varefter de kommenderades på skeppsflottan under Karl Gustaf Wrangel.

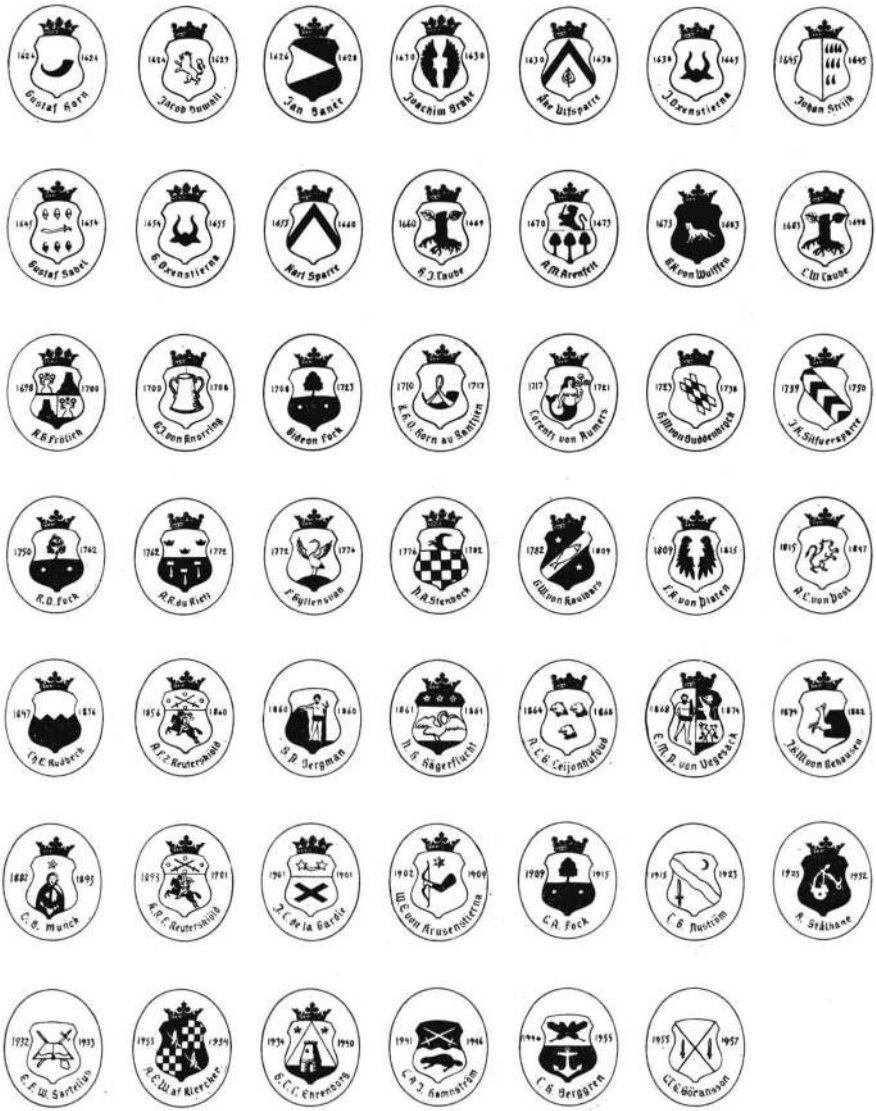
Gustaf Sabel 1645—1654 Född 1594, död 12/3 1659. Deltog med en skvadron ur regementet i belägringen av Prag 1648. Under belägringen stupade majoren vid regementet Johan Muhr.

Gustaf Oxenstierna 1654—1655. Född 16/3 1626, död 18/11 1693. Under Oxenstiernas befäl deltog hälsingarna i Karl X Gustafs krig och led oerhörda förluster såväl genom sjukdom som genom bataljer.

Karl Larsson Sparre 1655—1660. Född 1627, död 1702. Deltog med delar av regementet i striderna vid Krakov 1656 och Lowitz 1657. I slutet av 1657 återfinnes Sparre i Sundsvall för landets försvar mot danskarnas infall från Norge. Sparre är begraven i Ekebyborns kyrka i Östergötland. På en av kyrkans klockor står hans namn och titlar samt årtalet 1673.

Henrik Johan Taube 1660—1669. Död 15/12 1669. Taube bestred med en bataljon hälsingar garnisonstjänst i bl a Reval 1669, där han dog samma år. På grund av dåliga kvarter, klen proviant och dålig sjukvård rådde stor sjuklighet och dödlighet.

KUNGL. HÄLSINGE REGEMENTES
CHEFER 1624–

Anders Månsson Arenfelt 1670—1673. Arenfelt övertog garnisonen i Narva efter Taubes död. Dog därstädes 1673. Han benådades 27/7 1665 med frälsefrihet på skattehemmanet Mårdnäs, sedermera överstesäte vid Hälsinge regemente. Arenfelt insatte sönerna Anders och Mårten som minderåriga underofficerare. Dessa avskedades sedermera av överste Wulffen på grund av sin ålder —11 och 8 år.

Gustaf Karl von Wulffen 1673—1683. Född 10/7 1625, död 29/6 1684. Kommendant i Malmö 1675—1679 och deltog med delar av regementet i stadens försvar vid danskarnas belägring och anfall 1677. Enl kungl brev 22/3 1683 anslogs Mårdnäs med Ede som utjord till överstesäte och förblev så ända till 1833 års lönereglering. Under W:s tid (från 9/8 1682) räknar regementet sin uppsättning på grund av knektekontrakt med allmogen.

Ludvig Wilhelm Taube 1683—1698. Död 13/5 1698. Den 9 och 10 januari 1684 höll Karl XI själv generalmönstring med regementet i Gävle. I denna generalmönsterrulla upptages manskapet för första gången med nummer inom kompaniet. Regementet antecknades kunna sammandragas på 10 dagar och varje kompani särskilt på 2 dagar.

Karl Gustaf Frölich 1698—1700. Född 1637, död mars 1714. Frölich var en av Karl XII fyra enögda skyddslingar, de trenne andra voro Grothusen, Müllern och Görtz. Enligt Gjörwell red Frölich från sin bostad på Södermalm alltid upp i rådet Skeppsbrovägen på en vit häst och hade framför sig, gående, två lakejer, av vilka den ene bar hans röda kappa, och den andre delade ut 3 daler löspenningar åt de fattiga.

Göran Johan von Knorring 1700—1708. Född 10/11 1657, död 3/6 1726. Deltog med regementet i slaget vid Narva 30/11 1700, övergången av Düna 9/7 1701 samt slaget vid Gemauerthof 16/7 1705.

Gideon Fock 1708—1723. Född 1668, död 23/9 1723. Mottog befälet över regementet i dess läger norr Poltava. Under slaget vid Poltava 28/6 1709 blev han svårt sårad och tillfångatagen. Fången i Ryssland till 1722. Han avled på Mårdnäs och är begraven i Segersta kyrka i Hälsingland.

Reinhold Henrik Otto Horn 1710—1717. Född 4/2 1673, död 7/2 1725. Interimsöverste. Deltog i regementets övergång av passet vid Damgarten i november 1712 samt slaget vid Gadebusch i december samma år, där han blev sårad och insjuknade i nervfeber. 1714 var Horn med regementet kommenderad till Roslagen och 1715 till Gävle för stadens försvar mot ryssarnas härjningar på ostkusten.

Lorentz von Nummers 1717—1724. Född 1673, död 20/3 1736. Interimsöverste. Förde befälet över regementet och dess 3-männingsbataljon i Armfeltska fälttåget mot Norge.

Henrik Magnus von Buddenbrock 1723—1738. Född 22/7 1685, död 16/7 1743. Buddenbrock var en av de 7 officerare som Karl XII tog med sig

vid uppbrottet från Turkiet. Under sin chefstid vid Hälsingarna gjorde han sig känd som en "exercisens man". Han utarbetade 1727 "Exercitie Book", som anbefalldes till efterrättelse. Som en av hattpartiets ivrigaste anhängare satt han i 1738 års riksdag i detta partis sekreta utskott. Utnämndes till general 1740 och övertog samma år befälet över den svenska armén i Finland. Hälsinge regemente ingick här med 750 man. För detta krigs snöpliga utgång belastades bl a Buddenbrock och arresterades vid sin återkomst till Sverige i oktober 1742. Den 21 maj 1743 dömdes han av ständernas pluralitet för förräderi samt för långsamhet och oskicklighet att mista ära, liv och gods samt att halshuggas. Domen gick i verkställighet 16/7 samma år på Sandbacken norr Observatorium i Stockholm.

Johan Karl Silfversparre 1739—1750. Född 1681, död 1/11 1752. Chefskapet för regementet var ledigt åren 1738—1739. Silfversparre deltog med 750 man i finska kriget 1739—1742.Den 29/8 1743 blev han av ständernas kommission dömd att avstå ett års lön till Vadstena krigsmanshuskassa för oförsiktiga råd under fälttåget.

Reinhold Otto Fock 1750—1762. Född 1697, död 19/5 1770. Deltog som löjtnant vid regementet i det Armfeltska fälttåget 1718—1719. I augusti 1757 avseglade han med 900 man ur regementet från Gävle till Greifswald och låg året därpå i vinterkvarter på Rügen. Under 1758 års fälttåg hade Fock befälet över en styrka på 1.450 man sammansatt av alla vapenslag. Fock ligger begraven i Söderhamn.

Anders Rudolf Du Rietz 1762—1772. Född 5/2 1720, död 21/10 1792.

Fredrik Gyllenswan 1772—1776. Född 17/7 1723, död 2/11 1787. Som överstelöjtnant vid regementet förde han befälet över regementets arbetsstyrka 1.030 man vid nya dockbyggnaden i Karlskrona 1770. Då regementet 1775 åter skulle sända 1.000 man till Karlskrona lät Gyllenswan medtaga oexercerade rekryter för att få styrkan fulltalig. Härför blev han genom dom av den 24/11 samma år förklarad sitt ämbete förlustig. Domen fastställdes 1776.

Arvid Nils Stenbock 1776—1782. Född 27/9 1738, död 1/5 1782.

Gustaf Wilhelm von Kaulbars 1782—1809. Född 21/2 1733, död 19/4 1814.

Fredrik Kristian von Platen 1809—1815. Född 28/1 1755, död 4/3 1815. I augusti 1808 erhöll von Platen befälet över regementets två bataljoner, vargeringsbataljon samt en sammansatt jägarbataljon och deltog med denna styrka bl a i affärerna vid Lappfjärd 29/8 och vid Oravais 14/9. Återkom med regementet på nyåret 1809 till rotarna. Han avled i Vänersborg under hemtåget från Norge.

Adolf Ludvig von Post 1815—1847. Född 12/7 1781, död 18/6 1847. Genom ackord med överstelöjtnanten vid regementet T Nordenadler blev

von Post 20/12 1811 utnämnd till överstelöjtnant vid regementet. År 1813 avgick regementet under von Posts befäl till arbete på Göta kanal och deltog sedan i norska fälttåget.

Charles Emil Rudbeck 1847—1856. Född 22/5 1793, död 1/11 1864.

Alexander Fabian Zefanias Reuterskiöld 1856—1860. Född 3/12 1804, död 26/12 1891.

Sven Petter Bergman 1860—1861. Född 29/12 1806, död 30/3 1878. Landshövding i Norrbottens län 1861—1873. Under sin kompanichefstid vid regementet sysselsatte sig Bergman med lantmäterigöromål. Bl a kan nämnas skattläggning och avvittring av allmänningar i socknarna Vittersjö, Hille, Ovanåker, Färila, Loos och Hogdal. Han upprättade en karta över Hudiksvalls stad 1839 samt byggde 1842 kanalen mellan Kyrksjön och södra Dellen.

Nils Henrik Hägerflycht 1861—1864. Född 5/12 1803, död 9/9 1870.

Axel Krister Gregersson Leijonhuvud 1864—1868. Född 14/5 1819, död 9/12 1904.

Ernst Mattias Peter von Vegesack 1868—1874. Född 18/6 1820, död 12/1 1903. Tjänstgjorde som batteriofficer samt förrättade tullförvaltare- och guvernementssekreteraretjänsterna på S:t Barthelemy 1852—1854. Deltog i amerikanska frihetskriget åren 1861—1863 och erhöll ett flertal utmärkelsetecken för tapperhet i fält. Den 13 mars 1865 utnämndes von Vegesack till brigadgeneral i Nordamerikanska staternas armé.

Johan Gottlieb Wilhelm von Rehausen 1874—1882. Född 12/1 1819, död 19/2 1897.

Carl Bror Munck 1882—1893. Född 14/8 1836, död 23/8 1905.

Knut Robert Fabian Reuterskiöld 1893—1901. Född 13/1 1838, död 20/2 1902.

Johan Kasimir De la Gardie 1901. Född 5/4 1848, död 29/2 1928.

Wilhelm Ernst von Krusenstjerna 1902—1909. Född 4/6 1846, död 5/10 1931.

Carl Alexander Fock 1909—1915. Född 29/6 1854, död 12/10 1938.

Thomas Georg Nyström 1915—1923. Född 20/6 1865, död 1/11 1942.

Henning Stålhane 1923—1932. Född 5/9 1872, död 19/4 1951.

Ernst Filip Wilhelm Hartelius 1932—1933. Född 23/2 1879, död 10/2 1933.

Achates Ernst Wilhelm af Klercker 1933—1934. Född 28/12 1881, död 18/5 1955.

Gustaf Theodor Casper Ehrenborg 1934—1940. Född 19/9 1882.

Carl Abraham Jonas Hamnström 1940—1946. Född 15/1 1891.

Carl Hans Berggren 1946—1955. Född 5/4 1895.

Carl Ture Engelbreckt Göransson 1955—1957. Född 15/7 1909.

Carl Axel Emil Henriksson 1957— Född 9/11 1906.

Gunnar Fernquist

TRE REGEMENTSCHEFER AV SAMMA ADELSSLÄKT

När krigsfolket i Gävleborgs län sannolikt 1630 samlades på ett och samma förband, vilket med tiden fick namnet Hälsinge regemente, blev överste Joachim Brahe dess överste och chef. Sedan dess har 332 år gått tillända, och under denna långa tid har inalles 46 överstar svarat för chefsskapet över regementet, därav två i interimsställning åren 1710—1721. De flesta av dessa män har burit släktnamn, av vilka åtskilliga alltjämt återfinnes i adelskalendern, och i regementets chefslista återkommer ett av dessa namn tre gånger: Gideon, Reinhold Otto och Carl Alexander Fock.

Då överste Georg Johan von Knorring i december 1708 lämnade chefsskapet över Hälsingarna, fick han som efterträdare dåvarande överstelöjtnanten vid Västerbottens regemente Gideon Fock. Det var en man, som från gemen tjänat sig upp i graderna och redan som yngling luktat krut under kampanjen i Brabant 1690 med den holländska armén samt sedermera som kapten kommenderat en hel bataljon närkingar och västmanlänningar i slaget vid Narva 1700. Från den senare bataljen bar han som minne tvenne blessyrer i sitt vänstra lår, vilket dock ej hindrade honom att ett halvt år senare delta i övergången av floden Düna. Hans avancemang gick därefter raskt undan. Majorsgraden följde redan samma månad (22 juli 1701), och i december följande år kom överstelöjtnantsfullmakten som julklapp. Han hade då också hunnit uppföra Klissow-slaget på sin meritlista.

Marschen gick nu vidare mot fästningen Thorn, som inneslöts av svenskarna 1703 och slutligen tvangs att dagtinga 4 okt. samma år, varvid 2 generaler, 176 andra officerare, drygt 4.000 man, 84 kanoner och 8.000 musköter föll i svenskarnas händer. I det blodiga slaget vid Fraustadt 13 febr. 1706 blev Fock svårt sårad

i vänstra armen, och två år senare fick han vänstra benpipan avskjuten, när han i spetsen för västerbottningarna gick till attack vid Malatize.

Det var följaktligen en ärrig och krigsvan karolin, som 1709 mottog Hälsinge regemente i Romne-lägret utanför Poltava. När slutanfallet mot denna stad sattes in 28 juni samma år, måste Fock ge sig fången, sårad av en kula i vänstra sidan och av flera korsgevärslag i huvudet. De följande elva åren fick han tillbringa i fångenskap, längsta tiden i Moskva, varifrån han återkom till hemlandet först efter fredsslutet och återtog befälet över det nyuppsatta Hälsinge regemente 1722. Redan påföljande år avled han emellertid på regementets chefsboställe Mårdnäs och fick sitt sista vilorum i Segersta kyrka.

Focks värja, som för att vara en karolinsk officersvärja är ovanligt enkel i utförandet, upphängdes enligt tidens sed i kyrkan, men såldes på 1830-talet jämte en del andra kyrkoinventarier på auktion. En bonde i socknen ropade in den för en riksdaler, men den inlöstes sedermera av dåvarande kaptenen vid Hälsinge regemente Wilhelm Brehmer och ingår numera bland prydnaderna i regementets officersmäss.

— — —

Under Gideon Focks kaptenstid vid Närkes och Värmlands regemente föddes i hans äktenskap med Gertrud Rehbinder sonen Reinhold Otto, vilken blott 16-årig inträdde som volontär vid regementet 1713. Där fick han som sekundkapten vid Alfta kompani pröva på krigets vedermödor under den Armfeldtska arméns anfall mot Trondhjem och den fruktansvärda återmarschen över gränsfjällen kring årsskiftet 1718—1719. Liksom övriga sekundofficerare avskedades han efter krigsslutet, men återintogs i tjänst några månader senare som löjtnant vid Arbrå kompani. I juni 1721 mottog han kaptensbeställningen vid Överstelöjtnantens kompani, dock endast för att i januari 1722 nedflyttas till fänrikslönen vid Alfta kompani och sedan 1723 sättas på expektans. Ett år senare återfick han dock fänrikslönen, mottog 1729 löjtnants indelning samt nådde äntligen 1742 majorsgraden. Efter att två år därefter ha blivit överstelöjtnant, utnämndes han 1750 till rege-

Gideon Fock

Carl Alexander Fock

mentschef, och i denna befattning kvarstod han sedan till sitt avsked 1762, då han bosatte sig i Söderhamn. Där avled han 19 maj 1770.

Reinhold Otto Focks militära bana blev betydligt fredligare än faderns. Med Hälsingarna och åtskilliga andra av Armfeldts förband kommenderades han 1720 till Gävle stads försvar mot de ryska kaparflottorna, bevistade 1742 senare delen av fälttåget mot Ryssland, kampanjerna 1743 i Västerbotten och Bohuslän samt slutligen 1757—1759 början av det tämligen "tama" Pommerska kriget.

Sönerna Gideon Henrik och Johan Reinhold tjänade båda som officerare på hans regemente.

Den 18 juni 1909, kort efter regementets förflyttning från Mohed till Gävle, utnämndes den då 55-årige överstelöjtnanten vid Skaraborgs regemente friherre Carl Alexander Fock till överste och chef för Hälsingarna. Han var ättling i sjätte led av den ovan nämnde Gideon Focks broder Henrik och hade vid 18 års ålder börjat sin militärbana som volontär vid Skaraborgs regemente samt tjänstgjort som kompaniofficer vid Svea Livgarde åren 1876—1903, då han som nyutnämnd major förflyttades till Göta livgarde och 1906 återbördades till Skaraborgarna som överstelöjtnant.

En av hans första stora uppgifter som chef för Hälsingarna blev att närmare planera och utforma den nya förläggningsplatsen vid Kungsbäck. Inom loppet av några få år tillkom sålunda den nuvarande regementsparken med alla dess planteringar och promenadvägar, dansbanan, som inköptes från Skansen i Stockholm, musikpaviljongen och minnesstenen, marketenteribyggnaden och soldattorpet, klockstapeln och soldathemmet. I parken lät han vidare anlägga en zoologisk trädgård i miniatyr, och de gamla midsommartraditionerna från Mohedstiden med tävlingar om den s. k. dragkampsfanan och andra idrottsbetonade arrangemang av både allvarligt och skämtsamt slag höll han levande, allt till sina underordnades glädje och nöje vid sidan av den vardagsgrå exercisen. Knappt hade han hunnit förverkliga dessa omfattande planeringar, förrän första världskriget utbröt och han fick annat att tänka på, när kyrkklockorna kallade hans regemente under fanorna. Med kriget försvann både djurparken och många av de gamla Mohedstraditionerna, men då hade överste Fock redan nått pensionsåldern och 1915 överförts till arméfördelningens reserv. Huvuddelen av hans anläggningar vid Kungsbäck äger emellertid alltjämt bestånd och utgör ett imponerande minne över regementets tredje chef av Fockska ätten.

Erik Wickberg

HÄLSANS VÅRDARE I FÄLT OCH LÄGER

Att de svenska härarna under 16-, 17- och 1800-talen "frös och svalt" och slet ohyggligt ont och att sjukdom och farsoter försatte massor av soldater ur stridbart skick, det hade man ju läst om. Men att det var så oerhört många som dog sotdöden i fält och så jämförelsevis få som stupade på slagfältet, det kom som en överraskning åtminstone för mig sedan jag tillbragt några eftermiddagar på Krigsarkivet i sällskap med rapporter och statistik från den tidens fälttåg.

1713 kastade Stenbock in en här på 11.000 man i Tönningen. Fästningen var blockerad i tre månader och under tiden hann styrkan smälta ihop till 8.860 man, av vilka nära 3.000 var sjuka. När ett regemente lämnade fästningen efter kapitulationen stod 279 man på sjuklistan. Bara 145 voro friska. Vid en tidpunkt något senare hade regementet 737 sjuka och 384 friska krigare.

Den här dystra statistiken säger ju det mesta om kvaliteten på den tidens krigssjukvård, om det läkarkunnande och den medicinska utrustningen som stod till soldaternas förfogande. Det är visserligen sant att även dåtidens civila medicin inte stod vidare högt och att allmänhetens läkare i regel var maktlösa när det gällde att sätta en spärr mot febrar, frossor och farsoter av olika slag som drog fram över landet, inte minst i krigstid.

Men ändå kan man inte frigöra sig från tanken att tiotusentals dyrbara soldaters liv kunde ha räddats om den militära sjukvården varit bättre organiserad och om det funnits en central myndighet som effektivt sett till att de utfärdade bestämmelserna om hygien, vård och utrustning verkligen följdes ute på regementena. Man tycker att statsmakterna skulle ha varit desto mer angelägna om den saken som det var ont om folk och mängder av oersättligt människomaterial gick till spillo. Sjukdomarna slog upp väldiga hål i arméerna ur vilka slagkraften långsamt rann bort.

Förhållandena när det gällde sjukvård och medicinsk utrustning, var som ni förstår mycket blygsamma. Sedan slutet av 1600-talet var det bestämt att varje regemente skulle förses med en regementsfältskär och tre kompanifältskärer. Ännu långt in på 1700-talet fungerade denne regementsfältskär tillika som barberare och många gånger förefaller det som om hans utbildning inte borde ha kvalificerat honom till någonting annat. Han uppbar penninglön, en ganska blygsam summa, samt dispositionsrätt till ett hemman, "barberareränta".

Fältskären hade en osäker och ofta föga avundsvärd ställning. Han fick inte sällan fungera som strykpojke, han sorterade helt och hållet under militärbefälet, officerarna blandade sig i hans arbete och desavuerade ofta hans ordinationer. Översten tillsatte och avsatte honom efter behag. Men man bör samtidigt erinra sig att han var sorgligt okunnig och oexaminerad och ibland också ganska skurkaktig, vilket naturligtvis sammanhängde med den dåliga lönen, den trots allt bristfälliga kontrollen och de högre militärmyndigheternas försummelse att sörja för hans utbildning.

Allt detta medförde tid efter annan avsevärda rekryteringssvårigheter och för att fylla luckorna måste utländska fältskärer importeras. Många av dem visade sig vara rena svindlare som skodde sig grovt ekonomiskt. Det var anledningen till hertig Carls för fältskärarskråret nesliga order: "De fältskärer som ej lyda och göra sin skyldighet bliva bestraffade med 25 fuktel. Skulle detta medel icke hjälpa dubbleras receptet." Därmed basta.

Till regementsfältskärens skyldigheter hörde att besiktiga manskapet och vara med vid rekryterings- och andra möten. Om han därvid fann någon karl olämplig måste han uppge varför. Och om befälet tvivlade på att mannen ifråga verkligen var sjuk eller på annat sätt olämplig för krigstjänst måste fältskären beediga sitt intyg. Skulle det senare visa sig att han svurit falskt avsattes han ögonblickligen. Men framförallt skulle han förstås svara för sjukvården vid regementet. Det innebar att han skulle besöka de sjuka som var inkvarterade här och var i omgivningen "i fattigdom och elände utan att någon vårdade sig om dem" som det heter

Trepanering.

hos en författare. Det antyder onekligen att vården kunde vara effektivare. Men man får inte glömma att militärsjukhus i vår mening ännu var okända och att det ofta kunde vara vanskligt för fältskären att företa sina vidsträckta sjukronder.

Hur sjukvisitationer och liknande förrättningar gick till åtminstone en bra bit in på 1700-talet finns beskrivet i olika sammanhang. När regementet var sammandraget skulle de sjuka soldaterna anmäla sig för korpralerna. Dessa hade också skyldighet att ta reda på sjukdomen och rapportera till fältskären. Om sjukdomen var allvarlig skulle de se till att patienten fick en läskunnig

sjukvaktare. Inte för att vaktaren skulle fördriva tiden för patienten med högläsning utan för att han skulle kunna läsa lämpliga böner ifall sjukdomen hotade med dödlig utgång. Till vaktarens uppgift hörde också att röka sjukrummet med enris, städa och hålla snyggt samt se till att den sjuke följde givna ordinationer. Om fältskären själv inte kunde besöka sjuklingarna var han skyldig att skicka någon av sina gesäller.

Förmodligen vis av många bittra erfarenheter hade man ordnat med en kontrollerande myndighet över fältskären. Den lägsta instansen utgjordes av kornetterna (fänrikarna) som skulle besöka de sjuka med jämna mellanrum och rapportera eventuell försumlighet i vården till det högre befälet. 1751 fastslogs officerarnas ansvar härvidlag av regeringen: "De sjukas vård och soldatens i allmänhet så i fält, läger och på marsch som i garnison till förekommande av sjukdomar är officerare i gemen ganska allvarligen anbefallt." Översten var givetvis den högsta rättsliga instansen för fältskärerna och han utdelade straffen. De varierade mellan förlust av en månadsavlöning och avsättning. Det lägsta straffet utmättes för dem som försummat att vårda instrumenten, skaffa gesäller och se till de sjuka. Det högsta utmättes, som redan nämnts, om de utfärdat falskt intyg vid antagning av personal. Småningom lyckades fältskärerna genomdriva att de vid svårare försummelser fick förmånen att ställas inför krigsrätt i stället för att vara utlämnade åt överstens större eller mindre godtycke.

Sedan gammalt förvarades regementenas medicinska och kirurgiska utrustning i järnbeslagna fältkistor av ekträ. Fältskären hade hand om kistan men det var länge översten som skulle göra upp förteckning över instrument och medicin, redogöra för inköpskostnader och bära det yttersta ansvaret.

Den stora fältkistan, det fanns en mindre också vid varje regemente, bestod av fem avdelningar över varandra. I det med svart läder klädda locket förvarades de större instrumenten. Där fanns den stora krokiga kniv med vilken fältskären öppnade fistlar och vidgade sår, där fanns sågen som han amputerade med. Den sortens operationer var mycket vanliga och företogs på många indikationer, t. ex. kallbrand, stark varbildning efter skottskador eller då större blodkärl skadats.

Amputation av ben.

Till inventarierna hörde också brännjärnet varmed blödningen efter amputationen stillades, trepanen, en borr att ta hål på huvudskålen med så att man sedan kunde lyfta upp intryckta partier, snabeltången varmed man avlägsnade benbitar och kultången i vars små skålar man upphämtade kulan ur såret.

I de olika avdelningarna förvarade fältskären vidare svamp och linnetrasor, plåsterpannor och häftnålar, som han fäste ihop sårkanterna med. Här fanns avbitartång, tandtång och munskruv, sax och mejsel och silverkateter, en mässingsspruta med två rör, mortel och mortelstöt samt viktskålar. Och så mässingstrissor och snören till det s. k. zugwerk som kom till användning när brutna ben skulle riktas in och urledvridna leder skulle dras rätt igen.

Alla dessa operationer ägde rum utan bedövning, narkos är en senare tids uppfinning. För att minska patientens lidande gav

man honom en försvarlig kvantitet brännvin, om sådant fanns till hands. Så vitt jag kunnat utröna ingick det i varje fall inte i fältkistans inventarieförteckning. Att sårfebrar, infektioner och andra livsfarliga komplikationer följde på operationerna behöver knappast framhållas. De var snarare regel än undantag.

Man tycker att den kirurgiska utrustningen verkar skäligen enkel och primitiv men i jämförelse med fältskärens medicinförråd framstår den rentav som modern och effektiv. Kistorna innehöll verkligen en märklig provkarta på allsköns mystiska ämnen och att soldaterna för det mesta tycks ha avlidit av sjukdomen och inte av medicinen framstår som något anmärkningsvärt.

Hör bara. Här finns pulvriserade egyptiska mumier, koraller och pärlemor som kombinerade med blyoxid tycks ha använts till plåster av diverse slag. Här fanns grodromsolja, terpentin och poppelknoppar med en tillsats av järnvitriol. Här fanns salvor för utvärtes bruk bestående av blyvitt med kamfer, oljeutkok på blommor med tillsats av pulvriserad alabaster; vidare växtpulver tillsatt med daggmaskolja, rävolja d. v. s. avkok på rått rävkött, samt människo-, hund- och vildkattsister, vilket alltsammans att döma av bruksanvisningen skulle vara bot mot dåliga nerver.

Mot dysenteri förekom ett pulver sammansatt av krossade vildsvinsbetar, språngben från hare, underkäke från gädda och öronstenar från abborre. Och hade soldaten matsmältningsbesvär rekommenderades en kombination av tjock terpentin plus äggula, vilken utan minsta tvekan förefaller mer lämpad som kräkmedel.

Med dessa medel kunde naturligtvis inga underverk åstadkommas och det är som sagt märkligare om soldaten blev frisk trots botemedlen än tack vare dem. Man håller med en skribent från 1800-talet i hans försäkran att "man ryser vid blotta tanken på den läkarverksamhet som utövades av en del fältskärer och än mer av deras gesäller."

Genom riksdagsbeslut i mitten av 1700-talet hade man sökt avhjälpa dels fältskärernas okunnighet dels deras fåtalighet, men som så många andra dekret på det här området fick besluten ingen större effekt. Provisoriska fältskärsskolor inrättades och man började fordra examensbetyg vid anställning. Man försökte fånga in

lovande ynglingar som redan börjat studera humaniora och leda över dem på läkarbanan via en snabbkurs på 4—5 månader. Mer ansågs inte behövligt. Men experimentet misslyckades i stort sett. Regementena klagade våldsamt över de okunniga ynglingar som skickades på dem och snart återgick det hela till den gamla ordningen eller rättare sagt oordningen. Man tvingades importera utländsk arbetskraft igen och under 1788 års krig deltog sålunda inte mindre än 107 utländska "läkare" på svensk sida, däribland 14 fångna ryska kirurger.

Som ett gripande vittnesbörd om hur illa ställt det kunde vara med sjukvårdsmöjligheterna i fält och under krig skall slutligen anföras ett utdrag ur en rapport som 1808 gick till Helsingfors från den hårt trängda andra bataljonen vid Nylands dragoner. Där gör den bekymrade bataljonschefen en förteckning över de medikamenter han förfogade över mitt under brinnande krig: "1. Litet kräkpulver, 2. Laxerpulver, 3. Kylande pulver, 4. Någon sorts droppar, 5. Tre sorters plåster, 6. Litet salva, 7. Brösthé, 8. Bindlar och slitet linne."

Men ändå var det soldaternas plikt att vara "oförskräckte, trogne, nyktre och litet högfärdige". Tillika att sky "lättja som föder sjukdom, ömsa lintyg och strumpor så ohyra, orenlighet och smuts ej får taga överhand, intet dricka när man är varm, hellre tugga papper eller sticka av björk eller en för att förebygga törst, ej lägga sig i solen eller sova med magen mot jorden samt tvätta fötterna, dock ej när de äro svettiga". Detta enligt militärpedagogen Carl Johan von Holthausen i en liten bok om "Soldatens skyldigheter" från 1769. Och som kronan på verket: "Man bör som en viss och skamfull död akta sig att ej komma okväst på lasaretter och sjukvagnar ty man har sett vid alla krig då *en* med heder fått dö för fienden har fyra med förakt ömkligen förgåtts på sjukhusen." Så sant som det var sagt.

Bernt Bernholm

Bilderna ur Meyersson "Studier i Serafimerlasarettets instrumentsamling".

OM TEUFFENWIESSER, HIN OCH RYSSARNA

1600-talets häxprocesser erbjuder många tragiska exempel på följderna av att bli misstänkt för samröre med mörkrets furste, men stundom kunde det också ha sina fördelar att få slikt rykte om sig. Så var fallet med regementsfältskären vid Hälsinge regemente Anders Benjamin Teuffenwiesser.

Teuffenwiesser var tysk till börden, född i Leipzig, där han också inhämtade sina första lärospån i kirurgi. Han fortsatte sina studier i Köpenhamn, kom 1686 till Stockholm som biträde hos stadsbarberaren Niclas Meijer och utnämndes slutligen 10 april 1690 till regementsfältskär vid Hälsingarna.

Det var i sistnämnda egenskap, som han vid krigsutbrottet 1700 fick draga i fält med regementet och dela dess öden på den äventyrsfyllda marschen genom halva Europa till Ukraina. Känd som en utmärkt skicklig yrkesman kallades han 1708 i Wiprecht till generalmajor Gustaf Abraham Piper, som fått sina fötter svårt köldskadade och skötte därvid sin patient med sådan sorgfällighet, att han "frälste greven från fotens avtagande". Teuffenwiesser var då enligt Pipers egen beskrivning "en gammal vördig, gråhårig och fryntlig man".

Den 1 juli 1709 föll Teuffenwiesser tillsammans med resterna av sitt regemente i rysk fångenskap vid Perevolotjna och fördes till Moskva. Det var i fånglägret utanför denna stad, som hans rykte om svartkonst enligt traditionen kom honom till hjälp.

En hög rysk ämbetsman låg, berättar traditionen, svårt sjuk och då de ryska eskulapernas medikamenter inte förmådde bota honom, sände han slutligen sin betjänt till fånglägret med begäran om att Teuffenwiesser skulle komma till hans sjukbädd. Den förste, som betjänten råkade på i lägret, var sekundfänriken vid Ovansjö kompani Bengt Winterroos, av vilken han fick sig till livs en historia om att Teuffenwiesser lärt sin konst av den lede

själv, som också varje natt kom på visit till sin elev för att ge denne instruktioner om morgondagens göromål, mediciner och behandlingssätt.

Under Teuffenwiessers behandling tillfrisknade den ryske ämbetsmannen inom kort och det dröjde inte länge förrän ryktet om underdoktorns stora skicklighet och hans umgänge med mörksens furste spred sig vida omkring. Allt flera nyfikna ryssar började nattetid stryka omkring i närheten av fånglägret — de ville gärna se en skymt av den lede, när denne hälsade på hos hälsingedoktorn.

En kväll framemot midnatt dristade sig några ryska officerare ända in i portgången till det hus, där Teuffenwiesser var inhyst och där fann de sig till sin stora häpnad helt plötsligt stå inför hin håle själv med horn och svans och andra övliga attribut. I nästa ögonblick var han omgiven av ett par lika hemska avgrundsandar, alla med var sin stora eldgaffel i nävarna.

Fortare än kvickt kastades de vettskrämda ryssarna upp i luften och hamnade i en kvidande hög ute på gatan, varifrån de förskräckta tog till benen, medan den storväxte regementsadjutanten Jacob Rönqvist och hans medhjälpare, som så framgångsrikt vikarierat som Belsebubs utsända, nöjda drog sig tillbaka till sitt nattläger.

Men när tsaren själv någon dag senare fick höra historien, resolverade han på stående fot, att den farlige Teuffenwiesser omedelbart skulle återsändas till sitt hemland under pålitlig eskort och så kom det sig, att han slapp dela de övriga hälsingarnas fångenskap.

Så långt traditionen! Hur mycket sanning, som ligger i den fantastiska berättelsen, lär väl aldrig kunna fastslås, men visst är, att Teuffenwiesser återkom till Sverige redan 1710 och samma år återinträdde som regementsfältskär vid Hälsingarna, där han tjänstgjorde till sin död 22 november 1737.

Rönqvist däremot återkom ur fångenskapen först 1722 och slutade sin militära bana som kaptenlöjtnant vid Livkompaniet 1750. Han avled 1753 vid 65 års ålder.

Winterroos slutade sina dagar 1715 under fångenskapen i Sarinski.

Erik Wickberg

MED SPÖ I BAGAGET TILL RÄTTVISANS TJÄNST

Mössa för profoss vid I 14 från mitten av 1700-talet. Tillhör armémuseum.

"Undan ur vägen,
se hur profossen
med plymager,
svänger gullyxan
tills allt blir undanröjt"

(Bellmans skildring av korpral Mollbergs paradering vid korpral Bomans begravning.)

Vid fänikornas och sedermera regementenas staber fanns befattningshavare, kallade profosser, vilka voro rättvisans hantlangare och ordningens upprätthållare, kort och gott militärpoliser.

Profosser syns tidigare ha förekommit hos schweizarna och hos de tyska landsknektarna. I landsknektshärarna hörde profossen till staben och hade en både viktig och ansedd ställning. Han var chef för "rumormästaren",[1]) vilken hade hand om fältpolisen, för "stockemästaren" och "stockeknektarna" m fl samt även för bödeln, som bar det breda rättarsvärdet på axeln. Stockeknektarna förde bl a syndare till stockemästaren, vilken "inlåste" dem i stocken och dessutom slog brottslingar "i järn" d v s satte hand- och fotbojor på dem. När man slog läger skulle profossen utse lämplig plats (ett slags marknadstorg) för de marketentare och

[1]) Militär tjänsteman på 1600-talet, vilken ägde att beivra och bestraffa förseelser "begångna utom kvarter och läger".

krämare, vilka åtföljde hären. Han skulle hålla uppsikt över att där i alla avseenden gick rätt till, ävenså att fastställda priser hölls.

Till Sverige kom profossinstitutionen med Sturarnas och Gustaf Vasas tyska landsknektar. Även här var profossen till en början en prominent person. Som biträden hade han stockeknektar, vanligen två eller fyra man.

Som tjänstetecken buro de tyska, och säkerligen även de svenska, en mer eller mindre utsirad stav.

Vid Gustaf Vasas som garde tjänstgörande "stockholmsfänika" bestreds profossbefattningen ofta av f d kungliga drabanter. Tillsammans med en del andra befattningshavare hörde profossen till staben.

På 1500-talets senare hälft syns det ha gått utför med profossens anseende och grad. Vid Sven Gestrings gästrikefänika hade år 1565 hövitsmannen (chefen alltså) 100 och profossen 60 marks årslön, men 1592 hade hövitsmannen 60 och profossen 10 daler i årslön[1]).

Profosserna voro icke populära vid krigsmakten — vilka ordningens upprätthållare är det! — men skyddades genom stränga förordningar, som gjorde det ytterst riskabelt att förgripa sig på dem.

Några profossnamn under fänikeepoken

Jöns Mörks gestrikefänika 1565: Nils Bengtsson.
Sven Gestrings gävleborgsfänika 1566: Joen Persson.
Mårten Larssons gestrikefänika 1573: Mats Jansson
Mårten Larssons gestrikefänika 1588: Olov Hansson
Jakob Welamssons ångermanländska fänika bl a 88 hälsingar 1613: Hans Andersson (i Gryck, Gnarp)
Per Mårtenssons hälsingefänika 1613: Måns Eriksson.
Norrländska storregementet 1618 (10 maj): Anders Larsson.

Under 30-åriga krigets tid hade profosser, rumormästare och deras biträden fullt upp att göra. Ordningen vid trossen, lägren

---

[1]) Under perioderna 1568-74 och 1594 — c:a 1600 var en daler = 4 mark, vilket var ett försök att sammansmälta det utländska myntet (dalern) med det inhemska (mark och öre).

och under marsch var vid denna tid svår att upprätthålla. Ett regemente på 3.000 man åtföljdes ofta av 4.000 icke stridande. "Regementsföljet" utgjordes av soldaternas hustrur och kärestor, skräddare, skomakare, vapensmeder o s v samt av yrkesspelare, försäljare av vapen, kläder och proviant, yrkesmässiga uppköpare av krigsbyte och tjuvgods. En snygg samling! För att hålla ordning på kvinnorna brukade man utse några av dem per kompani att ha uppsikt över de andra. Dessa utvalda hade korprals grad och avlöning!

Profosserna eller åtminstone regementsprofosserna buro fortfarande en stor stav som tjänstetecken. I Danmark kallades denna stav på Kristian IV:s tid (1588—1648) för "Konungens Regiment". Att misshandla profossen, när han bar detta konungsliga tjänstetecken, var detsamma som att förgripa sig på konungen själv — straffet var halshuggning.

Stridshammare i form av fasces för profoss.

I Sverige fanns vid varje regemente under större delen av 1600-talet 1 regementsprofoss, 2 eller 3 gemena profosser, 2 stockeknektar samt 1 skarprättare.

I Karl XI:s krigsartiklar av 1683 omtalas *generalgevaldigern* som högste chef för polisen och rättsväsendet inom läger och kvarter vid en armé. Han hade under sig regementsprofosserna och dessa i sin tur kompaniprofosserna. När det trummats till gudstjänst eller tapto slagits skulle profosserna avpatrullera var sitt område och kontrollera att "ingen tappade eller sålde drycker eller annat" samt vaka över att ingen — det gällde såväl hög som låg — "idkade dryckenskap". När tapto gått skulle alla eldar släckas, vilket profosserna hade att kontrollera.

I de omtalade krigsartiklarna påbjöd Karl XI att rumormästaren utanför kvarter och läger skulle ha samma "mackt och tillstånd" som generalgevaldigern inom läger och kvarter. Rumormästaren och hans folk skulle alltid marschera framför och på sidorna om armén och hålla dem tillbaka, som försökte tränga sig fram. Särskilt skulle rumormästaren se till, att kvarteren ej blevo utplundrade innan armén kom fram.

I samband med indelningsverkets införande fanns i rullorna för varje regemente en regementsprofoss och tre gemena profosser, vilket kompaniprofosserna då kallades. Troligen på 1690-talet avskaffades regementsprofosserna och de gemena profosserna finga heta blott profosser. Dessa måste vid den tiden utföra stockeknektarnas och skarprättarnas sysslor.

Under hela 1700-talet fanns vanligen tre profosser vid varje regemente. Under Karl XII:s tid ökades manskapsstyrkan kraftigt vid en del regementen och profossernas antal i proportion därtill. En profoss tilldelades alltid Livkompaniet och synes ha kallats "förste profoss".

Profossen tillhörde regementets *ringare stab*. I generalmönstringsrullan för Hälsinge regemente av år 1817 hade *Ringare Staben* följande utseende:

Under Läkare med lön	1
Munsterskrifvare med lön	4
Regementsväbel med Första Profosslön	1
Musique Diriqteur med Andra Dito	1
Regements Trumslagaren med Tredje Dito	1
Hautboisters löner	4
Hautboister med Trumslagar löner	8
Pistolsmed med 2:e rotelöner	1
Stockmakare med 2:e rotelöner	1
Jägarehornblåsare med 1 rotelön hvardera	3
Profosser med 1 rotelön hvardera[1])	3

[1]) Dessa profosser voro nr 16 vid Lif Compagniet Storm, nr 47 vid Öfv Lieutns Compagnie Färm samt nr 54 vid 1:sta Majorens Compagnie Däng. Sistnämnda ett utmärkt profossnamn.

Björnskinnsmössa för profoss. 1700-talets senare hälft. Tillhör armémuseum.

Vilka fordringar ställdes på en profoss? Ja, som alla ordningens upprätthållare måste han ha vissa fysiska förutsättningar. I ett flertal reglementen och instruktioner heter det att profossen "bör vara handfast, dristig och se hiskelig ut". Det hiskeliga utseendet förhöjdes genom anläggandet av yviga och borstiga mustascher och helskägg.

Vad uniformering och beväpning beträffar synes profosserna under Karl XI:s och Karl XII:s tid ha haft samma uniform som underofficerarna samt värjor av underofficersmodell. Varje profoss skulle dessutom ha tre för befattningen karakteristiska föremål nämligen mössa, stridshammare och handklovar. I 1756 års förordning om beklädnad och mundering vid de indelta regemen-

tena heter det: "Översterna måste, så hädanefter som hittills, själv draga försorg om profossernas gehäng, deras mössor ifall de brukas, och stridshammare, men värjor och handklovar bestås profosserna av Kronan hädanefter liksom tillförene".

Som förut nämnts avskaffades regementsprofosserna troligen på 1690-talet varefter deras syssla och stav ärvdes av regementsväbeln. Regementsväbelbefattningen hade växlande öden under åren 1722—1769 med tillsättningar och indragningar. 1769 tillsattes slutligen regementsväblar vid alla regementen och har sedan dess bibehållits till dess befattningen försvunnit 1960. Numera kallas den förutvarande regementsväbeln "föreståndare för militärhäktet".

Genom generalorder av den 30. mars 1819 påbjöds att kompaniprofossbefattningen skulle upphöra. En del av profossens åligganden övertogs av övertimmermännen — som ordningshållare vid paraderingar m m. Timmermansorganisationen upphörde i sin tur 1888.

Nils Frykberg

KÄLLOR

Alm, J. Profoss och Regementsväbel cirka 1500—1819; ur Föreningen Armémusei Vänner. Meddelanden X, 1949.

Svensk Soldat. Utgiven av Nordiska museet i samarbete med Försvarsstabens Bildningsdetalj, 1944.

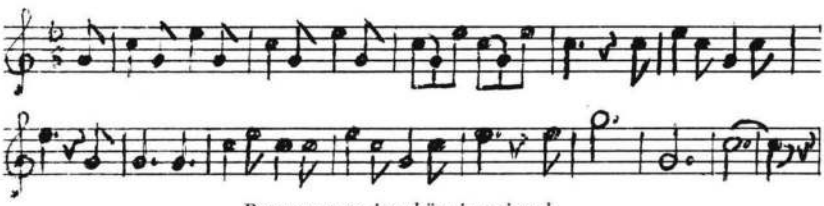
Generalmönstringsrulla för Hälsinge regemente 1817.

Wickberg, E. Hälsinge regementes uppkomst, ur "Hälsingerunor", 1946.

Prygelstraff. — I chefens närvaro undergår en soldat prygelstraff, medan nästa man står på tur. — Teckning av okänd konstnär, 1800-talets mitt.

SIGNALPEDAGOGIK PÅ HÄLSINGEMANÉR

Regementets igenkänningssignal.

Tiderna förändras och vi och krigarlivet och kasernlivet med dem. Sådant, som bara för några tiotal år sedan var väsentligheter i tjänsten för befälet och soldaterna, är nu borta ur bilden — och naturligtvis med risken att bli helt avglömt.

Signalgivaren — "spelet", ej sällan kallad "Spelhelvetet" och på grund därav även "Monte Carlo" — spelade i ordets dubbla bemärkelse en stor roll i kasernlivet och den dagliga tjänsten. I fälttjänst och strid leddes verksamheten i rätt betydande utsträckning genom signalhorn. "Spelet" hängde i bakhasorna på övningsledaren, beredd att tuta. Och naturligtvis var det nödvändigt att beväringen begrep, vad signalerna betydde. Det lärde man sig lättast genom enkla — oftast i dubbel mening enkla — ord till signalmelodierna.

Fältmarscherna utgjorde en viktig del av utbildningen. Mil efter mil på dammiga landsvägar med maran skumpande på ryggen! Och när det blev "formering till tåg", då gällde det att lätta på klädseln precis så mycket som tillåtet var — hyskan och de två översta knapparna — att lätta på maran med lyftremmen och att lätta upp humöret med sång. Det var jordmånen för marschvisan och beväringsvisan.

Både i signalmelodiernas ord och i beväringsvisan frodades den inte alltför söndagsskolemässiga soldathumorn, i vilken

kasernlivet, maten, flickorna och befälet alltid varit de populäraste ingredienserna.

Signalerna hade naturligtvis sin största betydelse på den gamla lägertiden. De skulle höras i barackläget och reglera livet både i fråga om tjänsten, maten och fritiden. Även om exercis i sluten ordning var betydligt vanligare än nu, så var det ju bra att ha signalerna att tillgå, när "truppteckнen" blivit utspridda på övningsfältet.

Uppställning

"Ställ upp er nu, ställ upp er nu,
låt se att det blir nånting av"

Det berättas att kapten Serrander — i avsaknad av spel — brukade agera försångare för att lära beväringen denna signal. Då han saknade sångröst och dessutom sin egen uppfattning om tongångarna, brukade han avrunda med orden:

— Ja, så låter texten, men det var ta mej f—n inte rätta melodin!

Förgaddring

är en signal, som knappast följde med in till kasernerna. Den innebar att avdelningar och löst folk skulle samlas — återvända till lägret med dess ljuvligheter. Och orden:

"Gosse kom in, gosse kom in,
ska du få brännvin"

Stridsverksamheten krävde naturligtvis sina signaler. Eld, Eld upphör, Tropp. Och ibland även Generalmarsch.

Eld

"Akta dej — för nu skjuter jag"

Eld upphör

"Skjut inte mer — men ladda om till nästa gång"

Det sistnämnda är ju samtidigt nog så lärorikt i fråga om den läxa — Vad skall soldaten göra på "Eld upphör"? — som ideligen tröskades. För övrigt framstår nog signalen "Eld upphör" för många krigsmän som den ljuvligaste av melodier — de stora manövrarnas mest efterlängtade ljud.

Tropp
som ju bland annat även blåses vid fanans och flaggans troppande, innebar under strid — efter "Eld upphör" — att nu är det slut. Hurra! Det innebar marsch till köttgrytorna. Och orden:
"Kom till kocken får du mat,
kom till kocken får du mat"

Resten av signalen har aldrig riktigt slagit igenom i fråga om ord, även om vissa försök gjorts att avsluta med
"sill och potatis på ett fat".

Generalmarsch
har nog aldrig haft några ord. Det var emellertid under de tonerna, man skulle avsluta striden — anfallet — med bajonettanfall och storma fiendens ställningar.

Det dagliga livet i läger och kasern måste naturligtvis också gå på signaler, och det gör det ju på många håll ännu.

Revelj
Den gräsligaste av alla gräsligheter. Vem har hittat på dessa långdragna inledningstoner, som skär genom märg och ben? Orden måste naturligtvis kontrastera mot melodin:
"Morgonkry och rask
kliar jag min - - - -.
Fortsättningen får var och en föreställa sig.

Matsignal
På den gamla Mohedstiden fanns en särskild matsignal, sedermera utbytt mot "en apell". I samband med maten har naturligtvis signalen fått orden:
"Kom får du kyssa köksföreståndarns piga"
där ordet kyssa ej sällan ersatts av något annat ord.

Tapto
"När aftonsolen sänker sej,
då går jag hem och lägger mej
Godnatt, godnatt, godnatt."

Tystnad

Som tystnadssignal blåses (eller blåstes) regementets igenkänningssignal sammansatt av tre signaler — i tur och ordning de tre bataljonernas igenkänningssignaler.

Några särskilda ord till igenkänningssignalen torde knappast ha förekommit bland beväringen vid regementet. Och det är väl som sig bör i fråga om en tystnadssignal. Däremot har signalen förekommit som nubbevisa på officersmässen. Eftersom författaren ursprungligen är skyldig till denna nubbevisa — liksom de på Jämtlands fältjägare och Svea livgarde — kanske den ursprungliga versionen med vissa förklaringar kan vara på sin plats.

Inför Hälsinge regementes 300-årsjubileum övades 1600-talsexercis på regementet 1924, under ledning av Mulle Lundvik och med Nisse Swedlund, dåvarande kronfänrik, som kunnig subaltern. Allt gick sedan i 1600-talsstil, även samvaron subalternerna emellan. Vi var *"lansiärer"*. "Bussar, dubblerer edra leder och fäller pik mot man". "Bussar, ställer eder" — som numera heter "Giv akt".

"Lansiärerna" Swedlund, Berggren och Wiklund hade fest för sin kompanichef Knut Delin. Nubbevisan — föregången av gamla matsignalen från Mohed — måste givetvis gå i "lansiärernas" tecken, med en fot i stigbygeln. Och orden blev då:

"Slå i, drick ur. Slå i, drick ur.
För nu är det helan som går. :‖:
Ja, lansiärerna
Ska många supar ha
Ja, lansiärerna
Slå i — pang, pang — drick ur."

"Pang, pang" hörde till de Swedlundska uttrycken, angivande att något skulle hända bums!

Torsten Wiklund

HUR HÄLSINGEBÖNDERNA TOG SAKEN I EGNA HÄNDER

De gamla knektarna, som under århundraden tjänade kung och fosterland, har varit med om rätt mycket. En del av det som hänt har bevarats till historien, men mycket har aldrig upptecknats och därför glömts bort. Det har varit händelser, som en gång kanske upprört sinnena i hela landskapet. Stridiga viljor har stått mot varandra, och hälsingebönderna har mången gång "tagit saken i egna händer" och ibland handgripligt gått fram för att få sin vilja igenom. Det är sådana händelser, som genom gamla rättegångsprotokoll bevarats till vår tid.

Ett exempel finns från mitten av 1700-talet. Delar av Hälsinge regemente skall på våren 1743 kommenderas till Umeå. Och knektarna skulle naturligtvis marschera den långa vägen till fots.

Den 17 mars skulle avtåget ske, men det gick inte som man beräknat. Allmogen — heter det i de gamla handlingarna från den rättegång som följde — tänkte hindra soldaterna att gå, sedan de ställt upp på samlingsplatserna. Det började väl vid något kompani och oron spred sig snart till andra socknar och kompanier. När Liv-, Alfta- och Arbråkompanierna ställde upp före den långa marschen, sägs det, att de var "ganska obetänkta af sin undersåteliga pligt och skyldighet". Soldaterna var nog rätt tveksamma, ty bönderna försökte på allt sätt att hindra deras avmarsch. De fick ingen matsäck av sina rotebönder och utan mat kunde de inte gå dag efter dag, som det här blev fråga om.

Under Hattarnas krig mot Ryssland 1741—43, då svenska armén 1742 tvingades utrymma Finland, rådde särskilt bland bönderna stor förbittring mot de styrande. Detta missnöje tog sig uttryck i bl. a. "Stora Daldansen" och det i artikeln nämnda upproret.

Regementet sändes antagligen till Umeå för att hindra en ev. rysk frammarsch in i Sverige, vilket också skedde sedermera år 1809 (Sävar och Ratan).

Knektarna från Livkompaniet hade i 2 dagars tid "alldeles hungrat och warit utan mat" på sin "samloplats". Ty ingen av dem hade varit "mäktige af deras Rote-Bönder undfå den ringaste brödsmula". Blott några få av soldaterna stod kvar i ledet, när marschen skulle anträdas. Ty när de inte fick mat, kunde de ej gå, sade de. Och till slut blev det endast "qvarståendes 11 Man samt Under-Officerare".

Fänriken, som förde befälet, gav sig dock inte och när han kommenderade "marsche", skriade allmogen "öfwer ljudt":

— Ingen man skal gå å stad, de äro wåre Soldater och anhöriga! . . .

De soldater, som ännu stod kvar i ledet, såg ut att vilja ta hand om Livfanan, som fänriken "med sig förde". Det blev oro i leden, allmogen blev allt mera närgången och flertalet av soldaterna steg ur ledet och följde med den växande folkhopen. "Till den ändan" lät de nu "12 man framträda utur deras troupp" för att taga tillbaka fanan, och bära den tillbaka till kyrkan, "derest hon warit förwarad". Och det sägs i en rapport från överste Joachim Georg von Gansehous den 28 april 1743, att allmogen "äskade Fanan til bakars".

Inför detta hot ställde sig fänrik Ridderström "ganska mannerligen" och höll fanan med ena handen och "blåttad wärja" i den andra. Han uppmanade allmogen att "taga sig til ware" och lät ställa tvenne "musqueterare" framför sig med order att dessa skulle "låssa skott på den första man, som på honom et steg närmare wille träda under ögonen eller på lifwet". Det såg hotfullt ut och man kunde vänta sig nästan vad som helst.

Så småningom lugnade det sig dock och "hela trouppen och Allmogen låto bero". Fänriken kunde därför "lyckeligen" lämna fanan och han gjorde sedan "derom dess rapport" om det inträffade.

Vad som hänt var ett stort brott mot lag och ordning och "Qvartermästaren" Delamotte, som tidigare varit fänrik vid livkompaniet, försökte att med "tjenlige föreställningar" övertyga soldaterna därom. Han höll ett tal till soldaterna, slutade med att beordra dem att ställa in sig i ledet och "sedermera igenom skyldig lydno nu anträda marschen".

Men roteböndernа och övrig allmoge gav sig inte så lätt. De "framhärdade" i sitt "uprorige förehafwande" och även från Alfta kompani vägrades 75 man att "aftåga". Soldaterna vid livkompaniet förmåddes av befälet till "hörsamhet och lydno" och "utaf et ångerfult hjärta" beklagade de sitt "förra brott". De lovade till slut, trots att allmogen försökte förleda dem, att "marschera ehwar och så långt hälst befalles". Roteböndernа i Liv- och Alftakompanierna insåg också att de handlat orätt och de förklarade, att de gjort endast såsom "andre Socknar dem förledt". Motståndet var således organiserat och inte spontant eller lokalt. Bönderna lovade också, att de med "det forderligaste" skulle "framhjälpa sine Soldater" till att anträda den avbrutna marschen.

Soldaterna i Liv-kompaniet började nu en "gladelig och flitig marsche". I Harmånger kunde de "sammanstöta" med "Gästrike-Compagnierne", så att det blev en bataljon om 300 man.

Det framhålles också i rapporterna från "upproren", att Delsbo kompani ej heller marscherade till Umeå som var bestämt. Därom skrives i en rapport:

"Af Delsbo Compagnies befälhafware Lieutnanten Rönquist har jag måst ärfara den eftertänkelige dierfhet hos Allmogen uti Delsbo Soken, att de med mannamagt anfallit Soldaterne på deras samloplats och med wåld återtagit deras knektar, så att ingen af den Soknen skal wara uti marsche: Benämde allmoge har i sin förblindade upstudsighet warit så förmäten, det densamma med Sokne-Signetets undersättande lämnat witnesbörder om dess oerhörde framfört twärt emot Eder Kongl. Maj:t allernådigste befallning".

Inte endast i de nämnda socknarna blev det uppror. Även på andra håll nekade bönderna soldaterna att marschera och de gav sig inte så lätt. Det rapporteras sålunda, att rotebönderna för Arbrå kompani och "menige Allmoge" gjorde lika som bönderna i andra socknar. De återtog med våld sina knektar och kapten Astner, som förde befälet över dem, kunde inte göra mycket för att hindra det. Hälsingebönderna var allt för styvsinnade för att rätta sig efter officerarnas order. Bönderna ansåg väl också, att knektarna skulle vara kvar på hemorten och ej marschera långt bort för att utföra arbeten . . .

Även i Järvsö blev det uppror, när knektarna skulle avmarschera. Kapten Litthof, chef för kompaniet, rapporterade, att "den derstädes församlade Allmogen rusat til och hindrat marschen med obetänkt påstående . . . at ingen Soldat skal marschera, emedan de sjelfwe äga och råda om dem" . . . Som man ser angavs överallt samma skäl.

Här ser det dock ut som soldaterna ej helt delat allmogens mening, ty en del av dem hade med "wärja i handen fördrifwit Böndren — — — med hugg och slag". En del knektar förklarade dock, att de ej hade "matsäckar at hjelpa sig med". De svarade emellertid på kompanichefens fråga, att de var nöjda med

"försträckning i penningar för 2:ne dagar til 6 öre Silfwermynt om dagen at emottaga". Men då dessa pengar skulle delas ut, "åtrade detta deras begifwande och åstundade mat". Men "därest inte någon tilgång war", kunde de ej få sådan. Då kom den "bortdrefne Allmogen" tillbaka igen och "med wåld tog de hälften af Soldaterna hem til Rotarne".

Upproret såg ut att sprida sig inom hela Hälsingland. Ty även bönderna i Ljusdals, Färila och Hogdals socknar, vilka hörde under Järvsö kompani, hade anfallit med "störar och stafrar" och tagit hem sina soldater. De överföll också löjtnant Sturm och hade honom "illa handterat".

Man hade inte trott, att rotebönderna i Järvsö skulle göra uppror, ty "dannemannen Anders Pehrson" hade sagt till "domhafvanden i orten", att han på allt sätt sökt "afwärja et så skadeligt som fördömmeligt Allmogens upsåt". Men bönderna hade "sig upfört som trolöst folk och ohörsamme undersåtare och ej i minsta måtto bidragit til den allernådigst anbefalte marschens fortsättning".

Major Fock kom med endast hälften av kompaniet till Härnösand, där han fick "qwarstanna". Det fattades nu 600 man genom hälsingeupproren av det manskap, som kommenderats till Umeå . . . Framkomsten blev också mycket försenad "hwarutinnan Allmogen torde finna sig i deras otilbörlige steg". Allt skylldes inte på soldaterna, ty hade de fått matsäck, hade de nog marscherat . . .

Sedan upproren var över och sinnena väl lugnat sig kom dagar, då såväl rotebönder som soldater började frukta för följderna av oroligheterna. De styvsinta hälsingebönderna hade väl inte så mycket att frukta, men soldaterna stod under de hårda krigslagarna och en del ångrade att de ej åtlytt givna order. En del flydde "i et följe öfwer till Norrje, mäste delen med deras Mondering och äfwen Gefwär". Vapnen lämnade de efter sig på fjällen och då de kom fram till Trondheim, blev de "i fängelse satte". En av dem, Anders Sporre, hade dock kommit ut och "sig til Helsingland åter begifwit". Här hade han ej inställt sig vid regementet utan sig "til Dragon anmält". Detta hjälpte dock föga, vilket han kanske trott. Han var en av dem, som den 26 mars

1744 dömdes till döden. I protokollet från Kongl. General Krigs-Rätten heter det, att en del av soldaterna dömdes till döden men senare benådades. Detta hårda straff utdömdes enligt dåtidens krigslagar och den ödesdigra domen lyder: "Gifwen i Stockholm den 26 Martii 1744":

"Kongl. General Krigs-Rättens Utslag, öfwer Soldaterne af Helsinge-Regemente, Per Norgren, Mårten Klapberg, Lars Hall, Anders Sporre, Anders Dahlman, Jon Pipare, Olof Tunberg, Lars Lundström, Lars Beck, Pål Lekatt, Olof Baerström, Per Flygare och Pehr Krutin, hwilka allesamman, för det de Rymt från Regementet öfwer Gränsen til Norrje, hwarefter de derifrån, enligt Carettellett åter lefwererade blifwit, äro af en förordnad Regements Krigs-Rätt Dömde at mista lifwet efter 62 § i Krigs-Articlar" och "hafwa dess mera, för deras trolösa förhållande, på sätt som berördt är och at de hellre en uprorisk Allmoge, än undfångne ordres genom Officerarna åtlydt, gjorde sig til det ådömda Dödsstraffet skyldige; Dock i anseende till wisse befundne omständigheter, pröfwar Kongl. Krigs-Rätten skäligt, att denne gången dem derifrån förskona. Och skola de i dess ställe sig självom til wälförtjänt straff samt androm til skräck och warning hwardera med 40 par spö 3 slag af paret för deras rymmande utur Riket, afstraffade warda".

Så slutade detta hälsingeuppror. Soldaterna fick hårda straff, medan "allmogen", som var den egentliga orsaken till upproret, gick fri. Vad som egentligen låg bakom det hela och vem som var den egentliga ledaren, kan man inte utläsa av protokollen. Det angives ju, att "soldaterna var deras", men det var troligen flera skäl till att de så allmänt gjorde uppror och tog tillbaka sina soldater.

Victor Johnson

Illustratör: S. I. Formgren

STABEN DRAR I FÄLT I MODERN OROSTID

Vid utbrottet av andra världskriget i september 1939 inkallades fältregementet för beredskapstjänst. De värnpliktigas uppförande var vid inryckningen mönstergillt och präglades av tidens allvar. Regementet organiserades på regementsstab, två bataljoner samt 13. och 14. kompanierna — en följd av 1925 års härordning — utrustades och förlades enligt de uppgjorda planerna. Utrustningen skedde vid förbandens förläggningsplatser i Valbodalgången mellan Tolffors och Åby. Det var endast inmönstringen av bilar som vållade bekymmer, då ägarna tycktes hava en egendomlig uppfattning om bilarnas fältduglighet och om priset på mer eller mindre skrotmässiga bilar. Men även den detaljen ordnade sig.

Sedan organisation och utrustning väl voro genomförda, var det nödvändigt att med kraft igångsätta utbildningen, ty med en utbildningstid enligt 1925 års härordning skapades inga omedelbart fältdugliga förband. Utbildningen försvårades på grund av att tillgången på aktivt befäl var ringa och att planer endast kunde upprättas för fjortondagarsperioder. Den goda andan hos truppen och viljan hos alla att göra det bästa gjorde arbetet lätt och givande. Jag hade vid detta arbete ett utmärkt stöd av de två rutinerade bataljonscheferna, majorerna A. Linton och E. Appelbom.

Regementet kvarstod under hela denna beredskapstid i sina förläggningar i Valbo.

Order om regementets hempermittering anlände i senare hälften av november, vilket innebar att inkallad personal hemsändes, att åtgärder vidtogos för en snabb återinkallelse, att materielen

H. K. H. Kronprinsen mottager fältregementet I 14 hösten 1939.

inlades i fältdepåer i anslutning till förläggningarna och att viss personal kvarhölls för materielvård m. m. Sistnämnda personal avlöstes enligt särskild plan.

Det fältregemente, som hempermitterades i november hade en helt annan militär duglighet och stridsvärde än det, som inkallades i september och detta trots ovan angivna brister.

☆

Vid det tyska anfallet på Danmark och Norge den 8 och 9 april 1940 inkallades omedelbart det hempermitterade fältregementet. Organisationen gick snabbt och planenligt. Denna gång var det inte tal om att regementet skulle kvarstå i trakten av Gävle, utan order om ilastning på järnväg ankom, dock utan angivande av urlastningsstationen. Järnvägspersonalen hade icke heller kännedom härom, utan fick endast transportorder för viss sträcka. Genom en hemlig order före ilastningen — vilken för regements-

staben m. m. skedde vid Hagaströms station den 14/4 — om framsändande av två officerare för viss rekognosering, fick jag en fingervisning om transportmålet.

Då tåget med regementsstaben efter färd Storvik — Krylbo — Hallsberg — Laxå på morgonen den 15/4 stannade på Kils station, anmälde sig dessa officerare och meddelade, att deras uppdrag blivit inhiberat. Tåget fortsatte över Arvika mot Charlottenberg.

Vid Åmotfors station fick jag av stationsofficeren order, att regementsstaben m. m. skulle urlasta och samtidigt gav han mig ett chiffertelegram. Detta visade sig vid forcering icke lämna någon begriplig mening, men efter ett blixtsamtal med min chef i Skövde, klarades det hela upp. Fältregementet, som skulle urlasta vid Åmotfors och Ottebols stationer, fick till uppgift att försvara gränsen mellan Håvilsrud och Lina, sydväst Eda glasbruk, med ett skyttekompani vid Mitanderfors och order att framryckningen, som skyddades av förband ur Värmlands regemente, snarast skulle igångsättas. Dessutom fick jag veta, att några intermezzon icke ägt rum vid gränsen.

Det område, som fältregementet fick till uppgift att försvara, hade en bredd på nära 30 km, en krävande uppgift för ett regemente på två bataljoner. Försvaret skulle dessutom upptagas så nära gränsen som möjligt, vilket möjligen var psykologiskt men icke taktiskt riktigt.

Regementsstabschefen, major J. Sundstedt, hade varit nog förutseende att taga expeditionens stora kartatlas med sig, ty kartor över det "fredliga" Värmland ingingo icke i krigsutrustningen. Några kartor stodo icke heller att uppbringa i Arvika och Karlstad, men regementsstaben lyckades uppspåra ett turistblad i Åmotsfors, vilket mångfaldigades och tilldelades bataljonschefer m. fl., så att de åtminstone hade något stöd för sitt handlande.

Det gällde således att omedelbart sätta förband i marsch mot deras områden med:

regementsstaben till Gunnarskogs kyrkby Stommen, där kvartermästaren, kapten K. Stamer, lyckades icke blott att ordna en

utmärkt kvarterförläggning för trupp och hästar utan även på ett för tjänsten förmånligt sätt sammanhålla denna stora och tungrodda stabs olika avdelningar.

ett skyttekompani ur II. bataljonen (6.) under kapten O. Thollén över Fredros till Mitanderfors,

II. bataljon (utom 6. skyttekompaniet) under major E. Appelbom över Allstakan till Häljeboda—Håvilsrud,

I. bataljon under major A. Linton jämte 13. och 14 komp. (chef kapten E. Berggren, resp. löjtnant A. Dyberg) till Eda glasbruk och Charlottenberg. I denna grupp ingick även ett ingenjörskompani ur Ing 1, som underställts regementet.

Stridsledningsplats för mig och erforderliga delar av staben ordnades vid Eda prästgård.

Förband ur A 1 samverkade för försvaret med förbanden i främsta linjen. I bakre linjen grupperades vissa landstormsförband (benämningen var ännu icke ändrad till lokalförsvarsförband) ur Värmlands Io:

en bataljon för försvar vid Eda skans och av passet mellan sjöarna Hugn och Ränken,

ett kompani vid Allstakan för försvar mot Bortan. Dessa förband hade särskilt i början ett ringa stridsvärde.

Någon regementsreserv hade vid grupperingens intagande icke kunnat avdelas, men läget ändrades, då Västerbottens regemente övertog II. bat uppgifter. Denna bataljon drogs då tillbaka som regementsreserv till förläggningen vid Ås och Hög för motanfall m. m. inom Edaområdet.

Den beredskapsbataljon, som ingick i regementets mobiliseringsplan, inkallades även i april men insattes till en början på annat håll i Värmland. När den sedermera ställdes till regementets förfogande, grupperades den längs Vaggeälven mellan sjön Gunnaren och Nysockensjön. Här borde försvaret från början enligt min uppfattning organiserats. Med de angivna omgrupperingarna och med tillkomsten av nya förband hade läget inom området stabiliserats.

Sedan gruppering m. m. inom de olika områdena inspekterats och fastställts, igångsattes övningar och förstärkningsarbeten med all kraft. Ett stort antal vägspärrar anlades längs de från Norge ledande vägarna för att fördröja en framryckning av lättrörliga förband. Kompaniet Ing I utförde arbeten på landsvägs- och järnvägsbroarna för deras förstöring. Sedan förstärkningsarbetena hunnit tillräckligt långt, inexercerades även deras användning.

Spaning kunde naturligtvis icke framdrivas över riksgränsen, men jag var dock väl underrättad om vad som skedde mellan denna gräns och Kongsvinger, genom att befolkningen var nära lierad och besläktad med folket på den norska sidan. Även på andra vägar inkommo underrättelser. Vid inget tillfälle torde annat än mindre tyska bevakningsavdelningar funnits inom detta område framför regementets front. De främsta tyska avdelningarna voro förlagda till de norska tullstationerna. Några direkta kontakter med tysk trupp eller tyska myndigheter hade regementets personal aldrig.

Vid det tyska överfallet på Norge inställdes all järnvägstrafik över gränsen och arbeten för förbindelseförstöring vidtogos. Trafiken förblev avstängd till den norska kapitulationen i juni, då den öppnades i begränsad omfattning. För att tågen från Norge icke skulle kunna medföra tysk trupp för överrumpling m. m. byggde pionjärplutonen under fanjunkare K. V. Andersson en taggtrådsfälla av samma längd, som var bestämd för tågen. Fällan var försedd med kraftiga spärrbommar och urspårningsanordning, varjämte rälsen var förberedd för sprängning. Fällan bevakades av en gevärspluton och en kulsprutetropp från ställningar utanför densamma. Varje från Norge ankommande tåg skulle stanna inom fällan, varefter tåget inspekterades av en beväpnad militärpatrull. Vid första tågets ankomst var jag närvarande. Sedan tåget sakta rullat in och stannat, bommarna fällts, plutonen och troppen i eldställningar och befäl berett vid utlösningsanordningarna för sprängning och urspårning, steg patrullen under befäl av löjtnant A Dyberg ombord. Efter slutad genomgång anmälde patrullchefen för mig, att som enda passagerare medföljde en svensk kvinna, som verkade ganska skräckslagen. Det var kanske inte så underligt med hänsyn till mottagandet i ett älskat fosterland.

Två gånger under tiden april—juni anbefalldes högsta beredskap, vilket innebar, att hela regementet omedelbart gjordes stridsberett. Den första ordern kom natten till Annandag Pingst, och jag minns väl den förtätade stämning, som rådde hos regementsstabens personal i matsalen före avfärden till stridsledningsplatsen. Jag trodde mig båda gångerna veta, att tyskarna icke framfört förstärkningar framför regementets front, varför ett anfall inom detta område icke var sannolikt. Båda gångerna varade denna beredskap omkring ett dygn.

Stridsammunitionen var vid denna beredskap utdelad i full utsträckning inom hela regementet liksom alltid till alla bevakningsförband. Under beredskapstiden hände ingen olycka av denna anledning, vilket är ett gott bevis på personalens utbildning och manstukt. Det kan i detta sammanhang förtjäna omnämnas, att Strafflagen för Krigsmakten var en av de minst använda böckerna i regementsstabens reglementsförråd — ett talande bevis på den goda andan.

Några problem för fritidssysselsättning och trivsel förelågo icke. Tjänsten var så krävande, att vilan blev den bästa avkopplingen. Regementets musikkår ingick icke enligt planerna i krigsorganisationen, men vid de flesta staber och förband organiserades större eller mindre musikkapell. Dessa biträdde vid underhållning, lördags- och söndagsdanser med flera tillfällen. Vid regementsstaben fingo vi ett kapell på omkring 15 man, vilket var en utomordentlig tillgång. Möjligheterna att erhålla ledighet för besök i hemorten voro strängt begränsade både procentuellt och i fråga om dagantal — högst 4. Lägets allvar och uppgiftens krav förstodos av alla, varför andan hos förbanden icke blev lidande. Vid regementsstaben hade vi den förmånen att Gunnarskogs kyrka av kyrkoherde R Torzemark välvilligt ställdes till förfogande för underhållning, vilken i regel ordnades varje söndag och som enda krav var ställt, att den skulle vara av värdigt slag. Den omfattade i regel musik av regementskapellet, deklamation, sång, föredrag m m och avslutades alltid med en kort bön och psalm. En av bygdens kvinnliga ungdomar, Margareta Skeppstedt, bidrog på ett utmärkt sätt med sång. Fröken Skeppstedt er-

Regementspastor Agardh vid korum i Värmland.

höll epitetet: "Regementsstabens lilla sångfågel" och tilldelades regementets belöningsmedalj. Hon införlivades senare med regementet som underofficersfru.

Kvartermästaren Stamer meddelade mig en dag, att en värnpliktig vid staben anmält för honom, att han före inkallelsen planerat att gifta sig i slutet av maj, men ansåg att fyra dagar var för kort tid för vigsel och bröllop med hänsyn till hemortens avlägsna läge. Vi löste problemet så att flickan med föräldrar inbjöds av regementet till Gunnarskog, där vi ordnade med ett ståtligt kyrkbröllop — ekipage till och från kyrkan, vigsel av regementspastor H B Agardh, blommor, presenter, musik och salut.

Det blev säkert ett minne för livet för det unga paret, som efter vigseln — fortfarande som regementets gäster — skjutsades till Arvika på fyra "smekdagar". Kyrkan var vid detta tillfälle fylld av stabens personal och av ortsbor, vilka senare till vår glädje även talrikt brukade möta upp vid våra underhållningar.

Befolkningen inom de områden, dit regementets förband voro förlagda, visade personalen stor välvilja och tillmötesgående. Det glada och goda kynnet och den humoristiska livssynen, som karakterisera värmlänningen, förnekade sig icke. De omfattande förstärkningsarbetena vållade naturligen besvärligt intrång på åkerfält och i vissa fall trädgårdar. Även om intrång och skador blevo ekonomiskt ersatta, måste man uppskatta befolkningens förståelse och tillmötesgående. Regementet visade också sin uppskattning, genom att ställa jordbrukskunniga värnpliktiga och hästar till förfogande enligt givna anvisningar.

Major Linton har för mig omtalat en i detta avseende belysande händelse vid I. bataljonsstabens förläggning i folkskolan omedelbart väster om Charlottenbergs stn. Lärarinnan, fru Jossa Gustafsson, som var socialdemokratisk landstingsman, var från början antimilitäristiskt inställd. Hon meddelade emellertid majoren efter en tid, att hon — efter att hava iakttagit personalen — fått ett mycket gott intryck av denna. Hon hade bl a fäst sig vid, att soldaterna aldrig använde fula ord och alltid voro vänliga och trevliga. Detta hade hos henne medfört en ändrad inställning till militären. Hon försäkrade samtidigt, att hon och hennes kolleger i en allvarlig situation skulle göra allt för att hjälpa personalen. Redan i beredskapsläget visade de sin goda vilja genom att som lottor svara för kokvagnstjänsten från lördag eftermiddag till måndag morgon.

Då det till höger om regementet stående Västerbottens regemente avlöstes av annat förband samt efter marsch genom vårt område ilastade för transport till garnisonsorten och hempermittering, trodde regementets personal, att deras hempermittering också var nära förestående, ty skillnaden i beredskapstid var endast något mer än en månad. När därför order om avlösning av

regementet med Södermanlands regemente kom, trodde man, att klockan slagit även för oss. Ordern innehöll emellertid också, att regementet skulle transporteras till övre Norrland. Detta ville man dock icke tro. I byarna runt om Gunnarskogs kyrka bjöd befolkningen in regementsstabens personal på ståtliga kaffekalas som avsked och i kyrkan anordnades den 29/6 en avskedshögtidlighet. Kyrkan var därvid till trängsel fylld av ortens befolkning jämte regementsstabens personal. Vid högtidlighetens slut framförde jag ett varmt tack till befolkningen inom regementets hela område och överlämnade en minnesplakett att för framtiden förvaras i sakristian. Den 4/7 tidigt på morgonen avtransporterades regementet från Stommen för att följande dag urlasta vid Morjärvs station. Ett allvarstyngt, arbetsamt och intressant skede var slut. Bevakningsbataljonen hade före regementet transporterats till hemorten för omorganisation till III. bataljon, vilken sedermera ingick i fältregementet.

*

För utomstående befann sig regementet av sekretesskäl "någonstans i Sverige" och dess personal kunde endast nås med fältpostnummer. Då regementet transporterades från Värmland, meddelades detta i Moskvaradion — ett bevis på den sovjetryska underrättelsetjänstens effektivitet.

I samband med förflyttningen till övre Norrland skedde följande omplaceringar:

som chef för I. bat efter major Linton, som befordrats till överstelöjtnant och stabschef vid östra milo, majoren Hj Eriksson,

som chef för III. bat från 5/7 majoren K Stamer,

som regementskvartermästare efter major Stamer, kaptenen O Tholén,

som chef för 14. kompaniet efter löjtnant A Dyberg, kaptenen B Dybeck.

*

Då trupptransporttågen passerade Storvik och fortsatte norrut förstod personalen, att färden gällde fortsatt beredskapstjänst. Detta påverkade andan inom regementet, vilket nu icke längre hade en allvarlig och krävande taktisk uppgift som förhållandet var i Värmland. Sedan skälen klarlagts för truppen och övningarna —

efter förläggningarnas ordnande — kommit i gång, var missstämningen emellertid bortblåst. Härtill bidrogo även de nya permissionsbestämmelserna för hemresor med ordnade omgångar, ökat procenttal i varje omgång och en förlängning från 4 till 10 dagar.

Efter urlastning vid Morjärvs station marscherade förbanden omedelbart till trakten av Överkalix för förläggning:

Reg-staben i Överkalix kyrkby Bränna, där staben fick utmärkta kvarter,

I. bat till Heden,
II. bat till Gyljen med dess gamla bruksherrgård,
III. bat till området mellan Heden och Gyljen,
13. komp till Kangis och
14. komp till Sandsjärv.

Följande förband underställdes regementet: en landstormsbataljon från Bollnäs under ryttmästaren, greve A Wachtmeister, vid Svartbyn (väster om Kalixälven) och Mjölan, en kavalleribat under majoren, friherre C De Geer, vid Lomträsk och Allsjärv, en artilleridiv under majoren R Bäärnhielm vid Vännäset.

Regementet hade därmed från de från Värmland typiska och vackra trakterna särskilt Allstakan — Gunnarskog — Åmotfors och Mitanderfors nått den storslaget ståtliga Överkalixbygden med dess vackra älv- och sjösystem och vidsträckta, skogklädda höjder.

Då förläggningarna voro ordnade, igångsattes övningarna, vilka nu kunde omfatta hela förband (med undantag för hempermitterad kontingent), medan säkerhetsstyrkor i Värmland alltid måst kvarstå i grupperingsterrängen. Överkalixområdet bjöd på mycket goda övningsmöjligheter, även om det hade varit till fördel, om de öppna områdena längs vattendragen varit större. Allsån, Ängesån och Kalixälven bjödo på olika svårighetsgrader vid inövandet av förberedelser för och övergång av vattendrag. Dessa tillfällen utnyttjades också väl till fördel för regementets uppträdande i de avslutande övningarna i högre förband.

Idrottsplatsen vid Tallvik mitt emot Bränna på andra sidan om älven blev en god tillgång för skapande av omväxling. Trä-

Vy över Överkalixbygden.

ning och tävlingar i fri idrott och fotbollsserier mellan förbanden igångsattes. Även dansbanan, som hörde till idrottsplatsen, utnyttjades flitigt lördagar och söndagar. Vattendragen bjödo på härliga bad och tävlingar mellan förbanden om bästa resultat av prov för simborgarmärket anordnades.

Hälsotillståndet inom regementet hade under dessa beredskapsmånader varit mycket gott, men då en bataljon i Överkalix fick en ung och — som jag förmodar — orutinerad medicinare som bataljonsläkare ökade dess antal sjukskrivna oroväckande. Sjukkvarteret räckte inte till, utan ett antal värnpliktiga måste remitteras till etappsjukhuset i Råneå. Då den utmärkte regementsläkaren E. Fagerström återkom från permission, skedde tillfrisknandet mycket snabbt både inom bataljonen och bland de värnpliktiga i Råneå.

Emedan kyrkan i Överkalix tyvärr brunnit på 1930-talet, ställde kyrkoherde F. Johansson i stället välvilligt ett utmärkt vackert område intill prästgården på sluttningen ner mot älven till förfogande för regementsstabens underhållningstillställningar. Platsen bjöd en betagande tavla, då solen sjönk i nordväst med den mäktiga älvbågen framför åskådarna — det imponerande Lappberget i väster — Ängesåns dalgång i nordväst — samt mellan denna dalgång och Kalixälven i norr de markerade, bländande höjderna. Här uppfördes en enkel estrad och så satte regementsombudet, rektor E. Lemhagen, igång som tidigare i Värmland. Han var själv utmärkt sångare och berättare.

Vid dåligt väder och då det efter månadsskiftet juli—augusti blev kyligare kvällar, flyttade vi underhållningen till platsens biograf. I denna lokal tog regementsstaben sedermera avsked av ortens befolkning på enahanda sätt som i Gunnarskog.

Vi lärde vid dessa tillställningar känna det särpräglade och för oss hart när obegripliga Överkalixmålet. Detta är inte besläktat med finska och lappska utan är enligt utsago av rent svenskt ursprung. Finska och lappska hörde vi ofta talas bland befolkningen. Språkgränsen till de finsktalande bygderna gick nämligen endast omkring 20 km öster om Överkalix.

Befolkningen var i allmänhet sträv, ordkarg och tillknäppt, vilket var naturligt med hänsyn till det hårda klimatet, de knappa levnadsvillkoren, de stora avstånden och den glesa bebyggelsen. Då man väl kommit den inpå livet, uppskattade man dess särpräglade natur. Vid ekonomiska uppgörelser var den svår att komma överens med — "Kronan skulle betala". Jag hade — liksom i Värmland — upprättat listor med enhetliga normer för ersättning av nyttigheter och tjänster, vilka jag för säkerhets skull låtit landsfiskalen i Överkalix godkänna. Om överenskommelse icke kunde träffas, hade man att handla enligt rekvisionslagens och rekvisitionsförordningens bestämmelser. Då dröjde likviden, vilket var ett bra påtryckningsmedel. Varje likviderad räkning skulle dessutom förses med orden: "Full valuta bekom-

men", ty man presenterade emellanåt räkningar från föregående förband, om man icke var nöjd med likviden. De blevo naturligtvis avvisade. Jag minnes väl, att major Appelbom en gång ringde från Gyljen och berättade, att ägaren och dennes hustru även åtföljdes av "hela släkten" vid en ekonomisk uppgörelse, för att de med förenade krafter skulle få ersättningen i höjden.

I mitten av augusti erhöll jag meddelande om att regementet i början av september skulle transporteras till garnisonsorten för hempermittering och att det dessförinnan skulle deltaga i övningar med övriga till Kalixlinjen förlagda förband (en arméfördelning m m) under ledning av chefen för Övre Norrlands trupper, generalmajoren greve A Douglas. Arbetet med uppbrott ur kvarter och bivacker sattes igång, ty samlingen av regementet tog lång tid, emedan färjor och inga broar över Kalixälven stodo till förfogande. Även depån fick till uppgift att vidtaga anstalter för förbandens fältdepåer, särskilt beträffande förvaringen av hela bilparken.

Regementet skulle intaga utgångsläge för övningarna vid och väster om Svartträsk, 20 km sydöst Överkalix, med huvuddelen över Kalixälven vid Tallvik och Djupträsket vid Strömsund och en mindre del över Kalixälven vid Svartbyn. Under första skedet av övningarna skulle regementet från utgångsläget framrycka för att anfalla från Karungi mot Morjärv framryckande trupper (återstoden av arméfördelningen m m) i högra flanken, medan Kalixälven försvarades av landstormsförband. Då första skedet började, lät jag regementet under hela dagen kvarstå i utgångsläget i flygskydd med stark bevakning mot söder och öster och med spaning mot landsvägen på ömse sidor om Vitvattnets station för att på detta sätt undgå motståndarens uppmärksamhet. Planen lyckades, ty motståndarens flygspaning var inriktad mot terrängen i trakten av Kukasjärvi och stridskänning nåddes icke. Vid mörkrets inbrott anträdde regementet framryckningen med en höger kolonn (II. bat) genom terrängen mot Lomben — Sockenträsk och en vänster kolonn (återstoden) över Kypäsjärvi. Norr om Hamara slog denna kolonn in i terrängen mot Storträskets nordvästspets med vägen mot Hamara avreglad. II. bat inringade

på morgonen en vid Lomben bivackerande styrka och fortsatte mot sydväst. Regementets huvuddel hade, då övningen avbröts, avskurit motståndarens förbindelser mot Karungi i trakten av Vitvattnets station och eliminerat hans vid landsvägen stående artilleri.

Mellan första och andra skedet var ett övningsuppehåll på ett och ett halvt dygn inlagt, under vilket regementet var förlagt till Orrträsk — Korpikå.

Vid andra skedets början framryckte regementet, som nu ingick i arméfördelningsförband, över Storsien mot terrängen norr om St. Lappträsk, för övergång följande dag av Kalixälven mellan Kamlunge och Marieberg. I skydd av framskjutna bevakningsavdelningar verkställdes rekognosering längs älven, varefter planen för övergång fastställdes. Denna skulle i dagningen ske på två ställen med stöd av tunga vapen och underställt artilleri. Till vänster om regementet skulle I 8 verkställa övergång söder om Bondersbyn. Grupperingen under natten och överskeppningen gingo planenligt och utan allvarligt fientligt motstånd. De tidigare övningarna vid Överkalix buro nu frukt. Efter övergången framryckte regementet till trakten av Bjumisträsk och infångade en vid Kamlunge färjläge grupperad motståndare. Denna färja fick sitt maskineri skadat, varför förbanden icke fingo fram sin bilburna träng och därför nödgades bivackera i skydd av skärmar och eldar. Natten var ganska kall. Följande dag — sista övningsdagen — kvarstod regementet vid Bjumisträsk. Det insattes icke för att jämte andra förband bryta motståndet i den passartade terrängen mellan Kosjärv och Töre eller för att genom framryckningen väster ut till vägen Morjärv—Töre bryta motståndet. Det drogs fram på eftermiddagen mot Kosjärv, dock utan att erhålla någon stridsuppgift.

Genomgång av övningen skedde uppe på Raggdynan, från vilken man hade en vid utsikt över den ståtliga Kalixdalen från Åkroken till Marieberg.

Regementet kvarlåg därefter vid Bjumisträsk i avvaktan på avmarsch till Morjärvs station för ilastning och transport till Gävle.

Efter regementsstabens sista "middag i fält" tog jag fram och läste för kamraterna några brev, vilka jag erhållit som gåva till officerskårens bibliotek och vilka voro skrivna av regementsbefälhavaren, överstelöjtnanten A. L. von Post, chef för regementet 1815—1847, då han med regementet befann sig i Värmland under 1814 års fälttåg. Våra erfarenheter rörde sig i huvudsak om de värnpliktigas bekymmer för familj, studier m m, medan breven från 1814 handlade om de indelta soldaternas angelägenheter. Visst voro brevens synpunkter och våra angelägenheter i mångt och mycket olika, men det saknades dock icke beröringssynpunkter.

Då fältdepåerna i Valbo och Hille närmade sig färdigställandet och personalens hempermittering var förestående, ordnade fältre-

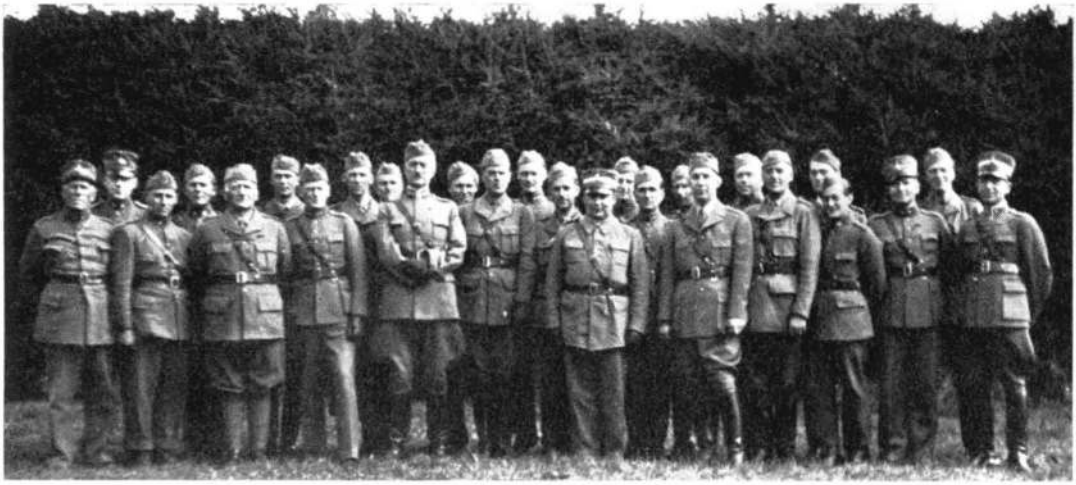
Förbimarsch för överste Ehrenborg på Rådhustorget 1940.

gementet i samarbete med kamratföreningen och efter välvilligt medgivande av kyrkoherde E. Strömqvist en högtidssammankomst i Heliga Trefaldighetskyrkan den 9 september 1940 kl 1900. Hela fältregementet fick tyvärr icke plats i kyrkan utan varje förband fick deltaga med en kontingent, vars storlek stod i proportion till förbandets fältstyrka. Begränsning måste också göras med hänsyn till att plats skulle beredas även anhöriga samt representanter för stad och bygd. Programmet utformades i huvudsaklig överensstämmelse med regementsstabens vanliga söndagsunderhållningar, även om det var något utökat för att vi, som legat i fält "någon stans i Sverige", denna sista gång skulle få njuta av de prestationer, som då berett oss stor glädje. Sedan regementsstabens musikkapell spelat en inledningsmarsch, hälsade stadsfullmäktiges ordförande, redaktör N. S. Norling, regementet i ett varmhjärtat och uppskattande anförande, i vilket han bl a minde om regementets stolta historia och framhöll, att enligt till hemorten ingångna meddelanden vår tids hälsingesoldater icke vansläktats sina fäder. Då programmet närmade sig sitt slut, utdelade jag regementets belöningsmedalj till några värnpliktiga för framstående insatser på skilda områden och vände mig därefter till regementets personal med några djupt kända ord. Jag yttrade bl a "Jag kan icke underlåta att framhålla, att det fanns stål i viljan och kraft i handlingen, som det kräves, då krigsmän skola utföra sitt värv. Jag litade fullt och fast på förbanden. Jag visste, att om det yttersta hade krävts, vi ej skulle hava vansläktats tidigare generationers soldater vid regementet. Vi hava fått se andra trakter av vårt land, helt olika våra egna och lärt känna nya människor med annat skaplynne. Regementets personal har inom de trakter, där den haft sin gärning, uppfört sig så, att befolkningen tryckt våra händer vid avfärden och önskat oss välkomna åter i uniform eller i civil dräkt. Jag skänker er alla mitt varma erkännande för det sätt, på vilket ni vetat att skicka Eder."

Så följde korum, förrättat av regementspastor H. B. Agardh, varefter musikkapellet spelade en utgångsmarsch.

Det var med djupt vemod men även med varma känslor av tacksamhet för att vi icke hade behövt bruka våra vapen, som jag den aftonen såg soldaterna strömma ut genom kyrkportarna.

Gösta Ehrenborg

Regementsstaben i fält i Värmland 1940.

Från höger:	stabsch	regpast Agardh	II g
major Sundstedt	I a	serg Näsländer	IV
löjtnant Gustavsson	I a	serg Larsson	IV
fanj Börjesson	I b	öv Ehrenborg	regch
serg Linde	I b	fanj Lindell	VI
löjtn Nilsson	kvm	fänrik Sundberg	V
kapten Thollén	stabsuoff	löjtnant Sidén	VI
fanj Johansson	II d	serg Vesterlund	koktrch
regläk Fagerström	II d	fanj Andersson	stabstr
serg Asplund	II e	serg Björk	tpbilplut
regvet Svedberg	II g	serg Jonsson	tpplut
regpred Nyman	II g	serg Melin	polisgrp
regint Parme	II c	fanj Aronsson	tpbilplut
löjtn Lemhagen	regomb		

BOMBKREVADERNA PÅ GAMLA MOHED

Våren 1940 stod Europa i krigsbrand och de tyska vapnen hade framgång på alla fronter. I Sverige var mobiliseringen total och de flesta skolhus, missionshus och godtemplarlokaler hade fått karaktär av militärförläggningar. I Mohed hade förlagts ett kompani ur årsklasserna 20-talets rekryter. Uppgiften var dels att bevaka flygfältet, dels att om möjligt omskapas från ett nummer i ledet till plutonchef. Kompaniet ståtade med beteckningen skolkompani och förläggningen var ett skolhus. På den anrika heden hade många av skolkompaniets mannar haft far eller farfar som rekryt eller knekt.

Visst var Sverige ett neutralt land och bevarade sin neutralitet kriget genom, men krigsoron fanns. När tyskarna bröt in i Norge komprimerades oron till kompakt krigsstämning. Det oundvikliga bedömdes som en tidsfråga. Det är oriktigt påstå, att dylika allvarstillspetsningar präglar till vapen kallat manskap, åtminstone inte män i 40-årsåldern. Deras beteendemönster blir oftast det motsatta. Visserligen finns krigsoron hos dem — ja, krigsrädslan, men den maskeras så omsorgsfullt, att den ofta väcker misstanke att finnas där — just på grund av den tjocka masken. En ringa del av manskapet i en dylik styrka liksom handlingsförlamas — synbart. Kroppsligt deltar de i kompaniets övningar, men själsligt dväljs de kvar i sin civila gärning eller hos de sina i hemmet.

De flesta män i 40-årsåldern förvandlas vid mobilisering till att åter bli rekryter: galghumoristiska, litet slarviga, danslystna och som rekryter åter intresserade av flickor. Stort bekymmer för dem är, om den söndagsbesökande hustrun ämnar dröja sig kvar till dansdags på kvällen. Psykologiskt är nog detta förhållande

ingen svårknäckt nöt. Kanske beteckningen orons skyddsställning är tillfyllest? F d idrottare ger sig åter träningen i våld. Terräng- och orienteringslöpning härdar mot krigsstämningstryck.

En enda man i förläggningen var sig lik från det civila och sig lik dag från dag. Det var nummer 300 Storm. Han kallades allmänt Lugnet. Han borde ha kallats Redan, men eftersom lugn och reda ofta låter sig förenas, fick Storm heta Lugnet. Ingenting kunde rubba hans livsvanor. Han skrev regelbundet hem två gånger i veckan och dansade en gammelvals på midsommarnatten. Han förivrade sig aldrig under övningarna och ville till intet pris bli plutonchef. Hans sinne för ordning och reda förbjöd honom att slarva med skotten på skjutbanan, så han var en av kompaniets pålitligaste prickskyttar. Han påstod att en bra skytt passade bättre som vanlig man i ledet än som befäl. Vare sig iver eller söl, vare sig påfallande mod eller märkbar rädsla lade denne Lugnet i dagen. Han utförde allting på rätt sätt utan minsta fjäsk.

Vår kompanichef hade deltagit i finska vinterkriget och han var inte precis orosdämpare i en brydsam tid och i en torr och kvalmig försommar. I fantasien levde han ännu med i finska vinterkriget och som god berättare fick han oss att leva med i flygangrepp och fick oss också att i det närmaste känna granatsplitter tränga in i kroppen. Motsatsen var en löjtnant jag råkade i Pelle Molins ådal. Den mannens svaghet tycktes bestå i att ständigt hålla håret övedrivet väl pomaderat och hårt kammat. Vid ett badtillfälle blottades i mannens huvudsvål en bred blåröd bena i hårmängden. Den benan markerade en rysk gevärskulas bana. Även han hade deltagit i finska vinterkriget, men han nämnde aldrig ett ord därom.

Så kom krevaden en natt. Rättare uttryckt fem krevader. Alla i förläggningen sov; även kortspelarna snarkade, så morronteckenen hade begynt. Skolhuset var av äldre typ. Två undervisningssalar på nedre botten och två på övre hade gemensam in- och utgång. Till råga på allt hade vi ordnat en ljussluss bestående av två hängande filtar innanför ytterdörren.

Drillen på Moheds sandmark var ganska hård om dagarna och sömnen lät aldrig vänta på sig. Jag låg i överslaf och sussade skönt, när första krevaden kom. Sekundsnabbt formades en dröm, att kokvagnen träffats och att kocken flög omkring bland falukorvar i tallkronorna — kanske orsakad av att jag hade en glupande aptit. Vid nästa smäll vaknade jag och hörde tydligt, hur det närbelägna sanatoriet rasade samman. Jag reflekterade klart och sammanhängande och var förvissad om att fientligt flyg sökte landa på flygfältet och bombade sanatoriet i tron, att detta var militärförläggningen. I första ögonblicket kände jag mig fullständigt kraftlös och andades kort och häftigt. Kriget var ett ögonblick för mig verklighet. Tredje smällen kom samtidigt som jag slängde mig ur bädden och grenslesittande hamnade över min underslafskamrat, som helt sonika rullat sig ur bädden. Han rullade ett varv åt motsatt håll och tog skydd under sängarna. Antagligen drabbas många människor av ett isande och nästan skrämmande lugn, när förvissning om dödens närhet infunnit sig. Jag tror det, därför att jag kände det så.

Öster om skolhuset hade vi uppfört värn och grävt löpgravar — mest för övnings skull, men även för att nyttja om flygfältet hotades. Drillen från övningarna satt i, och när dunsen mot golvet skakat mattheten ur kroppen var min enda tanke att nå värnet. Vid det laget dundrade och skakade hela skolhuset av att män rusade genom salar och utför trappan för att nå ytterdörren. Män med gevär och utan gevär, män i pyjamas och män i blott kronans skjorta. Och ändock . . . De flesta hade inte tytt krevaderna som anfall, utan låg avvaktande i sina bäddar. Vid fjärde smällen hade jag byxorna på och hade nått kroken med gevär och ammunitionsgördel. Jag lyssnade igenkännande. Det lät som dynamitskott. Dynamitskott på marken. Jag gick till ett fönster och kikade ut. Tjong! ekade femte dynamitskottet.

Var det en beduin, som kom smygande vid skolhusknuten? Nej, det var Lugnet. Uniformen hade han måst lämna i sticket, men han var rustad med hjälm, ammunitionsgördel och gevär. Över axlarna hade han slängt den mörkgrå militärfilten. Han tog avståndet till värnet och tryckte vid en tallstam, innan han ryckte fram till nästa skydd: en halvmeterhög sten. Där låg han en stund

"Beduinen" varsnar verkligheten.

och spejade och lyssnade till vacker körsång. En av skolans lärare hade fyllt femtio år! Ett dynamitskott för vart tionde år förkunnade detta!

Nesan av att ha blivit skrämd av dynamitknallarna delade plutonchefsaspiranterna med en minkhona i en närbelägen farm. Hon bet ihjäl sina ungar. Jag kunde i någon mån förstå hennes vånda.

Per Wikberg

Illustratör: S. I. Formgren.

Nils Frykberg

Yngve Säfvenberg

Hans Berggren

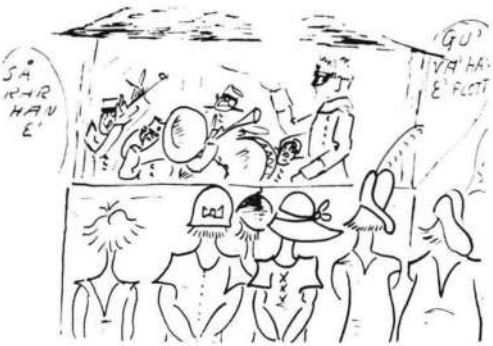
Martin Lundvik

Johan Öhrn

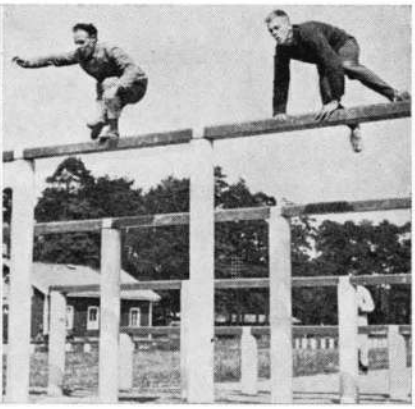
Åke Bucht

Ivar Widner

Till storms

Till väders

ETT SOLVARV

i kronans kläder

1961

ÅRSKRÖNIKA I ORD OCH BILD

Tillsammans

Till sängs

JANUARI

OPERETTSTJÄRNOR

Underhållningsprogrammet "Regementets Dotter" utsändes från Exhuset 19/1 med medverkan av från vänster Monica Zetterlund, Ann-Louise Hansson, Pia Lang och Sonja Stiernqvist — den sistnämnda enhälligt och på förslag av överste Henriksson vald till regementsdotter. Producenten Magnus Banck ser lika belåten ut som den inneliggande styrkan, vilken överraskande beviljades utsträckt permission för att träffa radioinkallade flickor till dans på Folkparken.

NYÅRSSTJÄRNOR

I 14 i topp i fältskytte. Med fanjunkare Konrad Apelgren i topp på 27 träffar och lagpoängen 94 blev det I 14:s dag i Gävle Skyttekrets första fältskjutning på det nya året. För det perfekta arrangemanget svarade Hille skyttegille med O. Israelsson som banläggare. Av de 120 förutanmälda skyttarna var det 106 som ställde upp vid uppropet. (16/1)

BLÅ STJÄRNOR

Vid en enkel ceremoni med korum i Soldatkyrkan utdelade överste Axel Henriksson examensbevisen till 19 nya Blå Stjärnor, som genomgått en fyra månaders kurs i hästvård m.m. vid regementet med kapten Olle Barkander som kurschef.

Under våren kommer de nya Stjärnorna att genomgå ytterligare en kurs i hästsjukvård. (31/1)

PREMIER I RESERV

Försvarets civilförvaltning föreslår i en skrivelse till kmt, sedan det i juni förra året beslöts att reservofficerare vid armén skall få premier i stället för reservpensioner, att också försvarets övriga reservpersonal i fortsättningen skall få premier.

Storleken av dessa premier blir beroende av tjänstgöringens längd. För flertalet reservanställda innebär förslaget högre ersättning än hittills. Premierna skall enligt förslaget utbetalas vid 38, 47 och 55 års ålder. För att få dem värdebeständiga skall de utgå med visst antal månadslöner enligt det statliga avlöningssystemet. Utbetalningen kan uppdelas på fem år för att minska marginalskatten. (3/1)

JUBILARER

50 år fyller i dag kapten Ragnar Lené, Gävle. Han är född i Jönköping. Vid I 14 blev han löjtnant 1941 och kapten 1942. Under sex månader 1954 tjänstgjorde kapten Lené i svenska övervakningskommissionen i Korea. Sedan ett knappt halvår tillbaka är han distriktssekreterare i Svenska Röda korset. (5/1)

50 år fyller i dag (18/1) skyddsinspektör Bo Karling, Gävle. Karling är kapten i I 14 reserv och anställd vid Korsnäs AB.

DONATION

Tack vare välvilligt tillmötesgående från SKF Hofors bruk, som ställt medel till förfogande, blir det möjligt för de två bästa soldaterna vid innevarande årsklass vid I 14 att göra en veckas drömresa till England. (31/1)

50 år fyller i dag majoren vid I 14 Herman Lövsund, Gävle. Han är född i Näskott. Efter officersutbildning blev han fänrik vid I 5 1936. Genomgick krigshögskolan 1946-1948 och blev major vid I 14 1955. Han är utnämnd till överstelöjtnant vid Västerbottens regemente från den 1/4. (31/1)

GLÄDJEBUD

Ett glädjebud för våra "repgubbar": repövningarna vid armén och KA blir bara 25 dagar (alltså 5 dagar kortare), vilket spar 5 milj. I övrigt har försvarsminister Sven Andersson följt försvarskommitténs förslag, vilket gjort titeln 35 milj. billigare än om den tidigare överenskommelsen gällt. Årets ökning beror mest på löne- och prisstegringar. (12/1)

JUBILEUM

Gävle Befälsutbildningsförenings 50-årsjubiléum (28/1) på Stadshuset där fobef, överste Ankarcrona, dekorerade dubble guldmedaljören kapten Folke Landfors.

FEBRUARI

DAGS FÖR REPTJÄNST IGEN

Det blir trångt om utrymmet vid I 14 den närmaste månaden. Den repetionsstyrka, som i går (13/2) inryckte till regementet är nämligen betydligt större än normalt och därför har bl. a. hela rekrytomgången flyttat ut i bivack till Järbo. Förra veckan kom ca 600 befäl in till en 10-dagars förtrimning. I de avslutande fälttjänstövningarna med deltagande även från andra förband deltar sammanlagt ca 4.000 man, 700 motorfordon och 100-talet hästar.

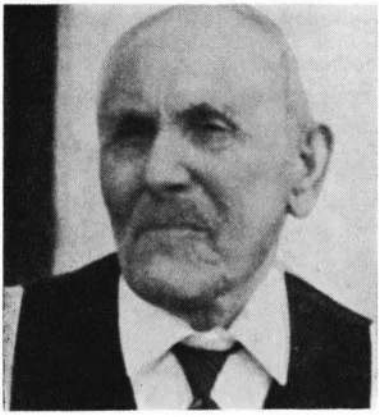
☆

De befälsinryckande möttes av en nyhet redan i exercishuset, där en utställning ordnats, som skulle ge dem ett litet begrepp om det nya "ytkriget". Där visades på skisser och tavlor, hur man på grund av de nya vapnens eldkraft tvingas sprida förbanden över stora ytor och hur olika verksamhet i stridstekniken påverkas av detta. Expon visade också att allt större vikt måste läggas vid utbildning i sjukvård och skydd mot ABC-stridsmedlen. Allt torde ha varit en tankeställare och en välbehövlig första lektion för repbefälet: mycket har ändrats sedan man sist var inne.

UTRUSTNING FÖR SENIOR OCH JUNIOR

På ett ställe vid utrustningsdisken möttes far och son. Det var järnvägstjänstemannen Fred Eriksson, Storvik, 46 och hans son Harry, 20, som nu skall kämpa tillsammans i 40 dagar, dock inte vid samma kompani, ty då skulle fader Fred, som gör sitt sista repmöte kanske fått finna sig i att bli kommenderad av sonen-korpralen Harry, som gör sitt första. (14/2)

GAMMAL I TJÄNST

Förre indelte korpralen vid Livkompaniet nr 112 Anders Wilhelm Öhrn, Sandarne, fyllde på tisdagen (21/2) 80 år, varvid han bl. a. uppvaktades från I 14 av kaptenerna Fernquist och G. Nilsson, som överlämnade regementets minnesmedalj. Öhrn, som tillhör en gammal krigarsläkt, tog soldatlega 1899 och kvarstod i tjänst till 1919. Under regementets Mohedstid tjänstgjorde han bl. a. som försångare vid korum och kyrkparader. Sin 80-årsdag kunde han fira vid god hälsa och underhöll bl. a. sina gäster med gamla historier från sin soldattid. (21/2)

YNGRE I TJÄNST

Inryckningsåldern för den första militärtjänstgöringen under 1960-talets senare del skall höjas från 19 till 20 år enligt ett förslag som 1954 års totalförsvarsutredning väntas lägga fram i april.

Den ändrade värnpliktsåldern sammanhänger med att de stora årskullarna kulminerar 1964—1965. F. n. kallas c:a 55.000 ungdomar årligen in till rekrytutbildning och den siffran beräknas 1964/1965 ha stigit till 60.000. Därefter sjunker befolkningstalet.

PÅ REGEMENTSORDER

Löjtnant J. E. B. Liander, I 14 reserv, har beviljats entledigande från 1/4.

Kyrkoadjunkt Torsten Norrfjärd har förordnats till militärpastor vid regementet.

Generalintendenten har till förvaltare i kassatjänst utnämnt fanjunkare O. R. Sjöström.

Militärområde vid Mackmyra

Domänstyrelsen har beslutat att för militärändamål upplåta ett område om 1.400 kvm av kronoparken Mackmyra i Gästriklands revir till militärbefälsstaben i Östersund. (17/2)

†

3 febr. Majoren Einar Jakobsson. Född 22/4 1894. Pensionsavgången 1949.

6 febr. Fanjunkaren Sven A. Leijon. Född 13/7 1898. Pensionsavgången 1948.

15 febr. Förvaltaren K. O. Vesterlund. Född 18/4 1906 i Ytterlännäs, uoffexamen 1929, förvaltare 1944 och kassachef 1947.

CIVILT I TJÄNST

Kan en arbetstidsreglering enligt civilt mönster även tillämpas för det aktiva befälet? Den frågan utreds för närvarande av försvarsdepartementet och till de förband som utsetts för dessa undersökningar hör I 14. (4/2)

MARS

ENGLANDSRESA I ELITBELÖNING

Årets rekrytbataljon "muckade" på fredagen (17/3), sedan inlämningen påbörjats i torsdags. Överste Axel Henriksson avtackade bataljonen i exhuset och utdelade samtidigt till de fem kompaniernas bästa soldater medalj och diplom. Ovan de fem belönade: Fr. v. Tore Ljung, Viksjöfors, Björn Pettersson, Sandviken, Sven Erik Nordlund, Ovanåker, Kjell Ove Eskilsson, Söderhamn och Lennart Henriksson, Järbo.

Av dessa får Henriksson, bilreparatör från Järbo och Eskilsson, studerande från Söderhamn tillsammans med kamraterna från andra förband åka till England på en kombinerad studie- och nöjesresa under tiden 18—25 mars.

DET DRAR IHOP SIG

Det drar ihop sig till slutmanöver för repgubbarna och rekryterna. Nu trimmas soldater och befäl hårt före den avslutande tillämpningsövningen. Infanteriinspektören, överste Lindencrona, är på besök vid regementet för att förvissa sig om vad de inkallade lärt sig under de gångna veckorna. (2/3)

MUSIK I ÖSTERLED

Konserter i Mariehamn och Finland står på Hälsinge regementes kamratförenings musikkårs sommarprogram, berättar dess energiske dirigent, musikfanjunkare Erik Åkerlund. Den egentliga premiären för sommaren blir i samband med Brynhilds "jungfrufärd" från Gävle till Mariehamn den 22/5, då musikkåren spelar ombord. (17/3)

STINAS SISTA, ILLEGALS FÖRSTA

Lindrigt i det vackra höstvädret har faktiskt "rephästarna" haft det konstaterar vpl löjtnanten, distriktsveterinär Stig Jonsson, Göteborg.

Men han tycker att bonden kunde sköta om sin ackordshäst bättre. Han får den ju gratis — ifall det inte är några anmärkningar mot skötseln. Fodervärden Evert Johansson, Alunda, har skött sin "Stina" bra och får därför behålla henne efter detta tredje och sista repmöte. Stina är 22 år men pigg och rask intygar vårdaren-kusken Olle Olsson, Edsbyn.

Yngst i hästgänget är "Illegal", bara 3 år. Henne har Kronan fått gratis, ty hennes husbonde tänkte skaffa sig en "gratishäst" på de tre årens uppehåll mellan repövningarna. Men Kronan fick nys om fifflet och betäckningen och hämtade både sto och föl. Så nu får lilla Illegal göra sitt första repmöte under tillsyn av valbograbben Jan Johansson. (6/3)

6 mars. Majoren Torsten Påhlgren, 59 år, efter pensionsavgången 1957 industriskyddsledare vid Stora Kopparbergslags AB.

HÖGA MILITÄRA UTNÄMNINGAR

Förutom utnämningen av generallöjtnant T. Rapp till ny ÖB utsåg regeringen i dag (10/3) generalmajor Curt Göransson till milbef för första milo, Kristianstad från 1/10, samt överste Carl Eric Almgren till generalmajor och chef för Försvarsstaben.

General Göransson var överste och chef för Hälsinge reg. 1955—57 och general Almgren, överstelöjtnant och utbildningschef vid I 14 1958—60. (10/3)

FÖDELSEDAGAR

— **70 år** fyller 31/3 major Oscar Thollén, Gävle, pensionerad sedan 1941.

— **60 år** fyller 27/3 kapten Fridolf Fåhraeus, Gävle, pensionerad sedan 1951.

— **50 år** fyller 9/3 fanjunkaren i reg res Charles Natanael Josefsson, överkonstapel i Surte.

MANÖVERSLUT

Kl. 10.30 på söndagen (12/3) kunde deltagarna i den stora Gävleborgsmanövern pusta ut. Övningen avblåstes inte en minut för tidigt tyckte de flesta av repkrigarna, som vid det laget var ganska utpumpade efter den ansträngande finalen, vilken kom som en oväntad och obehaglig överraskning efter den lindriga inledningen på striderna. Speciellt besvärligt hade bat Larsson under det sista dygnet, då de måste göra en flera timmars lång förflyttning i oländig hälsingeterräng, så att konditionen var definitift på upphällningen. Manövern fick alltså på sina håll en "värdig" avslutning och många skall säkert minnas denna ansträngande upplevelse.

*

Kapten H-O. Trång entledigas 1/4 från förordnande som adjutant vid Krigsskolan. (11/3)

FLICKOR **SE HIT!**

MILITÄRBAL

i kväll kl. 20.00 i Järbo Folkets hus.

Underhållning av Macce Kjellin m. fl. Kaffe.

Välkomna 7:e komp.

APRIL

TYROLARE PÅ FRANSYSK VISIT

En Österrikisk alpjägare i grann uniform, golfbyxor och grå knästrumpor besökte på torsdagen (13/4) I 14 för att titta närmare på utbildningen och lokalerna vid regementet. Det var Hauptmann Helmuth Kaltner, utsänd av österrikiska staten och som härovan ses tillsammans med kapten Olle Barkander, vilken presenterar sin Patrik.

FÖDELSEDAGAR

— **80 år** fyller 21/4 f. d. regementsmusikern K. E. Hedlund, Hamrånge. Avsked 1902.

— **50 år** fyller 29/4 rustmästaren Helge Wendin.

NYA RESERVLÖJTNANTER

Till löjtnanter i I 14 reserv har förordnats fänrikarna i reserven R. K. R. Isaksson, E. I. Grip, R. I. Andersson, D. H. Röing, P. U. Holgersson och L. E. Isaksson.

KUNGL. HÄLSINGE REGEMENTE

infordrar härmed anbud å leverans av proviantartiklar för tiden 1/5—31/10 1961. Leverans succesivt efter avrop.

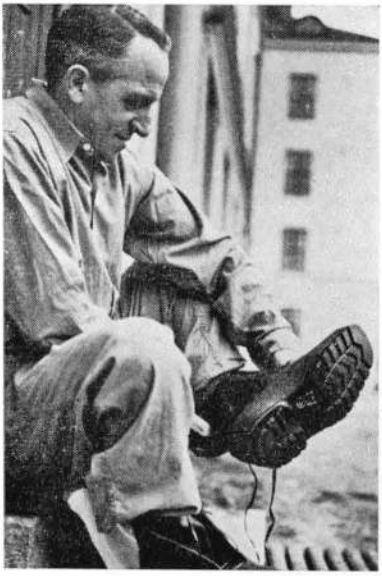
Skriftliga förseglade anbud skall vara inkomna senast 15/4 1961 under adress "Chefen för Kungl. Hälsinge regemente, Intendenturavdelningen, I 14, Gävle", och å omslaget märkta "Anbud å proviant".

Anbudsgivaren skall vara bunden av inlämnat anbud t. o. m. 29/4 1961. Upphandlingsprogram erhålles vid Intendenturavd, I 14, Gävle, tel. 154 80.

Regementschefen

(1/4)

GUMMI ELLER LÄDER?

De här gummistövlarna blir troligen arméns nya skor, säger Paul Rehnström vid I 14.

Vid I 14 har under det nyss avslutade utbildningsåret gjorts försök med olika slags skor, som kan väntas bli använda av armén i framtiden. Av de tre modellerna har försöken slagit bäst ut för gummipjäxorna och troligt är att dessa blir komplement till läderskorna. (13/4)

OM KRIGET KOMMER

Gävle stad skall utrymmas praktiskt taget helt i händelse av krig. Det är endast personal vid post, tele, järnväg eventuellt hamnen och vissa sjukvårdsinrättningar, som får stanna inom stadsgränsen. Alla andra skall så snabbt *som möjligt evakueras till hälsingebygden.* (15/4)

KORTARE REP

STOCKHOLM (TT)
Riksdagen beslöt på onsdagen (12/4) bifalla propositionen om att korta repetitionsövningarna för armén och kustartilleriet från 30 till 25 dagar under nästa budgetår. I första kammaren röstade 115 för och 16 emot och i andra 165 för och 36 emot (13/4).

LOKALT REP

En omgång äldre I 14-soldater är tillsammans med ett annat lokalförsvarsförband inkallad till repövning i söderhamnstrakten för att vara med om försöksutbildning om 20 dagar. Infanteristerna samövar med mannar från Lv 5 och trimmas i bl. a. luftförsvar. (15/4)

Soldathemmet och regementsmuséet erhöll ett värdefullt tillskott till sin verksamhet, då Uddemantalskassan i Hamrånge beviljade vardera institutionen ett anslag av 2.000:— kronor.

Överste Axel Henriksson, som denna påskafton (1/4) lämnat Gävle för sammanträdet, talade väl för regementets behov av medel och hans framgång visar det stora intresse som Hamrånge alltid visat för regementet.

PÅ REGEMENTSORDER

Major Holm, Hälsinge reg, skall fortfarande till 1 juli tjänstgöra vid Arméns Signalskola. (6/4)

*

Till musikdirektör av 1. gr har utnämnts musikdir. av 2. gr vid I 14, E. I. S. Mårelius. (22/4)

*

Avsked från 1/10 har beviljats kaptenen vid I 14 G. E. B. Fernquist, Hälsinge regemente (22/4)

4 april. F d majoren John Svenson, 85 år, pensionsavgången 1926.

MAJ

SISTA KNEKTENS SISTA HONNÖR

Hederssergeanten John A. Sääf, som fyllde 81 år 21 januari, avgår i dag (16/5) från aktiv tjänst efter 61 tjänsteår. Han blev således fast anställd 1899, genomgick gamla Militärskolan — nuvarande Borgareskolan i Gävle — och deltog i regementets flyttning från Mohed 1909. Efter trupptjänstgöring har han under senare tid tjänstgjort som matsalsfurir och i förrådstjänst.

RYTTERI PÅ LILLA FÄLTET

Gävle Fältrittklubbs årliga nationella ryttartävlingar avgjordes på lördagen och söndagen (27/5—28/5) på Kungsbäck. Ryttare från Umeå och Gävle belade de främsta platserna i de olika klasserna.

CFB:s FÖRTJÄNSTTECKEN

har tilldelats ingenjör Westin, Hofors, och ingenjör Collin samt bilförman Byhlinder båda Sandviken. (6/5)

16 maj. F d majoren O. P. Grundell, 89 år, pensionerad 1923.

ARBETARSKYDDSKURS PÅ KUNGSBÄCK

Överste Axel Henriksson, t. h., var examensvittne då regementets första kurs i arbetarskydd avslutades på måndagen (15/5). Här påpekar kursledaren, förvaltare Helmer Nygren, för tre av eleverna i studiecirkeln, fr. v. förrådsman Erik Wickholm, förvaltare Curt Carlsson och värmeskötare Tore Mattsson, hur viktigt det är med förstklassiga verktyg. (1/5)

FRÅN SKYTTEFRONTEN

II. MID — I 14

I 14 arrangerade i går II. milo-mästerskapstävlingar i duellskjutning pistol, skolskjutning gevär och fältskjutning kpist. Segrare: pistol: fanj. Karlsson, I 5, 190 p; gevär: löjtn Sundh, T 3, 229 p; kpist: serg. Lindh, T 3, 40 p.

I lagtävlingen segrade T 3, med I 5 på andra plats och I 14 på 3. (6/5)

CAJANUS — I 14

— Med en segermarginal av 79 poäng eller slutpoängen 2082 mot 2003 besegrade cajanusskyttarnas åttamannalag I 14:s skyttar på deras egen bana. (3/5)

SKYTTEJUBILAR

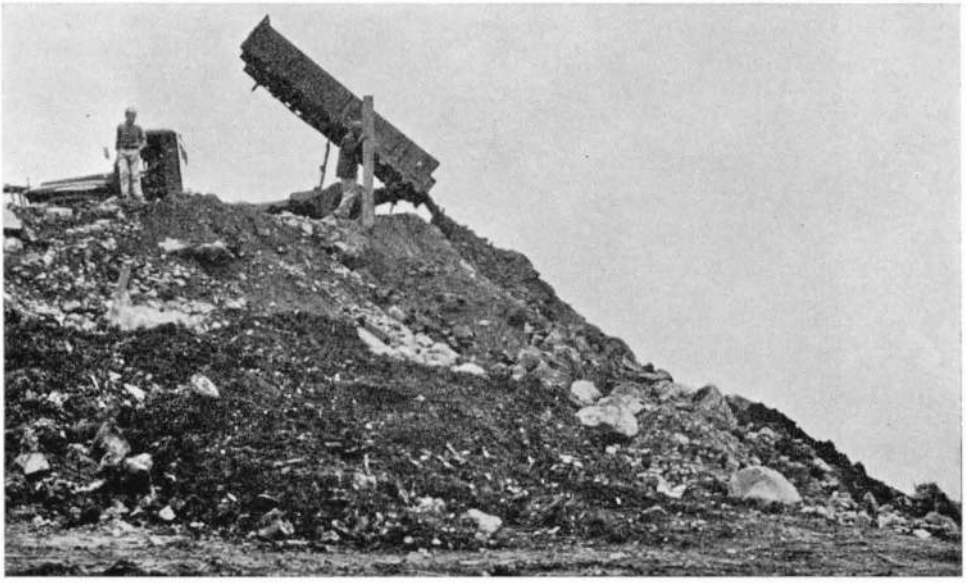
50 år fyller 28/5 fanjunkaren L. P. Gustavsson född i Näsbkott. Volontär vid I 14 1930 och serg 1940, befordrad till fanjunkare 1948 avgår med pension 1/10 1961. V. ordf i Gävleborgs Skyttekrets sedan 1947, sekr för pistolsektionen inom I 14 Skf samt även styrelsemedlem i Jämtland-Härjedalens Gille och Försvarets Motorklubb.

*

— **50 år** fyller 15/5 reparatören vid kasernvårdsavdelningen Erik Nordström, anställd vid regementet sedan 16/5 1949.

JUNI

TIPPMEDEL TILL ÅKERMANS BACKE

Finns det inget naturligt berg så bygger vi ett själva! Så har man tydligen resonerat på Hälsinge regemente där en imponerande kulle växer i höjden in mot lilla övningsfältet. Ett dussintal lastbilar med fyllningsmassor från Sörbyområdet går i skytteltrafik och gör "berget" allt högre och bredare. Här skall bli en teknik- och konditionsträningsbacke. (15/6)

ORDENSREGN

En hel del känt folk förekommer också från våra trakter i ordensregnet: kommendör av Svärdsorden, överste Henriksson och riddare av samma orden majoren O. Nilsson samt kaptenerna S. Bratt, J. Måhlén, L. Nilsson och B. Palm.

Svärdsman: Fanjunkare S. A. Pedersén (6/6)

*

Hemvärnets förtjänstmedalj

i guld har tilldelats kapten H. Idenmark och fanjunkare A. Samuelsson I 14, hvoadjutant H. Norberg och hvman N. Eneström, Sandviken, dvbef R. Holmberg och fanjunkare W. Ohlsson, Gävle.

"BOMBREGN"

I dag (28/6) kommer både Draken och Lansen att tjuta fram över Gävle i samband med en samövning mellan I 14 och F 15. De våldsamma jetvrålen väntas vid 13-tiden, då de snabba överljudsplanen ska göra sina lågsniffar över I 14-soldaterna (28/6).

TAKLAGSFEST

för regementets nya sjukvårdslektionssal hölls på onsdagen (21/6) på soldathemmet. Bygget har utförts av s. k. effektiviseringsvärnpliktiga med fanjunkaren K. G. Nässert som bas för arbetslaget.

REGEMENTETS DAG OCH FEST

Regementets Dag inleddes strax före kl. 8 på söndagsmorgonen (11/6) då armémusikkåren blåste revelj på Rådhustorget.

Efter avlämning på Lilla Fältet kl. 12.00 förrättade nytillträdde regementspastorn Torsten Norrfjärd korum, varpå följde förbimarsch.

Dagens stora publiknummer var som vanligt stridsövningen, som avsåg demonstration av stormning mot fientliga nästen. På eftermiddagen och kvällen följde ryttartävlingar och flergrensstafett.

Vid Kamratföreningens årsmöte överlämnades föreningens guldplakett till "nöjespappan" Macce Kjellin.

Den som vanligt välbesökta Dagen avslutades med dans och stort tapto.

På bilden lägger några tappra I 14-soldater sista handen vid den stora och imponerande anslagtavlan vid entrén.

ÅTER I FARTEN

I 14-löjtnanten Karl Erik Björk gjorde en övertygande come back efter ett par säsongers uppehåll från orienteringstävlandet på grund av gulsot genom att vinna söndagens gemensamma DM i fälttävlan för Gästrikland och Hälsingland. Tävlingen, som avgjordes i Trönöskogarna 2 mil NV Söderhamn, blev ett verkligt kraftprov i den tryckande värmen och många av de tävlande tvingades bryta. (6/6)

OCKSÅ I FARTEN

Fel att tro, att en vapenfri vpl har det enklare och bättre än sin vapenbärande broder. Han har bl. a. en första tjänstgöring på hela 404 dagar, vilket torde räcka för att avskräcka den inte helt övertygade.

Och kabelgrävning åt SJ i hårt tempo och stekande sol är minst lika hårt som harvning på Lilla fältet, påstår en av de ca 10 vapenfria.

KUNGALUNCH

I samband med invigningen av skogsmuseet Silvanum serverades konungen och övriga gäster torsdagslunch på I 14:s manskapsmatsal. I stället för hov- och livrätten ärter och pannkaka serverades färskrökt lax och kalvrygg. (2/6)

KUNGAVAKT

Högvakten vid Kungl Slottet i Stockholm utgår under lördagen och söndagen (3—4/6) från plutonchefsskolan vid Hälsinge regemente.

Vaktchef under lördagen är löjtnant Fresk (I 5) och under söndagen löjtnant Uhlin. (2/6)

60 år fyller i dag (3/6) fanjunkaren Frans Gunnar Nilsson, vilken innehar tjänst som expeditionsunderofficer vid tygavdelningen.

Regementsmästare i terräng blev (21/6) vpl Bomark, 7. komp, som spurtvann den 4000 meter långa och svårsprungna banan.

JULI

FÖRSVARSDAG I EDSBYN

Det var hälsingeförbandens dag i går (5/7) på Edsbyutställningen. I 14 hade mött upp med plutonchefs- och instruktörsskolorna och en utställning, som belyste utvecklingen från Alfta kompanis dagar till vår tids moderna vapen och atomstridsmedel.

Efter en anfallsövning över vattendrag följde en mycket uppskattad ryttartävling, i vilken ett flertal av regementets befäl med olympiaryttaren Olle Barkander i täten. Den publikdragande hinderhoppningen ägde rum på Iljasestäkten. På bilden till vänster ser vi löjtnant Sten Berndes efter en seger i den svåra hoppklassen.

SPECIALPLUTON

På anslagstavlan högst upp i A-kasern står det "Läkarpluton". Bakom den koncisa militära beteckningen finns 37 studenter, som alla skall specialutbildas. De skall emellertid inte studera medicin allihopa — sex är blivande tandläkare, fyra apotekare och några skall bl. a. tjänstgöra såsom personalvårdsassistenter. (26/7)

HELSTRONGT

Tack vare ett blixtsnabbt ingripande av rustmästare Åke Wiklund räddades i går (7/7) en värnpliktig vid I 14 till livet vid en sprängningsolycka i samband med handgranatskastning.

TVÄTTPENSION

Tvättinrättningen och skrädderiet vid regementet upphör fr. o. m. 1/7. (1/7)

HELNYKTERT

Järnvägsmännens Helnykterhetsförbund disponerar regparken el. exhuset för gudstjänst samt utspisar lunch i matsalen i samband med sin förbundskongress.

HÄSTPENSION

— *Ackordshästen A 145 91 har utan ersättning och med full äganderätt övergått i fodervärd R. J. Vibergs, Knutby, ägo.* (31/7)

SPECIALTABELL

Fylleri	= 8	dar i buren
Rymning	= 3-30	dar i buren
Bettleri	= 6	dar i buren
Förargelse	= 6	dar i buren
Slarvig klädsel	= böter	
Permisvals	= böter (kan bli straffarbete)	
Sjukvals	= böter el. buren	
Spritinköp genom någon myndig person	= 10 dagsböter	

HÄSTAR PÅ RYMMARSTRÅT

Strax före 0700 (13/7) tröttnade ett 25-tal regementshästar på enformigheten i hagen vid Kungsbäck och travade mot staden längs Kungsbäcksvägen—Parkvägen till nya och förbjudna betesmarker.

Ledaren för utbrytningen — en ardenner — hade upptäckt att det farliga elstängslet bara var en vanlig järntråd, lyfte av haken och öppnade vägen till friheten för sig och sina vänner i hagen. Efter en ganska kort vistelse i det gröna och saftiga gräset hos några villaägare tog permissionen slut, då hästkarlar från regementet — bl. a. Erik Rune Pousette, Gävle — återförde rymlingarna till hagen.

FORT-PERMANENT

Fortifikationsförvaltningen har nu (21/7) fått det begärda tillståndet att disponera 200.000 kr för permanentbeläggning och förstärkning av vägar och planer på Hälsinge regementes område.

RED-JUBILAR

50 år fyller på söndag (30/7) kaptenen G. Fernquist. Han är född i Gävle: officersexamen 1934 och fänrik i I 2 reserv, kapten vid I 14 1942, där han varit chef för personaldetaljen 1947—1961. Kapten F. avgår med pension 1/10 då han tillträder som chef för Kasernkomp. För I 14 kamratförening har F. nedlagt stort arbete bl. a. som regissör för cabarén "Kungsbäcksbladet" och som redaktör för årsskriften "Bocken" i sitt nya format. (29/7)

UR RULLAN

Till kapten fr. o. m. 1/7 har förordnats löjtnanten vid reg. A. Bodecker.

*

Till kaptener i reg reserv har utnämnts löjtnanterna i reserven K. H. Raak, S. V. Sergeus, E. Nyström och A. V. Brolin. (12/7)

*

Till eo furirer vid regementet
e-furirena 410809-751 Persson
410914-751 Bergkvist
401226-751 Janhans (1/7)

*

Löjtnant G. H. Hellström har avlagt intendentexamen (11/7)

*

Till rustmästare fr. o. m. 1/7
ö-furirerna 220530-899 K. A. Nyström
287-71-41 R. E. Lundström
8013-14-41 O. A. Pettersson
8014-14-41 K. E. Persson

*

Öfu Händel har på egen begäran beviljats avsked fr. o. m. 15/8. (1/7)

AUGUSTI

FRISK SMAK I MUNNEN

Läkerol-koncernen i Gävle företog i förra veckan en test bland 300 värnpliktiga för att få fram lämplig smak och färg på några nya produkter. De värnpliktiga undergick test på fyra varianter i lika många färger samt fick efter provsmakningen fylla i ett svarskort. (14/8)

FRISK MORGONAPTIT

Signe Fröderberg, Elsa Eklund och Ingrid Kärrstedt vid ärtgrytan

Kl. 0615 står det redan några soldater och rycker i dörren till matsalen på I 14. De har blivit purrade en kvart tidigare och väntar på att få stoppa i sig morgonmålet, choklad och smörgås.

Varje förband har fullständig frihet att själv sätta ihop sin matsedel. I Östersund äter man med förtjusning surströmming, medan en förfrågan i Gävle inte alls gav någon enhällig opinion för den varan här. Däremot vill mannarna varje vecka ha torsdagens ärtor med fläsk plus pannkaka.

SKYTTEVECKAN

Gävleskytten Erik Bergholm hemförde veteranernas mästerskap vid förbundstävlingen på Rödjningen (27/8) sedan han med 94 poäng i dubbelserien, 45 i mellanserien och fullträffen 50 poäng i avslutningen besegrat B. Persson från Hanebo med hela 14 poäng.

SKYTTETÄVLING

E. Karlström och A. Hjelm segrade i I 14:s skytteförenings senaste månadsprisskjutningar med pistol och gevär. Karlström vann pistolfältskjutning överlägset på 30 träff av 36 och Hjelm huvudskjutningen med gevär på 75 poäng av 80 hårfint före Berlin. Ett utmärkt resultat nådde den unge lovande skytten L. G. Gustafsson på pistol. Med sina 29 träffar i klass I besegrade han de flesta skyttarna i de högre klasserna.

SKYTTEVARNING

Skjutning med skarp ammunition äger rum på I 14:s övningsfält tisd 12/9 och onsd 13/9 kl. 0700—1700 varje dag.

Farligt område utöver den för allmänheten avlysta terrängen av I 14 övningsfält.

GRÄNS VÄSTER: en linje från Backa södra gård till vägkröken 1250 m sydost Alborga södra gård.

GRÄNS SÖDER: från sistnämnda punkt till bäcksammanflödet 600 m nordväst Skogmur.

GRÄNS ÖSTER: från sistnämnda punkt till I 14 Gamla skjutbanans blindering.

HÄLSINGAR PÅ FILMREMSAN

Till höger 241 Formgren, Gävle och till vänster 134 Eriksson, Gästrike-Hammarby under en paus i inspelningarna av filmen "Förkompaniets anfall", som 7. komp. medverkade i under ledning av Arméstabens Filmdetalj.

NYTT FOLK

Den preliminära uttagningen till Gaza, den trettonde FN-bataljonen är nu klar (25/8). Från I 14 har uttagits: Lennart Engren, Stockholm, Bernt Herman Hermansson, Kilafors, Fritz Sören Jansson, Gävle, Bengt Erik Janson, Storvik, Bo Mårten Karlsson, Sandviken, Erik Lennart Lundin, Norrala, Jan Roger Zettergren, Strömsbro, Sven Ivar Sundell, Bollnäs, Lars Jonas Söderkvist, Stråtjära och Alf Ove Vestlund, Gävle.

HEMVÄRNSMÄSTARE

På Rödjningen utdelade i går kväll (18/8) hemvärnschefen Rosenblom priser till kpistmästarna i Gävle Hemvärn S. O:son Sohlén FBU och S. Lundin Hv, i resp. stora klassen och veteranklassen.

KRYTT FOLK

— 70 år fyller på måndag (21/8) major H. Lidén. Fänrik vid I 14 1914, gymnastikdirektör 1921, major på reservstat 1936. Känd profil som idrottsintendent och "Svenska Flaggans dag-general" i Gävle.

FEMKAMPSMÄSTARE

Kadett Rolf Svanbom tog hem RegM i militär femkamp.

*

II. MID-mästerskap i militär femkamp hemfördes av I 14 vid tävlingar i Östersund i går (10/8). Individuellt blev kadett Svanbom 3:a och furir Munter 4:a.

*

RegM i nattorientering vanns av löjtnant B. Nilsson 2) löjtn Björk.

SEPTEMBER

INGA BIL- OCH PARKERINGSBESVÄR

En del av den fullproppade parkeringsplatsen utanför kasernvakten under beredskapsmånaden september. Resten av bilparken fyller hela Valls äng och en stor del av Lilla Fältet.

TILL SKJUTSKOLA

Arméchefen hemställer att bl. a. kaptenen vid I 14 Rune Sundler får göra studiebesök vid Norska Skjutskolan 30/7—7/10. (15/9)

PÅ REPSKOLA

Det är omskolningens tid för repövande soldater. 375 man rycker i dag (5/9) in vid I 14. De skall lära känna nya stridsmedel som tagits i bruk de senaste åren.

GRANATKASTARCHEF

Till chef för den nyuppsatta grkplutonen i Kongo har utsetts förvaltare Stig Allevik, I 14. Inryckning till Strängnäs den 6/10 med planerad avresa omkring 10/10. Från Gävle deltar även vpl sergeanten Per Lindberg. (28/9)

PLUTONCHEF

I dag (25/8) har I 14:s bäste soldat på plutonchefsskolan utsetts. Det var Vilho Kalevo Pietiläinen, Forsbacka, som vid en enkel ceremoni i exhuset fick mottaga guldmedalj och diplom ur regementschefens hand. (25/8)

DAMMBYGGARE I OCKELBO

Den gamla sågdammen vid Mörtebo i Ockelbo erhöll under tre dagar en välbehövlig och ordentlig make up med hjälp av en pionjärpluton ur regementets 10. kompani.

Under helt fältmässiga former har plutonen under de tre dagarna förvandlat den fallfärdiga dammen till en fullt duglig sådan.

Grävningsarbetena för dammbygget utförde plutonen delvis under sin förläggning i Mörtebo för några veckor sedan och någon ny arbetsplats var det alltså inte frågan om.

Om arbetet med den 35 meter långa dammen har styrelseledamoten i Mörtebo sågförening enbart gott att berätta. (15/9)

Lars-Erik Larsson och Hans Celander, Gävle samt Hans-Göran Ask, Vallvik, vid "tombolan".

ASPIRANTEN

Kapten Lorichs skall vara aspirant vid generalstaben 12/10 1961—30/9 1962. (15/9)

6 sept. Leg. läkaren S. Kempe, Kalmar, 62 år. Dr Kempe var bataljonsläkare vid I 14 1942—44.

MÄSTAREN

Arne Hjelm höll stilen i mästerskapet på gevär, som har avgjorts på Kungsbäck. Han nådde 189 poäng av 200 möjliga. (28/9)

3/9 anordnade I 14:s idrottsförening DM i duellskytte. Individuell vinnare Arne Hjelm med 278/30 p.

NYA TJÄNARE

Till fänrikar på aktiv stat har utnämnts officersaspiranterna B. G. O. Österdahl, H. L. E. Jansson och N. S. L. Ohlsson.

*

Till fänrikar i reserven har utnämnts reservofficersaspiranterna S. E. A. Magnusson, K. E. R. Eriksson, K. O. B. Guldstrand, B. B. Mårtensson, L. T. Wåhlin, B. G. Johnsson, G. Svedberg, Å. T. Myrberg och J. H. G. von Koenigsegg.

*

Till sergeant på aktiv stat underofficersaspirant G. Ahlström, som på bilden till vänster hälsas välkommen av regch (1/9).

OKTOBER

RÖRLIG ELD PÅ HJUL

Svenska arméns artilleri har hittills saknat pjäser med skottvidder upp till 20—25 km. Sådana har blivit allt vanligare i andra länders krigsmakter. Därför har Kungl. Armétygförvaltningen i samarbete med bl. a. Bofors projekterat en bandgående 15,5 cm artillerikanonvagn 151 (se ovan).

Årets armémästerskap i budkavle avgjordes natten till fredagen (19/10) i trakten kring Eksjö. I 14 gjorde en mycket fin insats och toppade prislistan före Fallskärmsjägarskolan.

Hälsinge regemente blev suverän lagsegrare i milomästerskapet i fälttävlan, som avverkades på tisdagen (24/10) söder om Harmånger i norra Hälsingland med Lv 5 som arrangörer.

Under stora hedersbetygelser jordfästes på lördagen (30/9) i Bollnäs kyrka stoftet efter FN-soldaten Per Evald Persson, Söräng. Kyrkan var fullsatt till sista plats och tillsamman med menigheten på kyrkogården torde ca 3.000 personer närvarit för att hedra den i FN-fredstjänsten stupade.

Rustm Harry Andersson och mfanj Eric Åkerlund erhöll i dag (29/9) regementets förtjänstmedalj i guld.

FÖDELSEDAGAR

70 år fyller den 20/10 fanjunkaren i reg reserv Gustaf Algot Karlsson.

— **50 år** fyller den 14/10 fanjunkaren i reg reserv Gösta Viktor Arne Johansson.

FRIVILLIGT

Vid Gävle Lottakårs årsmöte (12/10) överlämnades Sveriges Lottakårs silvermedalj till Agnes Jonsson, Märta Karlsson, Gunvor Liljedahl och Inga Norberg.

— Gävle Befälsutbildningsförenings årsmöte ägde rum 18/10, varvid förutom stadgeenliga ärenden utdelades belöningar för prestationer inom föreningen. Alvar Ekström, Sune O:son-Sohlén och Sven Rosén erhöllo föreningens förtjänstjetong i silver.

Styrelsen består av Sven Rosén (ordf.), Folke Landfors (v. ordf.), S. Lindh (sekr.), E. Karlsson, (kassör) samt B. Hartwig, R. Ågren och S. O:son-Sohlén.

— I regementets fritidsundervisning finns på programmet ett populärt ämne: Dans. I samarbete med Giraff Club får icke dansanta värnpliktiga mot en blygsam avgift lära sig denna umgängesform. 150 av årets kull besöker varje måndag Folkparken, där lärare och lärarinnor — de sistnämnda speciellt uppskattade — med Ex 1 och andra utbildningsformer inlär grunderna för att våga bjuda upp i hemorten, där premiären blir under juluppehållet.

OFRIVILLIGT

Under pågående övning hände sig att ett 20-tal rekryter råkade hamna i en oväntad fientlig situation. Man jagar inte bara den lede "fi" i denna månad (okt.) utan även älg och man begriper jägarnas ledsnad när deras villebråd jagas på flykten av soldater med bytet framför sig. Utbildningsavdelningen vid regementet har framfört sitt beklagande.

FAST ELD I VÄRN

På onsdagsmorgonen (4/10) drog sig repgubbar och rekryter norrut för att deltaga i höstens manöver i söderhamnsterrängen. Övningarna avser invasionsförsvar och i dem deltager cirka 1.200 man med 1.000 cyklar, 50 bilar, 15 motorcyklar och 30 traktorer med släp.

NOVEMBER

BELÖNADE SKRÄDDARMÄSTARE

Militärskräddarna Axel Granath — 82 år och 45 tjänsteår — står som sig bör överst på stegen vid nedtagningen av skylten, vilken visat arbetsplatsen för honom och brodern — gesällen Edvin Pettersson — 72 år men "bara" 25 år vid I 14.

De båda trotjänarna erhöll regementets minnesmedalj, som överlämnades av överste Axel Henriksson. (30/11)

BEREDSKAP PÅ LAND OCH TILL SJÖSS

Ingen skärpning av nu rådande beredskapsbestämmelser kommer att vidtas under jul- och nyårshelgerna meddelar arméstabens pressavdelning. Under förutsättning att rådande läge består får huvuddelen av åldersklassen julpermission i vanlig ordning dvs fr o m jul t o m trettondagshelgen. Den beredskap som sedan rätt lång tid gäller under bl a veckoslut skall upprätthållas även under helgen. (13/11)

Inom ett dygn kan väsentliga truppstyrkor vara organiserade i skilda delar av landet. Inom några dygn kan huvuddelen av vår krigsmakt vara på fältfot, konstaterade statsminister Erlander i det svar han i andra kammaren gav på en interpellation av hr Heckscher (h) om den svenska beredskapen. (15/11)

ORLOGSBESÖK

Åtta minsvepare ur 21:a minröjningsflottiljen anlöpte inre hamnen i Gävle natten till 11/11.

INSÄNDARE

I en insändare i Gävle-pressen (17/11) anser en värnpliktig att atomvapen och kvinnlig värnplikt är två mycket rimliga reformer för vårt försvar.

13 nov. F d majoren Erik Norberg, Gävle, 69 år. Underlöjtnant vid regementet 1915 kapten 1930 och major i armén 1940.

BELÖNAD RUSTMÄSTARE

Rustmästare Åke Viklund vid regementet har av regeringen fått guldmedaljen av femte storleken "för berömliga gärningar" för att han med mod och rådighet och fara för eget liv ingrep vid ett allvarligt olyckstillbud under handgranatkastning en dag i juli i år. (10/11)

AMBASSADRÅD

Överstelöjtnant Dag Stiernspetz har utnämnts till ambassadråd vid den svenska FN-delegationen i New York. Han tillfrågades för endast en vecka sedan, för övrigt mitt under en fälttjänstövning om han ville åtaga sig den nyinrättade posten. Det krävdes ett snabbt ställningstagande. Efter en konferens med sin hustru tackade han ja och avreser till New York om cirka 14 dagar. (18/11)

FRIIDROTTSRÅD

Kapten Folke Alnevik har invalts som ledamot i Friidrottsförbundets styrelse. (20/11)

LÖNEFRÅGOR OCH REKRYTERING

Lönefrågorna blir förmodligen största diskussionsämnet vid Svenska underofficersförbundets tredagarskurs i företagsdemokrati i Gävle. Men det är inte hela problemet också rekryteringssvårigheterna kommer med i bilden. Hälsinge regemente har f n nio underofficerare för litet och regementet saknar 51 underbefäl.

ÅRETS INSKRIVNINGAR I GÄVLE

Vpl Helge Berglund, Valbo, som våren 1962 rycker in vid I 14, skrivs här in i rullorna av överstelöjtnant Stig de Berg. Fanjunkarna L. P. Gustafsson t. v. och Arne Hjelm är inskrivningschefens militära medhjälpare i den svåra konsten att placera "rätt man på rätt plats".

DECEMBER

SOLDATKYRKAN HALVSEKELJUBILERAR

Under högtidliga former firade i går (18/12) Hälsinge regementes soldathem och kyrka 50-årsjubileum med ett stort antal inbjudna. Försvarsorganisationerna liksom staden och bygden var företrädda.

Hemmet tillkom 1911 efter tillskyndan av dåvarande regementschefen W. E. von Krusenstierna och regementspastorn Ivar Hultin, en stor förespråkare för projektet. Hemmets särskilda samlings- och kyrksal invigdes 1916 till kyrka av ärkebiskop Nathan Söderblom. Därmed är I 14 och krigsskolan i Karlberg ensamma i landet om att ha egen invigd kyrka, som inte samtidigt är tempel i någon församling. Till kyrkan hör också repliken av klockstapeln i Ljusdal, som uppfördes 1915 av regementets egen personal.

Soldatkyrkans brudkrona beundras av prosten Gottfrid Pontén och prosten Hans Åkerhielm. I bakgrunden fänrik Staffan Olsson.

I 14:s HISTORIA

Överste Carl Hamnström får för utarbetande av den del av regementets historia som berör verksamheten under andra världskriget ta del av hemliga handlingar.

MUSIKVETERAN

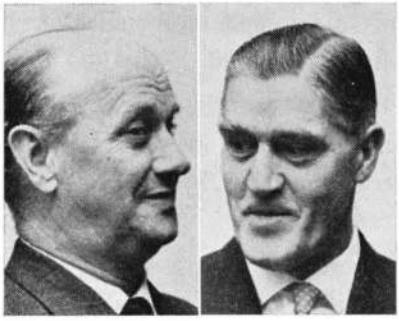
50 ÅR fyller på söndag (3/12) musikfanjunkare Eric Åkerlund. Han kom i tjänst vid I 14 1927. 30 år senare drogs musikkåren in och Åkerlund fick förflyttning till I 13. Från 1957 är han ledare för kamratföreningens musikkår.

Säljes

I 14 sälj. kasserad mtrl skor, möbler, tagel diverse skrot

m. m. Anbud skall vara inkomna senast 18/12 1961. Försäljningsprogram erhålles vid intendenturavd. I 14, Gävle.

HYLLADE VETERANER

Förvaltare E. W. Andersson och fanj. Sven Solerud erhöll regementets minnesplakett, 20/12.

NY UTBILDNINGSCHEF

Till överstelöjtnant i regementet utnämndes i fredagens konselj (29/12) major Nils Erik Hjelmström, Dalregementet.

— Löjtnant G. H. Hellström har utnämnts till löjtnant vid intendenturkåren. (4-12)

Skytteförbundet. Kapten B. O. Rydvall har förordnats till k. m:ts ombud i styrelsen för Gävleborgs skytteförbund till utgången av 1964 (18/12)

HUGRE BOSTADSSTANDARD I KASERN

Kraven på den allmänna bostadsstandarden ökar ständigt. Men hur bor de värnpliktiga? Är det ett utslag av dalt att beakta kraven på bättre inkvarteringsförhållande?

— Här är det inte fråga om dalt, säger arméchefen. En soldat i fält skall ligga i tält. Men vill man ha ut det mesta möjliga av utbildningen, måste de värnpliktiga dessemellan få bo under hyggliga förhållanden.

TRIVSELPROPAGANDA PÅ LUCKAN

Segrarna i 7 komp. trivseltävling: fr. v. B. Andersson, Gävle, M. Eriksson, Sandviken, E. Brodin, Iggesund, S. Formgren, Gävle, L. G. Modig, Järbo, S. Wahlkvist, Iggesund, I. Gustavsson, Kilafors.

MAMMA RYCKER IN VID REGEMENTET

Tisdagen den 23 maj 1961 ryckte 670 man in vid Hälsinge regemente i Gävle. Jägare, signalister, pionjärer, sjukvårdare och flera andra grupper var representerade.

Bland de 670 fanns 420819-751 Lennart Runestig, Gävle. Hans dag formade sig på ett något mer ovanligt sätt än kamraternas.

Mitt under inryckningen arrangerades nämligen ett möte mellan honom och hans mor, fru Svea Runestig. Hon hade aldrig tidigare sett ett regemente från insidan, ännu mindre en inryckning.

— Hej, sa Lennart matt och överraskad, när han fick se modern på 5. kompaniets expedition.

— Hej, sa fru Runestig, det var väldigt så grön och fin du är. Hur känns det?

Det gröna och fina var den nya fältuniformen m/59.

— Aldrig trodde jag väl att vi skulle få träffas så här första dagen, sa fru Runestig.

Det hade nog inte heller Lennart trott. Det sa han också.

Regementschefen, överste Axel Henriksson, kom in på expeditionen. Han hälsade på fru Runestig och önskade henne välkommen att se regementet och inryckningen.

Sedan informerade han sig om den unge rekryten, som blek men tämligen fattad svarade på alla frågor.

Överste Henriksson sa bl a vid samtalet med fru Runestig:

— Jag kan garantera att er son kommer att få lika bra mat här som hemma. Själv äter jag helst på regementet.

Fru Runestig verkade nästan övertygad.

★

Denna soliga tisdag i maj månad hade radio- och TV-montören Lennart Runestig 304 dagar muck. Under den följande tiden lärde han känna Hälsinge regemente utan och innan och blev utlärd signalist på kuppen.

När han kom hem på permission behövde han aldrig förtydliga någonting särskilt för sin mor, då han berättade vad som hänt på regementet. Den dagen fick hon nämligen en mycket god inblick i det.

I sällskap med rustmästare Edvard Jonsson gjorde hon en vandring runt större delen av I. 14. Fru Runestig fick se hur de nyanlända rekryterna utrustades, provsmakade deras mat i matsalen, tittade på logement, arrestlokaler och mycket annat.

Hon fick också veta att sonen skulle få genomförd femdagarsvecka under sommaren och vidare att han skulle få 14 dagars uppehåll i juli och 17 dagar ledigt i samband med julhelgen.

— Är det här du bor? frågade fru Runestig, då hon tillsammans med sin son och rustmästare Jonsson traskade in på det logement Lennart fått sig tilldelat. En undersäng hade han fått, ett klädskåp likaså.

Fru Runestig tog sig en titt på interiören, sade:

— Lite trist är det väl i alla fall.

Mer imponerad blev hon dock av dagrummet med tillgång till radio och — så småningom — TV.

Lennart fick mer utrustning än han någonsin kunnat drömma om. Från de tunga marschkängorna upp till mössan och hjälmen. Han gjorde ett tappert försök att sortera ut alltihop på en filt lagd över ett stycke gräs på det ökenliknande kasernområdet.

— Åh, så mycket prylar, sa fru Runestig. Hur skall du få ordning på allting?

Innan dess hade hon förstås också klättrat uppför klädförrådets knarrande trätrappa och sett hur rekryterna utrustades. 100—125 man i timmen passerar en sådan dag utrustningsdiskarna och då blir det inte tid till någon finprovning.

— Storlek på skor, löd frågan.

— 41, kom svaret rappt.

Fru Runestig verkade tagen.

★

Lika bra som mammas mat.

I matsalen mötte husmor, fröken Britta Eriksson. Hon erbjöd på stående fot fru Runestig att avsmaka dagens middag: fiskfärs med pepparrotssås, äppelris och mjölk.

Hon tyckte det var gott. Hon imponerades också av matsalens storlek och fann den trivsam.

Om maten sa Lennart:

— Till lunch fick vi korv med potatismos. Det smakade bra. Men fiskfärs . . .

— Ja, det är du ju inte så förtjust i, sa fru Runestig.

— Var vid gott mod Lennart, sa någon. Du vänjer dig.

Avslutningsvis visade rustmästare Jonsson arrestlokalerna.

— Usch så hemskt, sa fru Runestig. Hit vill du väl ändå inte komma, Lennart.

Nej, det ville inte Lennart.

Fru Runestig betraktade den uppfällda britsen, bordet och stolen, psalmboken och Nya testamentet på bordet och det gallerförsedda fönstret. Hon rös.

Väl ute i det vackra solskenet igen skakade hon av sig olustkänslorna:

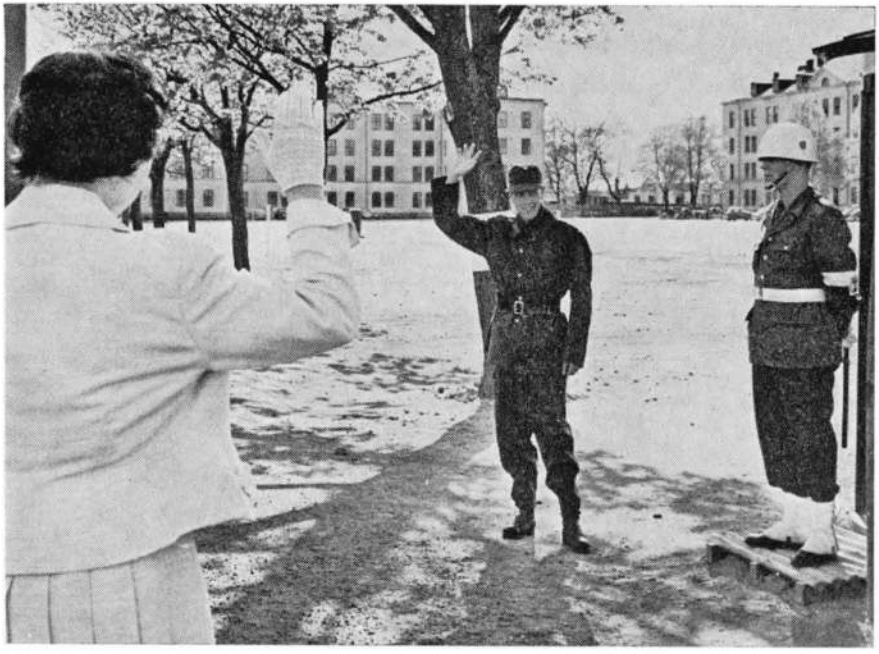
— Nog är det väl trist att rycka in en sådan här vacker dag — å andra sidan är det väl inte roligt en regnig dag heller.

Det är en bra syn på saken, en kvinnas syn på männens värnplikt.

Och med den rundvandringen visste fru Runestig mer om ett regemente, än hon någonsin vetat tidigare. Hon hade också fått följa sin ende son den dag livets verkliga allvar började för honom.

I avskedsögonblicket sträckte hon fram en hand för att ge en moderlig smekning på kinden till adjö. Att Lennart böjde sig undan är kanske förståeligt. Sådant tillåter man helt enkelt inte när man är nyinryckt rekryt.

Christer Faleij

— Adjö, och lycka till då.

REGEMENTSSTABEN

Regementschef:		överste A. Henriksson
Stabsavd. med exp	stabsch	mj Karlström
	expföreståndare	fv Fisk
	expuoff	fj K A Larsson
	kontorsbitr	fru Thimon-Westerlund
	till förfogande	mdir Mårelius
skrivcentral	kanslibitr	fru I Jansson
	kontorsbitr	fru G Jansson, Nordfors
		frk Myhrberg
budcentral	ch	rustm Olsberger
rättsvårdsdet	auditör	borgm Ståhl, rådman Ormegard
	straffregförare	fv Fisk
	förest. milhäkte	fj K A Larsson
	förhörsledare	övl de Berg, kn Stålmarck
själavårdsdet	militärpastor	kyrkoadj Norrfjärd
personalv.-det	personalvoff	kn Strindberg
	konsulent	kn Hillström
rekryteringsdet		mj Karlström, kn G. Nilsson, fj K A Larsson
Utbildningsavd	ch	övl Stiernspetz
	adj	kn G Nilsson
	urvalsoff	kn Stålmarck
	idrottsoff	kn Barkander
	motoroff	kn Stålmarck
	signaloff	lt Järvestad
	filmoff	kn Strindberg
	brandch	kn Stålmarck
	luftskyddsch	mj Sjödin
	repövnledare	kn Bendrik
	fältarbuoff	fj Nässert
skolhuset	ch	rustm Ygert
yttre utbanordn	ch	rustm J L Persson
central befälsgrp		kn Strindberg, Barkander, Jacobsson, Stålmarck, fv Hillergren, Allevik, Bodecker, Julander

Mobiliseringsavd	moboff	mj Sjödin
mob.-det	bitr moboff	kn Sundberg
	expföreståndare	fj R Hälsingdal
	kanslibitr	fru G Carlsson
personaldet	personaloff	kn Bratt
	registrator	fv O Hälsingdal
	expuoff	fj Brundin t o m 21/10 -61
	kanslibitr	fru Reidle, frk Lindkvist
	kontorsbitr	fru Bergström, M Larsson, Johannesson, frk Wallgren, Fastesson
Tygavdelning	tygoff	kn Rydvall
	till förfogande	fj Stoltz
	expuoff	fj F G Nilsson
	kanslibitr	fru G E Nilsson
	kontorsbitr	frk Stoltz
tygförråd	ch	fv A F Karlsson
	förrådsförmän	1.ffm Åkerlund
		ffm J A Eklöv, Björnkvist
	förrådsmän	1.fm Hillblom, fm Thunander, Hemlin, Söderberg
tygverkstäder	tygverkmästare	tvm A V Carlsson
	tyghantverkare	1.thv Höök
	vapenmekaniker	1.ate Muhrén, ate Svensson, Jönsson
	bilmekaniker	ate Jengvert, Nordmark, Bergkvist, Hemlin
skjutbanor	skjutbaneöfu	rustm S A Jonsson
övnmtrlförråd	ch	fm Dunder
Intendenturavd	regint	kn Palm
	expuoff	fj Samuelsson
	kanslibitr	fru Hedin, frk Lindberg
	kontorsbitr	frk J Andersson
matinrättning	köksföreståndare	frk Eriksson
	bitr. köksföreståndare	frk Arrhenius
	ekonomibitr	fru Eklund, Hamkvist, Magnusson, Engstedt, Holm, Rung, Wallström, Lydell, A Melin, Stödberg, Kärrstedt, Selén, Forsman, Svanberg, A Johansson, S Melin, frk Westman, Gussander, Backman, A Andersson
intförråd	ch	fv Åström
	förrådsförmän	1.ffm J Carlsson, ffm E Andersson
	förrådsmän	1.fm Skoglund, fm A Karlsson, H Persson, E Andersson, P Rehnström, E Wickholm, Norman

Sjukvårdsavd	regementsläkare	dr Holmquist
	bataljonsläkare	vakant
	expföreståndare	rustm Reidle
	tandläkare	tandläk Dahlgren
	översköterskor	Wahlberg, N S Johannesson
	sjukvårdsbitr	fru Forslund, Lund, Björklund, M Pettersson
	tandsköterska	B Almén
Veterinäravd	ch	kn Barkander
	veterinär	länsvet Ström
stalltjänst	stalloff	kn Barkander
	stallchef	öfu Bengtsson
	hovslagaröfu	öfu Ersholt
Kasernvårdsavd	kasernoff	kn Palm
	kasernuoff	fv Nygren
	kasernöfu	rustm Eklöf
värmeanläggningar	ch	maskinch Bergfors
	reparatörer	Rydberg, Nordström
	värmeskötare	P T Matsson, C G Johansson, Westergren
	eldare	Åström, Hedlund, Hillman
Kassaavd	kassach	fv Sjöström
	kansliskrivare	fru Hedenström
	kontorist	fru S. Jonsson, frk Thunstedt
	kontorsbitr	fru Lenner
Dag- och vakttjänst	dagmajor	mj Sjödin
	vaktchefer	rustm Calissendorff, öfu Sandin, E A Andersson, L G Jonsson
Inskrivningsexp	ioch	övl de Berg
	expuoff	fj L P Gustafsson
	kanslibitr	frk Öberg
	kontorsbitr	fru Jedenby

BATALJONSSTABEN

I. bat. (Livkomp. och Kasernkomp.): Chef mj Gromer.
II. bat. (5—10 komp.): Chef mj Nilsson.
Stabsuoff (båda bat) fj Dahlberg.

LIVKOMPANIET

Chef: kn H Idenmark

Adjutant: rustm L Wikström

Instruktörsskola

chef: lt Uhlin

Stf chef: öfu Mickelsson

410728-773 Thimper, Delsbo
420331-821 Martinsson, Gäddede
420915-755 Nilsson, Bollnäs
421129-773 Johansson, Ovanåker
421202-773 Jansson, Sandviken
430131-821 Ingerhed, Gäddede

430202-753 Laurén, Bollnäs
430322-777 Tomtlund, Tallåsen
430919-753 Olsson, Söräng
401104-759 Lindeberg, Gävle
410324-773 Åsåker, Järvsö
411211-771 Larsson, Forsbacka

Befälsskola I

Chef: fk Danielsson

Stf chef: öfu Olshage

421109-851 Glad, Avesta
430130-753 Alfbo, Alfta
430214-751 Thuresson, Alfta
430316-757 Söderqvist, Gävle
431013-753 Gylén, Storvik
431013-773 Sundell, Ljusdal
440811-611 Lundqvist, Tärnsjö
441130-719 Trosell, Malung
411123-035 Olsén, Hästbo

421222-581 Börjel, Gävle
420307-777 Larsson, Ljusdal
421224-731 Hammarin, Avesta
420612-693 Vinlöf, Söderhamn
420819-751 Runestig, Gävle
420130-773 Ek, Gävle
420922-757 Fernström, Mackmyra
421217-751 Hedin, Alfta
421118-755 Olsson, Bollnäs

Förberedande plutonchefsskola, skyttetjänst

Chef: lt B Nilsson

Stf chef: fj Gyltin,

Övrigt befäl: fj Lindström

421124-643 Kindenberg, Gävle
411023-685 Thyrestam, Gävle
420623-753 Strömberg, Bergvik
410725-755 Nilsson, Iggesund
410528-759 Vahlstedt, Söderhamn
410509-001 Åkerlind, Hägersten
420519-777 Sedig, Stugsund
420502-753 Österdahl, Gävle
420824-127 Brodin, Gävle
431019-765 Seth, Söderhamn
420926-757 Dahlqvist, Sandviken

430415-763 Beminge, Söderhamn
380326-773 Bohlund, Gävle
410518-753 Eriksson, Hägersten
400411-143 Marklund, Torsåker
410708-751 Hermansson, Lindefallet
420601-755 Åkerlund, Gävle
400815-821 Olsson, Söderhamn
400215-583 Lindberg, Alingsås
380131-753 Hergelius, Gävle
390730-935 Romson, Hofors
390206-751 Östblom, Mackmyra

Förberedande plutonchefsskola, grktjänst

Chef: kn Bodecker
Stf chef: fj Hägglund

420815-909 Olsson, Sundsvall
421002-933 Liljestrand, Ljusdal
420101-775 Andersson, Ljusdal
420726-771 Strömqvist, Hudiksvall
380213-771 Lund, Ljusdal
411230-757 Rooth, Sandviken
420716-067 Lundström, Sundsvall
390316-753 Jonsson, Iggesund
410324-751 Westin, Hudiksvall
410418-773 Andersson, Hamra
410822-755 Ålenius, Valbo
410104-753 Jönsson, Gävle
400217-001 Schultz, Stockholm
400213-731 Åhlin, Avesta
420211-755 Östergren, Storvik
421216-195 Kindåker, Rejmyra
411119-161 Larsson, Nyköping
390205-165 Eriksson, Flen
391219-107 Engvall, Sollentuna

Förberedande kvartermästarskola

Chef: kn Stålhammar
Instr: lt Nyman, I 15
Stf chef: fj Stolth

401230-033 Dahl, Bromma
420621-121 Wollersjö, Uppsala
420102-31 Hedberg, Lidingö
410824-785 Lindqvist, Stocksund
411120-049 Heilbrunn, Stockholm
410914-937 Göransson, Saltsjö-Duvnäs
410914-939 Göransson, Saltsjö-Duvnäs
400221-931 Krüger, Stockholm
381120-933 Ovaska, Stockholm
420206-195 Starck, Stockholm
390918-143 Hedbom, Skärplinge
410318-017 Björklund, Älvsjö
420202-017 Käll, Vällingby
391130-297 Backman, Västervik
400927-051 Blomqvist, Älvsjö
391102-213 Abelius, Linköping
410120-211 Hull, Finspång
410202-233 Djurstedt, Kisa
420228-191 Rydin, Askeby
390704-197 Eesk, Norrköping
410911-213 Nählinder, Norrköping
420125-213 Janzon, Norrköping
410504-269 Hansson, Nyköping
420514-295 Nilsson, Gamleby
420920-359 Rosberg, Motala
421009-145 Andersson, Valbo
420827-755 Ahlin, Hagaström
420619-773 Andersson, Arbrå
420428-751 Warner, Bollnäs
420421-753 Lindgren, Bollnäs
420419-773 Sund, Sandviken
420201-773 Vennerlöf, Gävle
390522-941 Almgren, Gävle
390922-931 Skoog, Gävle
400823-755 Åkersson, Gävle
400702-597 Fahlén, Söderhamn
410309-771 Wistrand, Sandviken
410210-949 Lindholm, Gävle
400725-713 Klason, Leksand
410713-731 Svahn, Farsta
410520-773 Jernberg, Bollnäs

RINGSIDE INFORMATION

Måndagen den 5 juni var för årets kull av livkompanister den stora dagen I. Då skedde nämligen inryckningen till Kungl. Hälsinge regemente. Kl. 08.30 hade de flesta av oss infunnit sig på den plats, som för de närmaste femton månaderna skulle bli vårt hem och vår härd. De glada skratt, som mötte oss ynkliga civilis-

Från vänster: K. Ovaska, K. Krüger, Stockholm, A. Hedbom, Skärplinge samt G. Björklund, Älvsjö.

ter, då vi i oordnad marsch sökte oss över kaserngården, vittnade om en skadeglädje utan like hos de representanter för dåvarande livkomp som råkade stå uppställda vid A-kasernens ingång. Råd och förmaningar haglade över oss stackars nyinryckta och osäkerheten spred sig alltmera i vårt civila "led".

Nåväl, sedan den i militärlivet så populära säcken hämtats ut och de civila kläderna bytts mot mindre väl passande militära, började en del ynglingar att nästan genast få en del av den nonchalanta tuffhet som dessa kläder för med sig. Säkerheten var dock i de flesta fall endast en chimär, ty när korpralerna de närmaste dagarna i rask takt och följande ordningsföljd skulle lära oss hälsa, stå i givakt, iakttaga lystringsgraderna manöver och lediga, marschera och slutligen hälsa om igen, visade det sig att vi alla var lika "dumma" för denna sorts verksamhet. Särskilt sinnet för höger och vänster var påfallande dåligt utvecklat hos en

hel del av oss nya gossar, som genom sin placering på livkomp hade fått papper på att vi — som det så vackert heter i Soldat 61 — tillhörde en elit av svensk ungdom. Kapten Stålhammars knep att de som var gifta och förlovade i allmänhet skulle ha ringen på vänster hand samt att deras kamrater som tillhörde ungkarlarnas skrå kunde titta på de ringförsedda gav dock småningom resultat åtminstone på dåvarande "blandade plutonen".

När vi så efter en tids intensiv träning ansågs kunna förflytta oss i någorlunda militär formering samt övat upp reaktionen för befälets order, ansågs vi mogna för att få vapen och verktyg i våra händer. Första kontakten med vår kära kpist var kanske för många ett enda myller av olika delar som samtliga dröp av vapenfett och som förrädiskt lätt halkade ner i sanden på utlämningsplatsen. Efter några timmars drillande med isärtagning och hopsättning lyckades dock de allra flesta med detta konststycke utan att som första gången få några delar och prylar över.

Dugligheten som soldat tilltog alltmer för varje övning och en vacker dag var det dags för den första lektionen i befälsföring. Att det under dessa timmar uppstod en hel del lustiga episoder är ju helt naturligt. En av de numera klassiska historierna må här anföras som exempel på hur muntert det faktiskt kan vara på livkomp.

Befälselev Östergren på dåvarande skytteplut övade vaktstyrkans avlämnande till överfurir Stålberg. Det visade sig då, att Östergrens sinne för höger och vänster avvek från all annorstädes gängse praxis. Resultatet, som bevittnades av en stor skara lediga elever ur en annan pluton, blev, att vaktstyrkan av sin "hårde chef" gång på gång kommenderades VÄNSTER OM!, men att överfurir Stålberg varje gång lika säkert som amen i kyrkan istället för vaktstyrkans vackra nunor fick se deras inte fullt lika prydliga bakdelar. Inte ens tipsen om "hälsehandssida och ringsida" hjälpte denna dag nämnvärt den stackars befälseleven i hans svåra belägenhet.

I augusti var det så dags för en omorganisation av livkomp. Somliga "vicekorpralsaspiranter" reste till andra regementen och andra kom istället. När resultatet så småningom kunde skönjas,

visade det sig att livkomp bestod av 1 skytteplut, 1 grkplut, 1 kvartermästareplut och BSI. Utbildningens första skede ansågs nu avslutat och examen avlades under en utevecka i Kilafors. Då visade verkligen grabbarna, att utbildningen hade gett gott resultat. Med detta menas då inte bara, att vi kommit så och så många dagar närmare "muck", utan att vi även fått lära oss en hel massa nya och för vår fortsatta verksamhet — kanske såväl militärt som civilt — nyttiga färdigheter.

239 Classon

KASERNKOMPANIET

Chef: kn Fernquist

Adjutant: fj Engstrand

Arbetsavdelning

Chef: rustm Söderberg

350328-771 Edlund, Åshammar
390111-931 Grahn, Gävle
390731-753 Svensson, Landafors
391206-771 Molander, Hamrångefjärden
400410-759 Vikström, Sandviken
401029-775 Sundell, Jäderfors
401120-757 Mårtensson, Bollnäs
410122-753 Lindgren, Gävle
410131-751 Andersson, Storvik
410208-771 Jäderberg, Järbo
410224-773 Isaksson, Arbrå
410317-781 Sandström, Mackmyra
410330-761 Wadelius, Gävle
410401-753 Skogsberg, Sandviken
410503-771 Skoglund, Hästbo
410527-773 Brymér, Storvik
410604-753 Bergqvist, Mackmyra
410604-773 Andersson, Söderhamn
410624-759 Söderlund, Marmaverken
410629-543 Lindberg, Gävle
410719-771 Modd, Gävle
410904-753 Sundgren, Sandarne
410926-753 Lundqvist, Gävle
411206-731 Palm, Gävle
411206-753 Andersson, Bollnäs
420303-753 Johansson, Hå
420307-771 Olsson, Arbrå
420319-773 Pettersson, Årsunda
420327-753 Berggren, Sandarne
420331-773 Envall, Sandviken
420401-841 Walldén, Gävle
420413-751 Lind, Bollnäs
420424-751 Jonsson, Viksjöfors
420425-775 Karlsson, Sandviken
420521-005 Johansson, Gävle
420610-775 Holmström, Sandviken
420629-771 Persson, Järbo
420630-777 Lagerström, Sandviken
420720-771 Mårtensson, Vallsta
420728-761 Engvall, Gästrike-Hammarby
420816-693 Ohlin, Avesta
420916-771 Elovsson, Knåda
420917-775 Arvidsson, Rengsjö
420924-123 Markusson, Gävle
420925-751 Erlandsson, Gävle
421002-773 Magnusson, Lövriset
421005-753 Persson, Hedesunda
421011-755 Bodare, Iggesund
421017-731 Krantz, Horndal
421024-713 Stålberg, Torsåker

420103-751 Pousette, Gävle
420104-775 Graaf, Sandviken
420205-755 Engblom, Lingbo
420209-735 Bergsten, Avesta
420217-757 Mårtensson, Söderhamn
420228-751 Nilsson, Ljusne
420228-891 Nilsson, Sandviken
421027-759 Sandberg, Söderala
421111-773 Sjöblom, Sandviken
421119-755 Sjöberg, Gävle
421123-463 Nord, Stugsund
421123-773 Bennhult, Gävle
421130-775 Sjudin, Kungsgården
421218-771 Jonsson, Bollnäs

Körcentral

Chef: rustm Pettersson O A S

340605-939 Demmelmaier, Gävle
401001-841 Knutsson, Strömsbro
410329-759 Sjöstrand, Sandviken
420107-771 Englund, Gävle
420309-757 Edenby, Gävle
420319-193 Gillström, Hälsingborg
420415-761 Johansson, Söderhamn
420531-759 Thornell, Marmaverken
420608-755 Eriksson, Hofors
420704-757 Grundstedt, Gävle
420714-757 Rådström, Sandarne
420805-779 Renström, Söderhamn
421103-731 Pettersson, Näs Bruk

Målpluton

Chef:

390407-773 Hoffman, Sandviken
391106-757 Eriksson, Gävle
400821-759 Eriksson, Holmsveden
410417-755 Nordberg, Gävle
410711-779 Holm, Gävle
410927-777 Rickström, Sandviken
420226-773 Thunberg, Gävle
420330-775 Karlsson, Årsunda
420530-761 Kvist, Kungsgården
420612-759 Åbom, Holmsveden
420724-757 Nilsson, Gävle
421005-759 Östling, Ockelbo
421110-753 Jonsson, Bergvik
421123-711 Carlsson, Avesta

I SOM HÄR INTRÄDEN . . .

En vacker majmorgon var det en ganska dyster skara, som traskade upp mot Kungsbäck. Vid framkomsten tyckte man sig nästan skönja den gamla inskriften "I, som inträden, låten hoppet fara", över grind nr 9. Den första tiden togs vi om hand av en underlig individ, som skrek givakt — manöver stup i ett. Det var en furir, som försökte lära oss de första grunderna inom det militära innan vår kompanichef återkom från sin semester. Därför lade han ner hela sin själ och röst bakom kommandoorden. Vi blev mycket spända på om kapten var fågel eller fisk, så som

Från vänster: Molander, Hamrångefjärden, Karlsson och Skogsberg, Sandviken.

furiren gick på. När kaparn — efter en månad — en morgon stod framför oss, visade han sig vara en mänsklig överraskning. Ännu mänskligare blev han i våra ögon, när han förklarade, att det nu var slutexercerat för vår del. Med glädje överlät vi detta åt våra "olycksbröder" på de övriga kompanierna. Därmed tordes även andra än självmordskandidater ge sig ut i skogen, när Kkomp nu slutat hantera kpisten. Tidigare kunde man ej gå säker, fast man vet ju förstås inte om det berodde på oss, eller om det var stamkorpralerna, som ej kunde lära ut hanterandet av kpistarna riktigt. Men det hörde till regementets stora högtidsstunder att se när Kkomp skulle marschera.

Efter vår soldatutbildning indelades kompaniet i två stora huvudgrupper, "piasavaförarna" och "pennfäktarna". Det kom på vår lott att se till att regementet hölls snyggt och att de olika av-

delningarna fungerade klanderfritt. De som utsågs till den förra uppgiften, togs om hand av vår rustmästare. Denne gör sitt bästa för att grabbarna ej ska smita ner på markan eller maska alltför mycket. När han kommer farande på sin moped, bävar hela Kkomp. De som arbetar på kanslihuset, har även minst ett par vaksamma befälsögon riktade på sig. Fast även den strängaste kan ju titta bort ibland. Utöver dessa stora grupper finns det även mässuppassare, kökshandräckning samt sist men inte minst vår badmästare, 40 Arvidsson. Hur skulle hygienen på regementet vara, om inte han alltid var på sin plats? Postgången inom regementet skulle inte heller fungera, om inte grabbarna på budc med 31 Karlsson i spetsen, "rusade" runt i kanslihusets alla gångar och korridorer och i kasernernas otaliga trappor. Många nya har lyckats komma över till Kkomp, sedan de fått nog av buskar och skogsluft. Det har dock inte varit någon svårighet för dessa att smälta in i gemenskapen. Sammanhållningen på kompaniet är nämligen den bästa. Det kanske beror på att så många olika samhällskategorier finns representerade. Var och en kan finna någon med likartade intressen. Tonen inom kompaniet kan bli ganska rå, något som väl hör till när ett 80-tal grabbar träffas. Men under alla hårda ord, som kan växlas, ligger det en hjärtlig ton. Alla försöker på sitt sätt bidra till att minnena från "lumpen" skall bli så glada och trevliga som möjligt. Därför har vi det riktigt trivsamt på Kkomp, fast vår kompaniadjutant inte vill ge oss mer än 2: 75 om dagen.

Så tycker i alla fall

16 Andersson

Vid lägerelden

— En del säjer att man ä inkallad å andra säjer att man ä utkallad, morsan säjer att man ligger ute å brorsan säjer att man ligger inne. Men vi ligger i tält, så egentligen ligger vi väl inne ute.

5. KOMPANIET

Chef: kn Karlström

Adjutant: rustm Jonsson

Stab och tross

420713-751 Vestlund, Gävle
420819-755 Berglund, Hofors

421203-751 Vakander, Gävle
420913-751 Jonsson, Bollnäs

Stabspluton

Chef: lt E Persson

Stf chef: serg Ahlström

371210-731 Ahlbom, Avesta
350502-759 Nilsson, Sandviken
390720-775 Hallström, Gävle
410128-771 Jansson, Arbrå
410222-771 Öhman, Edsbyn
410406-759 Jonsson, Ockelbo
411107-945 Hemlin, Sandviken
411123-713 Berglund, Krylbo
411124-757 Larsson, Jäderfors
420109-773 Holmgren, Strömsbro
420122-755 Almkvist, Storvik
420126-755 Johansson, Gävle
420209-773 Östling, Gävle
420211-771 Rosén, Arbrå

420309-753 Hägerborn, Gävle
420415-757 Rönnqvist, Sandarne
420421-773 Bertilsson, Gävle
420513-755 Steffen, Ockelbo
420513-757 Johansson, Gävle
420528-773 Norman, Järbo
420531-711 Karlsson, Avesta
420601-771 Grandin, Gävle
420712-735 Ström, Folkärna
420805-775 Eriksson, Järbo
420918-777 Hägglund, Sandviken
421013-751 Hedin, Hofors
421020-771 Andersson, Strömsbro
421205-711 Friman, Avesta

Spaningspluton

Chef: fk Blom
Övrigt befäl: fu S Persson

Stf chef: fu Bengtsson

391105-051 Ridefelt, Gävle
400726-773 Hedin, Edsbyn
400909-771 Jonsson, Edsbyn
420131-731 Kvist, Avesta
420219-771 Iggström, Lottefors
420318-777 Öhrn, Forsbacka
420320-775 Ljunggren, Hamrångefjärden
420329-759 Bergström, Gävle
420423-781 Samuelsson, Hofors
420424-771 Nymans, Edsbyn
420623-761 Jonsson, Söräng
420712-755 Berglund, Hofors
420724-751 Nilsson, Gävle
420811-755 Andersson, Jädraås
420817-751 Eriksson, Bollnäs

420427-773 Berger, Sandviken
420504-733 Jäderström, Järbo
420506-773 Bergström, Sandviken
420520-751 Modin, Bollnäs
420524-763 Andersson, Österfärnebo
420529-623 Brickner, Söderhamn
420611-773 Holmgren, Sandviken
420621-753 Löfstrand, Åmotsbruk
420621-755 Eriksson, Åshammar
420622-771 Larsson, Gruvberget
420822-779 Elfström, Österfärnebo
421026-759 Glaas, Valbo
421031-775 Johansson, Landafors
421125-755 Persson, Ockelbo
421222-755 Östlund, Landafors

Signalpluton

Chef:lt Järvestad — Stf chef: serg Hedin
Övrigt befäl: fj Hjelm, rustm Söderlund

390615-755 Hayden, Gävle
391103-763 Hedlund, Gävle
400217-771 Lööf, Värnamo
400410-757 Axling, Jädraås
400626-773 Näsström, Arbrå
400816-753 Olsson, Ovanåker
400221-953 Grönroos, Brovallen
410623-757 Eklund, Jädraås
411012-755 Elfving, Hilleby
411104-755 Sundell, Gävle
420203-755 From, Gävle
420204-103 Andersson, Gävle
420214-775 Åsberg, Kungsgården
420329-757 Nilsson, Gävle
420602-755 Hellström, Norrala
420621-807 Ekström, Bollnäs
420711-771 Look, Gävle

Stabsfurirskolan

Chef: kn Kindström — Stf chef: fj Eliasson
Övrigt befäl: kn Kjessel, fu Fors

351228-857 Bäckström, Uppsala
381120-001 Lindbom, Stockholm
400417-103 Larsson, Solna
400706-731 Carlsson, Mora
400714-065 Fröberg, Stockholm
400910-107 Johansson, Sigtuna
410109-715 Karlsson, Vansbro
410321-647 Gustavsson, Karlstad
410408-731 Djuse, Mora
410423-731 Nylander, Bingsjö
410609-753 Nilsson, St Tuna
410805-715 Bergström, Borlänge
410816-715 Bjurling, Bjursås
410926-733 Mattsson, Rättvik
411007-731 Broberg, Borlänge
411229-621 Rosén, Karlstad
420124-643 Rundh, Stöllet
420201-711 Larses, Bjursås
420310-735 Berg, Falun
420312-621 Karlsson, Glava
420512-145 Lindroth, Uppsala
420715-555 Wessberg, Åmål
420913-003 Perten, Stockholm
420918-623 Olsson, Växvik
421123-713 Jönsson, Orsa
421227-733 Ström, Falun
420321-751 Nilsson, Strömsbro
420618-693 Olsson, Gävle
420621-667 Stenman, Hofors

OKTOBERREVOLUTION OCH FÄLTARBETEN

Oktober blev den stora organisationsrevolutionens månad för femte kompaniet — liksom för övriga kompanier. Då organiserades andra bataljonen som fältbataljon. Många fick bryta upp ur den miljö och det kamratgäng, som de tillhört alltsedan inryckningen. Inte så roligt kanske alla gånger.

Trots att femte enbart utbildar specialister, som sedan delvis kommenderas till andra kompanier, fick dock huvuddelen av personalen vid kompaniet bilda grundstommen i den nya fält-

Fr. v. D. G. R. Åsberg, Kungården, G. S. Hayden, Gävle, A. G. Sundell, Gävle, M. O. Olsson, Ovanåker, K. G. Ekström, Bollnäs, M. A. T. Grönroos, Krylbo.

bataljonens stabskompani. Förutom stabsfurirer, jägare och signalister tillkom bl. a. trossfolk och motorförare.

Bataljonen marscherade ut på sin första bataljonsövning redan efter ett par veckor. Chefen, major Nilsson, hade valt klassisk batövnings-mark för den första duvningen: Hästbo-terrängen någon mil söder om Gävle. Staben förlades till Sunnanås.

Man hade nog litet till mans cyklat ut till dygnet "i busken" med vissa mer eller mindre skräckinjagande skildringar av äldre kamraters upplevelser i sammanhanget ringande i öronen. Desto gladare kunde man på eftermiddagen dagen därpå summera intrycken från sitt första "batjuck": det var inte så farligt trots allt. Man fick sova större delen av natten och några exceptionella besvärligheter under nattens mörkaste timmar hade inte lagts in. Men major'n kanske bara ville mjuka upp oss litet lagom så här i början och spara krutet.

Övningen kulminerade i de arla morgontimmarna hemfärdsdagen med strider mellan bataljonen och en luftlandsatt, fingerad fistyrka ur livkompaniet. Vem som vann blev väl aldrig till fullo klarlagt — stridsdomarna var inte riktigt överens i alla lägen . . . Men bataljonschefen löste sin uppgift tillfredsställande, enligt vad som ryktades vid den efterföljande stora genomgången med hela styrkan i Exhuset.

När detta skrevs var stabskompaniet mitt uppe i den den s. k. fältarbetsveckan. Vi hade till uppgift att anlägga demonstrationsvärn och förevisningsattiraljer för den alltmer utvidgade ISB-utbildningen. Klädda i "grötkläderna" svingade vi spade, hacka och hammare från morgon till kväll på en öppen plats i skogen ovanför Stenhammartorpet inte långt från skjutbanan.

Signalisterna skulle gjuta tre betongkonstruktioner för ISB-folket. Jägare och stabsfurirer grävde värn, diken och brandgator.

På sätt och vis var veckan ett välkommet avbrott i militärrutinen. Många, som hade liknande civila arbeten, kände sig "på mammas gata" och visade god yrkesskicklighet. Men kompanichefen, kapten Karlström, var inte så helt förtjust i fältarbetandet.

360 Ridefelt

6. KOMPANIET

Chef: kn Trång
Stf chef: kn Alnevik

Adjutant: rustm Wendin
furir Strömberg

Stab och tross

421005-765 Hedlund, N. Valbo
410922-751 Enberg, Alfta
420219-773 Kilström, Edsbyn
420731-773 Andersson, H G, Bollnäs
420506-713 Norin, Storvik
420429-771 Flink, Arbrå

410205-773 Jonsson, B T, Söderhamn
410330-775 Andersson, J S, Mokorset
410710-755 Olsson, J L G, Bollnäs
410825-775 Astervik, Gävle
420324-755 Blom, Ockelbo

Skyttepluton

Chef: fj Nordin
Övrigt befäl: fu Kvist

400911-771 Käller, Arbrå
420315-751 Ivarsson, Viksjöfors
420531-755 Lundqvist, Jädraås
420626-751 Jangren, Bollnäs
411210-803 Larsson, L, Bollnäs
420523-773 Blomqvist, Ljusne
410625-755 Dahlberg, Kinstaby
420218-771 Berg, Viksjöfors
420624-771 Persson, L B, Sandarne
420612-755 Rönnlund, Ockelbo
421122-937 Mrozek, Avesta
410819-755 Norén, Ljusdal
411202-771 Modd, Bollnäs
420110-291 Kinnunen, Gävle
420618-775 Hedberg, Bergvik
420607-753 Vikman, Iggesund
411214-773 Lund, Edsbyn
420225-771 Modin, Bollnäs

Stf chef: serg Sjödin

420330-771 Söderman, Ljusne
420410-897 Boman, Bollnäs
421210-775 Deverud, Ljusne
420919-757 Persson, J B, Ljusne
420223-759 Palmqvist, Åshammar
410511-773 Berg, Voxnabruk
410707-773 Olsson, L T, Enskede
410718-773 Hansson, K-E, Bollnäs
411103-941 Sahlberg, Söderhamn
421228-755 Hermansson, A F, Sandviken
420925-753 Vennberg, Edsbyn
420422-751 Lind, Alfta
420926-803 Larsson, P G Wallvik
420314-757 Eriksson, S E, Gästr-Hammarby
410318-755 Hägglund, Landafors
410810-763 Bergqvist, Söderhamn
420220-753 Geijer, Bollnäs

Granatgevärspluton

Chef: fk Sandberg
Övrigt befäl: fj Bender, fu Lewin

411215-773 Scherp, Kungsgården
420812-771 Säll, Edsbyn
410403-775 Eriksson, L B, Sandviken
420117-841 Isaksson, G V, Sandviken
410820-753 Sjöström, Bergvik
410830-773 Sverin, Edsbyn
410928-755 Nord, Alfta
411115-771 Olsson, C L, Bergvik
411127-775 Näslund, Edsbyn
420125-753 Eng, Alfta
420925-777 Lönngren, Edsbyn
420712-757 Andersson, S G, Söderhamn
421027-775 Elvinsson, I R, Edsbyn

Stf chef: fu Eriksson, E S

420521-773 Hellström, Ljusne
420626-755 Jutterström, Iggesund
420626-757 Jutterström, Iggesund
420318-753 Stark, Landafors
420404-773 Andersson, K M, Bollnäs
420417-771 Våger, Ovanåker
420526-773 Andersson, B G, Edsbyn
420430-771 Karlsson, I V, Bollnäs
420531-757 Nymark, Söderala
421203-751 Olsson, H E, Alfta
420905-773 Thyr, Rengsjö
420925-759 Jonsson, E U, Bergvik

PLÅSTER PÅ SÅREN

Så hade då DAGEN kommit. Den dag man tvingades lämna sin lugna tillvaro som civil medborgare för att inträda i kronans tjänst och utbilda sig till soldat, den dag då man närmade sig den bistra verkligheten på ett mer markant sätt, än då man bara läste om världsläget i tidningen.

Fr. v. B. T. Jonsson, Söderhamn, B. V. Kilström, Ovanåker P. O. Enberg, Alfta.

Utbildningen hade börjat och det första vi lärde oss var bland annat olika sätt att förflytta sig på. Man började faktiskt tro, att utvecklingen hade upphört inom branschen. Vi fick nämligen ta oss fram på ytterst primitiva sätt. Uppfattningen var nog heller inte så hög om oss nyinryckta rekryter, eftersom vi fick krypa fram — i lera! Trodde de kanske, att vi inte kunde gå?

Vi avancerade emellertid snabbt i utbildningen. Vi lärde oss gå! Marschera heter det här. För oss betydde det muskelont och kunskap om vad skavsår vill säga. Det betydde sjukbesök och frånvaro från tjänsten några timmar vilket vi ansåg vara "plåster på såren".

Helt konsekvent blev nästa steg i utbildningen att ta sig fram genom att springa. Det övades genom något som kallades "fysisk träning". Eftersom man inte vårdat konditionen så ömt, som man kanske borde gjort, blev detta något av en mardröm. Detta

om konditionens tillstånd var ju något man inte ville upplysa de övriga om utan helst behålla för sig själv. Man låtsades då vara i god form och tog täten i ledig stil. Efter 1500 meter låg man fortfarande i täten — på en pluton som startade senare än vi! Sedan tog man aldrig täten mer!

Det finns ytterligare saker man lärt sig. Att "ta skydd" exempelvis. Till en början kastade man sig tanklöst ner bland stock och sten, så fort det kommenderades "skydd". Och på kroppen frodades blåmärken! När man sedan märkte, att man kommenderades i skydd så fort man kommit upp på vägen, beslöt man att ligga kvar i skymundan några gånger. Det var liksom trevligare och vilsammare. Mindre trevligt var att finna sig ligga alldeles ensam kvar, sedan de övriga försvunnit utom synhåll!

Det här med att ta skydd, i första hand för flyganfall, övades vid ett tillfälle mer realistiskt genom att några A 32 Lansen från Söderhamn larmades hit och anföll oss stackars infanterister. Då gällde det att komma av vägen och in i skogen på snabbaste sätt.

Vi lärde oss även skjuta med olika vapen. Jag minns en liten episod, som inträffade en dag då vi legat på vallen en hel dag och var ganska trötta på det hela. En kille kom då på en idé, som borde pigga upp oss, tyckte han. Vi gick alla med på förslaget, att vi tio, som låg och sköt, skulle skjuta på samma tavla — en tavla som tillhörde plutonen bredvid! Tio skott på trettio sekunder. Lyckligtvis kommenderades eld samtidigt för båda plutonerna.

Killen som markerade grät bittert, när han skulle räkna ihop resultatet och sedan klistra igen cirka hundra kulhål. Vi skrattade och befälet svor. Och då en kille hövligt påminde denne om att krigsman "använder inte svordomar och råa ord", fick han som tack bära ammunitionslådan hem!

Nu skall ni inte tro att vi bara slet ont och led dagarna i ända. Nej, då! Vi fick även vila i långa stunder. Ofta fick vi bara stå länge utan att göra någonting. I matkön!

Leif Eriksson

7. KOMPANIET

Chef: kn Hallste
Stf chef: kn Pauhlsson

Adjutant: rustm Nyström

Stab:

420131-743 Löfgren, Avesta
420618-733 Forsman, Fors
420621-777 Eriksson, Sandviken
421125-771 Strömberg, Kilafors
420821-757 Sjödén, Jädraås
420721-753 Wahlqvist, Iggesund

400518-751 Hammarlund, Bollnäs
420310-775 Modig, Järbo
420530-773 Olsson, Sandviken
420325-755 Frisk, Jäderfors
420603-755 Hagman, Hofors

1 skyttepluton

Chef: fk Österdahl
Övrigt befäl: fu Laurin

Stf chef: fu Eriksson, B

420609-751 Edvall, Gävle
390306-757 Pettersson, Kungsgården
421118-755 Olsson, Alfta
420105-757 Andersson, Sandviken
410502-945 Andersson, Sandviken
410112-809 Wiklund, Sandviken
420428-755 Stolt, Storvik
420808-771 Bomark, Edsbyn
421223-751 Nyman, Sandviken
420619-775 Nygren, Årsunda
420523-757 Swedman, Njutånger
420726-775 Andersson, Sandviken
420423-753 Bäckström, Hofors

420726-757 Östlin, Ockelbo
420110-667 Gustavsson, Avesta
411223-771 Söderberg, Forsbacka
420312-753 Sköld, Gävle
420722-777 Blomberg, Sandviken
420606-771 Vesterberg, Gävle
420620-775 Westin, Gävle
420306-777 Schönnings, Edsbyn
420115-751 Lindqvist, Gästr-Hammarby
420606-777 Birgersson, Hofors
420303-757 Gustavsson, Sandviken
420722-777 Bergström, Sandviken
421128-751 Molin, Hofors

2 skyttepluton

Chef: fk Björkenstam
Övrigt bef: fu Allevik

Stf chef: fu Bergkvist

420512-757 Lundh, Valbo
420619-759 Jansson, Gävle
411107-761 Eriksson, Gävle
420621-775 Andersson, Gävle
420629-761 Andersson, Gävle
411109-779 Eriksson, Årsunda
411116-771 Olsson, Järbo
420115-777 Eriksson, Sandviken
420812-751 Brodin, Iggesund
410314-713 Dahlberg, Avesta
411123-753 Andersson, Hofors
421203-759 Norling, Söderhamn

420428-775 Öhrn, Forsbacka
420622-773 Gustavsson, Kilafors
420908-711 Bengtsson, Vallsta
401017-751 Granat, Gävle
420407-711 Isaksson, Horndal
411126-753 Andersson,, Gävle
420522-737 Formgren, Gävle
401204-771 Eriksson, Sandviken
411220-771 Fernlund, Gävle
420510-713 Broman, Avesta
420611-751 Bonnivier, Gävle
420930-947 Eriksson, Hofors

3 skyttepluton

Chef: serg Sörqvist
Övrigt bef: fu Hedin

Stf chef: rustm Lindström

410131-755 Wassberg, Kungsgården
410518-751 Carlsson, Gästr-Hammarby
411116-773 Fält, Ockelbo
420524-777 Lundberg, Sandviken
420726-777 Bleckert, Sandviken
420827-959 Larsson, Landafors
410522-771 Löf, Gävle
420411-751 Lundström, Hagaström
410305-757 Persson, Mackmyra
410408-755 Andersson, Oppalaby
421104-753 Fredriksson, Söderhamn
421112-597 Eriksson, Ockelbo
410702-757 Svärdström, Mackmyra

410425-753 Wahlund, Gävle
410812-713 Elofsson, Avesta
420506-771 Nilsson, Sandviken
421110-773 Gustavsson, Järbo
421023-757 Johansson, Gävle
411016-757 Forslund, Sandviken
411220-759 Jutterström, Mackmyra
410926-775 Almen, Sandviken
420301-715 Areen, Hofors
360930-759 Hong, Hofors
410825-755 Sjöberg, Sandviken
420709-773 Westerberg, Sandviken
411114-773 Algotsson, Sandviken

Granatgevärspluton

Chef: fk Olsson S

Stf chef: fu Högberg

410420-759 Rosenberg, Årsunda
410912-761 Bodecker, Gävle
420616-757 Söderström, Gästr-Hammarby
411121-735 Haals, Krylbo
420101-777 Ågren, Sandviken
410319-757 Boussard, Gävle
410325-777 Persson, Sandviken
410816-753 Westring, Gävle
410512-759 Söderström, Sandviken
410618-751 Kjellberg, Hofors
410717-755 Ryden, Hofors
420331-941 Nilsson, Sandviken
411006-753 Lundqvist, Barkarby

410822-751 Södergren, Gävle
411121-645 Jonsson, Valbo
411209-777 Karlberg, Forsbacka
420219-751 Jansson, Gävle
420407-757 Blomqvist, Storvik
410402-771 Wixner, Vallsta
420924-771 Thorén, Sandviken
420604-761 Eriksson, Gävle
421218-803 Rask, Gävle
420624-777 Söderberg, Sandviken
420624-855 Näsström, Gävle
420626-761 Qvist, Gästr-Hammarby
420808-757 Söder, Valbo

Tross

420410-763 Fyhr, Forsbacka
420406-939 Lundberg, Hofors

400828-751 Eriksson, Hofors

PREMIÄR PÅ BATALJONSÖVNING

Efter ett par månader som vpl är de kommande "batjucken" ett vanligt samtalsämne. Hur dessa upplevs har man dock vid denna tidpunkt en ganska diffus uppfattning om, men äldre kamrater, för vilka rekryttiden är ett avslutat kapitel, står gärna till tjänst med upplysningar och gör allt för att i möjligaste mån skrämma vettet ur oss stackars gröna rekryter.

7. kompaniet anfaller.

I oktober månad var det dags för första kontakten med dessa strapatsfyllda företag. Visserligen hade vi kort före DAGEN D tjänstgjort som fiender till ett repgubbsförband, vilket hade stora likheter med en batövning. Men . . . nu skulle det bli riktig *premiär*.

Revelj vid 5-tiden på morgonen: sista koll av utrustningen . . . sammanslagen frukost.

Avmarsch! 3 mils "cykelpromenad" med tät (otroligt tät!) klädsel — kulsprutor, granatgevär och stridspackning som sista milen ökade flera hundra kilo i vikt — packremmar som strävade djupare och djupare ned i axlarna. Men det gick vägen — eller diket — en benämning som bättre passade de sista kilometrarna av vår färdväg. Vi var framme vid kompaniets förläggningsplats: 300 m väst Nybo, en gudsförgäten urskog i S. Gästriklands bortglömda sumpmarker.

Det rådde allmän trötthet — utom bland befälet. De var på alerten. Trots den strapatsrika marschen verkade de allesammans lika oberörda och fräscha som nytryckta tvålannonser — en fan-

tastisk kontrast till oss rekryter! "Post här! Post där — och där — och här." Själv låg man som ett frimärke hoptryckt mellan en kolossal stridspackning och en jättelik kroncykel. "Här skall tältet resas!" kommenderade en "tvålannons". Tårfyllda blickar växlades mellan soldaterna vid anblicken av det träsk som skulle utgöra golvet i förläggningen. ! ! ! "Äh, för f-n, gaska upp er och sätt igång och jobba grabbar!" manar den kraftfyllda Järbosonen Modig, vacklar till — frustar — och spyr upp den sammanslagna frukosten.

Nåväl, i sinom tid var tälten förankrade — poster utsatta — latriner tillverkade — traktorer maskerade — eldställningar klara och Modig fylld med ny mat. Kort sagt: allt som skall ordnas vid en fältförläggning var fixat. Ah! — äntligen vila, tänkte mången basse. Men säg det lugn som varar beständigt och säg den militära vila, som varar längre än tio minuter. Det hade mörknat. Nya order — flera poster — utspisning av föda — verkligt välsmakande föda — åtminstone det lilla som blev kvar i kokkärlet sedan man i beckmörkret snubblat fram från kokvagnen till tälten, där maten skulle stoppas i ansiktet. Flera nya order: Beredda på anfall — spaningar. Då och då hörs skottväxling — spänningen stiger — stämningen stiger i de tält man fått fyr på kaminerna — vattnet stiger i skyddsgroparna!

Ny dag gryr — nya order. Vårt och flera kompanier skall anfalla fientligt motståndsområde ca 1 mil från förläggningsplatsen: Tät klädsel — cykelmarsch. Anfallet genomfördes och det väl, enligt bataljonschefen. Överhuvudtaget hade majoren en hel del gott att säga om 7. kompaniet. Allmän stolthet! Efter anfallet bar det iväg tillbaks till tälten. Utspisning, tältrivning och urskogen återställd i samma skick som före vår tältinvasion.

Formgren

9. KOMPANIET

Chef: kn Nilsson L E A

Adjutant: rustm Höglund

Stab

420621-667 Stenman, Hofors
420216-753 Hagström, Bollnäs
420419-755 Häll, Gävle

420128-773 Skoglund, Kilafors
421224-775 Andersson, Årsunda

Tross

Chef: rustm Höglund
Övrigt befäl: fu Larsson A Y

Stf chef: fu Svensson, I

421217-759 Wahlbäck, Hagaström
411107-777 Svensson, Sandviken
410407-715 Lilja, Krylbo
420112-751 Åkerblom, Österfärnebo
420111-731 Bergström, Avesta
420903-697 Lundin, Avesta

420528-755 Holmgren, Gävle
420122-755 Andersson, Hofors
420530-731 Bergqvist, Näs-Bruk
420104-773 Larsson, Gävle
421214-761 Alsén, Gävle

Eldledningspluton

Chef: lt Gjerulf

Stf chef: öfu Fredman

421009-759 Truedson, Söderhamn
420514-755 Ellström, Åmotsbruk
420820-777 Westlund, Södra Valbo
400923-933 Airaksinen, Edsbyn
420727-939 Nyström, Mackmyra
410713-931 Widenius, Kilafors
410829-711 Andersson, Avesta
421109-761 Hedman, Sandviken
390815-755 Karlsson, Sandviken
421230-681 Johansson, Avesta
420213-753 Jonsson, Norrala

420514-751 Andersson, Gävle
420718-771 Lundbohm, Hagaström
390805-715 Lindgren, Hofors
410526-775 Andersson, Sandviken
410406-763 Wetter, Österfärnebo
380903-751 Nilsson, Hofors
421023-755 Andersson, Gävle
421005-761 Hedlund, Sandviken
411204-775 Jansson, Sandviken
420401-751 Åberg, Gävle
420813-755 Eriksson, Söderala

1 pjäspluton

Chef: lt Björk
Övrigt befäl: fu Eriksson—Wanke L S

Stf chef: fj Olsson B

400402-751 Eriksson, Hofors
400418-775 Adler, Sandviken
410916-803 Eriksson, Rossön
410920-771 Carlsson, Sandviken
420108-773 Larsson, Edsbyn
420126-751 Sjögren, Bollnäs

420311-735 Olsson, Fors
420328-485 Bergholtz—Widell, Edsbyn
420402-759 Zetterström, Hofors
420405-773 Larsson, Barkhyttan
420506-851 Holmkvist, Sandviken
420518-773 Östergren, Gävle

420127-711 Rehn, Avesta
420207-771 Skoglund, Arbrå
420207-775 Andersson, Sandviken
420526-057 Pihl, Arbrå
420328-667 Lundberg, Gävle
421022-777 Holmberg, Ljusne
421222-779 Kling, Sandviken
410806-777 Persson, Strömsbro
411106-937 Sinervo, Åshammar
411119-891 Olofsson, Glommersträsk
411210-771 Norman, Bergvik 2
420120-773 Wikström, Sandviken 4
420613-775 Persson, Sandviken
420620-753 Randström, Sandviken
420715-711 Frisk, Horndal 2
420125-765 Segerkvist, Landafors
410928-775 Jansson, Forsbacka
420926-759 Frammin, Bollnäs
420818-711 Renström, Sandviken
410306-757 Nordin, Sandviken
420608-751 Edwardsson, Alfta
420811-751 Olmårs, Alfta
420811-761 Andersson, Mackmyra

2 pjäspluton

Chef: fj Swacke
Övrigt befäl: fu Persson P R

Stf chef: rustm Lundström

420126-759 Pettersson, Gävle
420203-713 Lund, Sandviken
420601-757 Osséen, Hälsingmo
420215-759 Jonsson, Landafors
420724-753 Jonsson, Stråtjära
420731-759 Bonnevier, Sandviken
420814-757 Larsson, Söderhamn
420908-755 Gustafsson, Söderhamn
420911-841 Kvarnö, Edsbyn 2
420917-755 Lindström, Sandviken
421012-755 Engström, Sandviken
421120-751 Karlsson, Gävle
421201-771 Ödgren, Gävle
420507-089 Lundin, Avesta
410706-771 Johansson, Gävle
421202-755 Lööw, Sörforsa
421123-775 Persson, Mackmyra
420718-751 Jonsson, Bollnäs
420505-711 Lind, Avesta
420720-757 Karlsson, Södra Valbo
420720-841 Sjöberg, Hofors
420723-761 Olsson, Krylbo
420724-081 Lundqvist, Hofors
420709-771 Jonsson, Lottefors
420904-753 Nordlund, Ovanåker
420912-751 Sverin, Korskrogen
420927-691 Lövgren, Storvik
421020-779 Embretsén, Edsbyn
421027-761 Östlund, Forsbacka
421028-755 Olsson, Åmotsbruk
411126-717 Sommare, Dala-Järna
420505-775 Johansson, Vallsta
420814-755 Rosén, Gävle 3
420822-841 Sterner, Gävle
420125-759 Henriksson, Hofors
420506-775 Andersson, Österfärnebo
420111-713 Bohman, Jularbo

1 Pansarskyddspluton

Chef: fk Jansson H

Stf chef: fu Duste

420901-763 Östlund, Marmaverken
400409-761 Lindahl, Ockelbo
420110-775 Westling, Gävle
420111-733 Sundin, Krylbo
410927-779 Jonsson, Bollnäs
410711-771 Ekelöf, Norrsundet
401201-753 Kvenne, Gävle
410209-753 Andersson, Hofors
411016-733 Birgersson, Horndal
420110-773 Söderhäll, Hamrångefjärden
410419-943 Hagman, Avesta
410525-757 Larsson, Hofors
420522-775 Hellberg, Sandviken
420330-753 Larsson, Hofors
420711-755 Hansson, Viksjöfors
420708-771 Rådberg, Sandviken
410426-753 Klack, Hofors
420901-771 Svensson, Krylbo
421204-935 Persson, Gävle
411109-751 Jonsson, Bollnäs
410816-773 Karlsson, Gävle
410820-711 Bylund, Krylbo
420104-753 Melin, Gävle 3
420120-753 Törnros, Torsåker
420728-753 Jonsson, Gävle
420904-751 Olsson, Hofors

420111-161 Nykvist, Avesta
420415-771 Sundberg, Bollnäs
420602-753 Söderblom, Hofors
420221-755 Söderqvist, Hälsingmo
420805-713 Svedlund, Krylbo
420305-759 Håkansson, Gävle 2
420312-757 Lindberg, Sandviken 4
420408-691 Gustafsson, Horndal 1
420412-711 Olofsson, Norra Valbo
420426-751 Bodin, Nianfors
420428-757 Pettersson, Sandviken 2
420531-751 Mårtensson, Gävle
420609-733 Larsson, Avesta
420611-713 Söderström, Näs Bruk

2 Pansarskyddspluton

Chef: fj Jonzon E A

421118-693 Löfgren, Norrsundet
420412-771 Wijk, Bergby
420118-731 Lindström, Avesta
420912-761 Lindkvist, Strömsbro
420513-733 Holmkvist, Fors
420726-759 Söder, Hilleby
420806-773 Wahlström, Strömsbro
420908-773 Söderbäck, Kungsgården
420225-051 Molin, Gävle
420303-773 Lindström, Torsåker
420201-775 Edvinsson, Ovanåker
410730-897 Johansson, Bollnäs
410801-751 Eriksson, Norrala
411015-441 Ekbom, Avesta
411114-771 Larsson, Kilafors
420105-751 Axmark, Gävle 3
420123-761 Forslund, Mackmyra
410504-761 Kristiansson, Sandarne
410906-765 Reuter, Gävle
411004-735 Jonsson, Hofors
420216-711 Andersson, Krylbo

Stf chef: fu Munther

420416-711 Larsén, Avesta
420217-771 Molin, Norrsundet
420324-757 Ferlin, Gästrike-Hammarby
420405-775 Dilén, Sandviken
420409-775 Jäderström, Sandviken
421002-131 Larsson, Gävle
421105-751 Landin, Enånger
421028-733 Tillenius, Krylbo
420622-763 Andersson, Gävle 3
420633-771 Forsmark, Bergby
420729-753 Flod, Hofors
420805-771 Hedström, Bollnäs
421102-751 Johansson, Bergvik 1
421113-771 Edqvist, Ljusne
421202-771 Höglund, Vallvik
420212-803 Edholm, Bollnäs
420111-711 Dahlbäck, Avesta
421117-773 Kring, Edsbyn 2
420925-755 Andersson, Hofors
420404-751 Jonsson, Alfta

DJUPMARSCH MOT MARMA

Det var en helt vanlig tisdagsmorgon i början av november. Fukten och kylan hade träffat de blivande soldaterna ur kompaniets granatkastarpluton med ett slag, när de myllrade samman utanför den upplysta matsalen på morgonen. Den förut ovanligt milda och färgsprakande hösten hade med ens förbytts mot en snål och gråkall novemberdag. Matsalsurets svarta, trubbiga visare pekade på 0600 och vi visste, att cykelmarschen mot skjutfältet i Marma skulle anträdas om tre och en halv timme. Under tältvistelsen i Marma skulle vi öva skolskjutning de närmaste fjorton dagarna.

Fr. v. stående Leif Persson, Mackmyra, Stig Johansson, Gävle, Lars Lööv, Sörforsa; sittande Rolf Nordlund, Ovanåker, Tord Jonsson, Stråtjära, Sven Lund, Sandviken samt Stig Engström, Sandviken.

En pluton stod uppställd med strids- och trosspackning en hel timme tidigare än övriga kompaniet. Ur mörkret plirade två överenergiska ögon, och en maliciös stämma förkunnade: "Visitation av trosspackningarna! I vänster hand fotlapparna i höger putstyget!" I gryningen möttes övriga kompaniet av en kolonn bestående av bl. a. Eriksson från Söderhamn, Andersson från Gävle och Renström från Sandviken, vilka skulle hämta resterande delar av trosspackningen.

Efter en korrekt avlämning till kompanichefen ljöd kommandoorden: "Djupmarsch-framåt!" Djupmarsch var ordet i dess rätta bemärkelse. Mest intresserade av vegetationen tycktes Östergren och Ohlin vara, men många andra gjorde även utflykter i naturen under cykeltolkningen.

Någon timme senare var emellertid målet nått. Utspisning och förläggningsarbete stod närmast på programmet. Tältresningen

utfördes fullt fältmässigt i mörker och snart flammade elden i spisarna. Trots att det närliggande samhället frestade, intog en hel del genast horisontalläge. Bland de som gjorde samhället osäkert märktes Ödgren, Sommare, Oseén och furiren Wanke.

Onsdagen var första skjutdagen. Kompaniet grupperades och till vår stora glädje sken åter höstsolen i den klara luften. Nu följde en rad dagar med skjutningar. Omgrupperingarna och skjutningarna gick bättre och bättre och speciellt 103 Carlsson och hans kamrater på ena "pjäsplatsen" arbetade smidigt. I den karga övningsterrängen syntes också ibland "trådgruppen" ila förbi efter överfuriren Fredmans direktiv. Koktrossens "gossar" blev strax enormt populära i förläggningen och trots att fukten och kylan segade sig in i tältet under morgontimmarna efter en hård kamp med eldvakterna, trivdes vi ovanligt bra.

Men ni må tro, att kasernen aldrig varit så efterlängtad, som när hemfärden var över och vi stod uppställda på Lilla fältet.

2 man ur trådgruppen

10. KOMPANIET

Chef: kn Måhlén, J
Stf chef: kn Brolin, F

Adjutant: rustm Jegebrant, B E

Stab

420428-777 Rahm, Kilafors
420802-753 Eriksson, Gävle

420118-757 Andersson, Åmotsbruk

Ärm-, rep- och drivm-tross

Chef: lt Lingblom, A

420715-751 Andersson, Runemo
420919-773 Forsberg, Kilafors
420916-773 Nyhem, Edsbyn
421112-753 Holmqvist, Strömsbro
400327-751 Ekström, Alfta

420423-757 Johansson, Gävle
420705-759 Hallin, Landafors
420916-755 Norlund, Bergby
420219-777 Delltorp, Sandviken
420917-825 Forsberg, Ånge

Pionjärpluton

Chef: serg Järnkrok
Övrigt befäl: fu Norin

Stf chef: fu Eriksson, B

380130-753 Stenberg, Storvik
420810-751 Johansson, Gävle
410304-773 Norgren, Hamrångefjärden
410313-753 Karlsson, Gävle
410527-757 Holm, Gävle
411217-775 Hedblom, Sandviken
420102-771 Larsson, Järbo
420916-683 Larsson, Avesta
420106-771 Karlsson, Söderhamn
420127-755 Backman, Mackmyra
420212-751 Westman, S Valbo
420215-755 Linde, Storvik
420217-751 Pettersson, Hilleby
420308-947 Jonsson, Söderhamn
390130-755 Iggmark, Sandviken
421006-933 Moberg, Bollnäs

420429-691 Veiring, Gävle
420703-731 Sundin, Avesta
420817-771 Ask, Vallvik
420817-773 Jonsson, Sandviken
420922-755 Larsson, Gävle
410925-759 Almgren, Forsbacka
410608-731 Pira, Avesta
421027-777 Svensson, Trönödal
420928-755 Ljung, Viksjöfors
421007-103 Hörnell, Mackmyra
421018-753 Wahlund, Gävle
421024-755 Magnusson, Edsbyn
421107-751 Celander, Gävle
421205-759 Norlin, Sandarne
400425-775 Persson, Kilafors
420609-779 Lind, Gysinge

Anspannspluton

Chef: lt Wiebe
Övrigt befäl: fu Berg

Stf chef: rustm Wiklund

410130-083 Lette, Avesta
410827-755 Persson, Holmsveden
390606-933 Ingo, Sala
410522-759 Wärme, Holmsveden
410824-751 Andersson, Oppalaby
411013-753 Engblom, Lingbo
420116-773 Leandersson, Edsbyn
420126-731 Andersson, Bollnäs
420130-751 Andersson, Enånger
420209-771 Wallberg, Hilleby
420418-755 Berglund, Sandviken
420130-757 Landström, Järbo
420225-755 Eriksson, Gävle
420415-755 Johansson, Söräng
420502-755 Larsson, Söderala
420506-755 Molin, Storvik
420519-765 Bergman, Holmsveden
420519-771 Nordén, Vallsta
420523-751 Henriksson, Lindefallet
420524-773 Hurtig, Strömsbro
420504-775 Gunnarsson, Österfärnebo
420623-777 Karlsson, Kungsgården
420530-771 Eriksson, Bollnäs
420619-757 Larsson, Gävle
420620-755 Öberg, Mackmyra
420703-771 Johansson, Alfta

420722-771 Berglund, Kilafors
420726-755 Andersson, Njutånger
420729-693 Olsson, Forsbacka
420729-751 Olsson, Runemo
420810-771 Wigren, Hamrångefjärden
420814-753 Löhman, Hilleby
420626-777 Bomark, Edsbyn
420809-731 Larsson, By Kyrkby
420908-935 Persson, Lottefors
421003-771 Mårtensson, Vallsta
421008-713 Kallin, Horndal
421008-753 Nodén, Hilleby
421015-713 Eriksson, By Kyrkby
421104-751 Lindberg, Kungsgården
421105-755 Ivarsson, Viksjöfors
421108-731 Åkesson, Avesta
420913-775 Jonsson, Bollnäs
421223-751 Brorsson, Alfta
421115-771 Lindqvist, Bergby
421116-711 Andersson, Näs bruk
421213-695 Lantz, Jularbo
421220-759 Snar, Gästrike-Hammarby
420113-733 Lindell, Fors
420312-755 Svensson, Trödje
420830-731 Gunnarsson, By Kyrkby

Packtross

Chef: fj Berlin

420623-775 Söderberg, Gävle
420223-757 Ohlsson, Åshammar
420112-775 Lysén, Gävle
410214-805 Adamsson, Järbo
420902-773 Ivarsson, Edsbyn
421024-751 Åselius, Hofors
420124-751 Larsson, Hilleby
420307-733 Kallin, Horndal
420620-777 Sjöberg, Ljusne
410324-775 Dahlqvist, Sandviken
420224-779 Hillström, Järbo
351220-931 Forsell, Avesta
420324-755 Larsson, Ockelbo
420223-761 Edling, Gävle
410311-773 Lindström, Bergby
420801-775 Brolin, Bollnäs

Förplägnadstross

Chef: fj Pedersén

Stf chef: rustm Persson, K E

420625-753 Högberg, Mackmyra
420123-771 Sundell, Vallsta
410415-801 Edberg, Gävle
420707-755 Jäder, Jäderfors
420422-759 Östlund, Gävle
420417-759 Andersson, Sandarne
420302-773 Vahlund, Forsbacka
420312-777 Eriksson, Järbo
420621-751 Grönberg, Trödje
410725-675 Elemyr, Gävle
410803-753 Hedblom, Stråtjära
420623-759 Edvinsson, Jäderfors
420724-777 Broman, Sandviken
421210-779 Öberg, Hilleby
420605-733 Bylin, Avesta
420217-753 Eriksson, Gävle
420223-771 Ahlström, Alfta
421001-761 Ranglén, Sandviken
421110-755 Eriksson, Hilleby
420502-773 Svensson, Kilafors
421205-755 Hellqvist, Landafors
421029-771 Sigvardsson, Sandviken
420809-755 Lund, Stråtjära
420806-753 Andersson, S Valbo
421112-779 Hedström, Sandviken
420224-771 Lingvall, Bergby
420414-773 Pierrou, Sandviken
410910-755 Svensson, Knåda
420731-789 Enström, Bollnäs
420810-753 Jonsson, S Valbo
420110-755 Brolund, Jäderfors
420208-753 Nyblom, Forsbacka
420902-771 Wahlström, Hamrångefjärden
410330-759 Karlsson, Gävle
410415-755 Ingmarsson, Ovanåker
390922-731 Vikberg, Oppalaby
420913-773 Pettersson, Bergvik

Bandtraktortropp

Chef: rustm Falk

420325-757 Persson, Söderala
420321-757 Eng, Stråtjära
420830-773 Forsman, Strömsbro
420530-757 Rydelius, Hofors

Cykeltransporttropp

Chef: serg Brandström

420123-757 Jonsson, Njutånger
420813-771 Persson, Arbrå
410302-777 Persson, Vallsta
410215-697 Munther, Ockelbo
411010-775 West, Lövriset
420414-713 Gustafsson, Horndal
420521-757 Sandström, Söderhamn
420409-751 Jonsson, Alfta
410510-761 Johansson, Söderhamn
420914-753 Ström, Runemo
420526-775 Hodén, Hästbo
410827-757 Hedman, Axmarsbruk
410122-759 Karlsson, Hofors
410726-775 Åhs, Sandviken

Trosskompaniet kännetecknas av en långt gående specialisering. De sinsemellan så olika plutonerna kompletterar varandra fullständigt och har under flera övningar praktiskt fått bevisa detta påstående. På grund av att kompaniet är uppdelat i små avdelningar och så utspritt i sin verksamhet är det mycket sällan, som plutonerna har samma uppgift att utföra.

Den första gemensamma övningen skedde efter några veckors specialtjänst. Nu fick vi visa vad vi hade lärt oss tidigare. Det var både med oro och förhoppning vi såg fram emot sommarveckan i Mörtebo.

Traktorplutonen under ledning av löjtnant Lingblom tog en ganska lång omväg till målet. En bro var nämligen "sprängd" och vägen där var således oframkomlig. Innan den allt begärligare maten fick avsmakas, måste vi resa tälten och gräva ner dunkar, sprängkistor etc. Emellertid fick kockarna skrida till verksamhet, och det resulterade snart i belåtna miner, uppknäppta livremmar och välfyllda magar!

Efter en något orolig natt — alltid trampade eldposten på någon — skulle både traktor- och sjukvårdsplutonen syssla med ett dammbygge vid sågen i Mörtebo. Det var mest grävningsarbeten. Sedan skulle pionjärerna dvs spräng- och byggspecialisterna ta vid och avsluta arbetet. På kvällarna, när slitet var över, for vi krigare till Ockelbo på de till synes fullpackade lastbilsflaken. De grönklädda erövrade hela samhället utan större motstånd och särskilt den kvinnliga befolkningen verkade helt överumplad och "tagen".

På tisdag kväll anlände kompaniets största pluton, anspannsplutonen, som fostrats i andan att "det bästa hos människan är hästen". Det var varmt i solgasset, när plutonen på nåndagsmor-

Chefen 10. komp. ger order till traktorstyrkan.

gonen gav sig av från kasern. Som en orm slingrade den sig i riktning mot Råhällan. Det sövande, malande ljudet av järnskodda kärrhjul uppfyllde tystnaden. Vid vägkanten växte här och där lite' hallonris med övermogna och vattniga, men ack så åtråvärda bär. Över sällskapet seglade några vråkar i uppvindarna och tornsvalorna pilade fram och åter på jakt efter mygg. Men vem tänkte på sådant?

Utan större besvär nådde plutonen fram till första förläggningsplatsen, som dock visade sig bestå av antingen sten eller myr. Hästarna ställdes i bivack, tälten sköt i höjden och det enda problemet för posterna var: "Hur hålla sig vaken" och för de andra "Hur kunna sova!"

Den nya dagen bröt in. De sista lingontuvorna rakades av i all hast och kl 0600 ringlade det långa tåget iväg igen. Dagsmarschen var lång — nära fyra mil — och efter ett tag började misshagliga alarmsignaler komma från de nedre kroppsdelarna, skavsår! Långt framme i täten skymtade ridhästarna med befälen, men avståndet dit tycktes bara öka.

Till slut var vi dock framme. Efter den obligatoriska hästsköt-

seln fick vi tänka på oss själva och de allt eländigare "anspannsfötterna", som gångredskapen döpts till.

Efter en onsdag i vila — eller åtminstone i mindre verksamhet — gav sig kuskarna åter iväg mot Kungsbäck, haltande men med humöret i behåll.

Först på fredagen lämnade de övriga plutonerna den trivsamma byn. Dessförinnan hade även en orientering hållits. Mindre lyckad, då ingen av de startande lyckades hitta de skickligt undangömda skärmarna!

Plutonerna sammanströmmade ungefär samtidigt på kaserngården och det var mer än en som hördes uttrycka sin belåtenhet över att äntligen vara "hemma".

55 Persson, 27 Ekström, 17 Edling, 180 Söderberg

"BOCKEN" ***är ETT medel***
att skapa kontakt
mellan regementet och bygden

KAMRATFESTEN ***den 9 sept.***
ETT ANNAT

VAD KAMERAN SÅG...

Spurtar: vpl Berglund, 10. komp. och furir Munter (till höger).

Putsar: befälselev 87 Sjögren, 9. komp.

Muckar: från höger Bengt Olov Westby, Rune Karlsson, Göran Westvall samt Ing-Marie Karlsson.

Rosor: tygverkmästare Carlsson och förvaltare Karlsson (t. h.) avtackar förman Eriksson, motorverkstaden (i mitten).

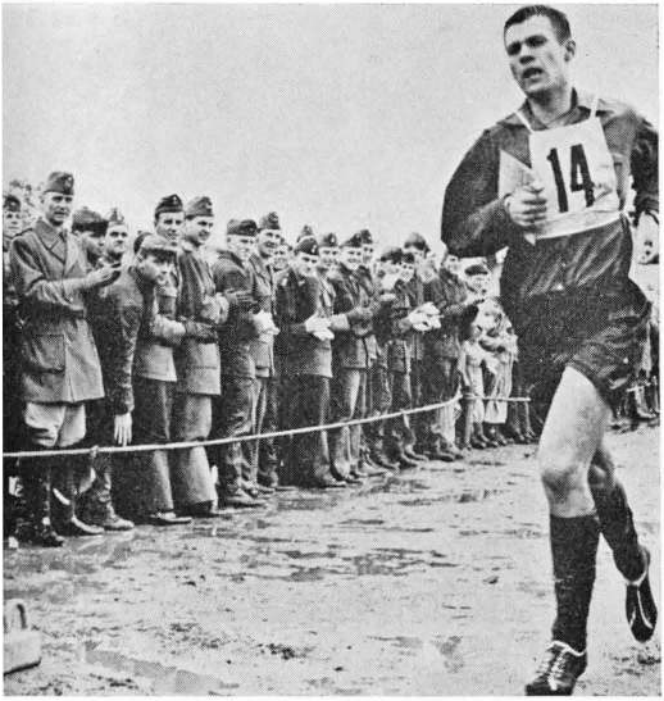

Resar: från vänster 124 Ramström, Sandviken 91 Skoglund, Arbrå, överste Henriksson och generalmajor Murray.

Resor: fr. v. kadetterna Jan Stålquist och Benny Gustafsson samt överstelöjtnant Dag Stjernspets. studerar frankrikekartan.

I FÄDRENS SPÅR
FÖR FRAMTIDS SEGRAR

Fänrik Danielsson spurtar in I 14-lagsegern i Armébudkavlen, applåderad av bl. a. arméchefen general Bonde.

Utan att ta till darrande brösttoner torde det vara befogat att i en årsresumé över idrotten vid och utom regementet särskilt salutera fältidrottarna, som verkligen visat framfötterna i några betydelsefulla tävlingar.

Lagseger i armémästerskapet i budkavle blev "kronan på verket" i fältidrottarnas framgångar. Tävlingen introducerades 1956, då bestämmelserna bl. a. föreskrevs, at 6-mannalaget skulle bestå av två man ur varje befälskår och att en man/befälskår skulle "förnyas" påföljande år. Detta har sedermera luckrats upp, så att nu en deltagare/befälskår är obligato-

risk, medan övriga får tas valfritt. Årets tävling arrangerades av Ing 2 och gick alldeles utanför Eksjö med mål på kaserngården. Vårt lag bestod av löjtnanterna Persson, Björk och B. Nilsson, fänrik Danielsson, fanjunkare Jonzon och furir Fors, vilka hela tävlingen höll sig väl framme i täten. Men det var först på slutsträckan, som fänrik Danielsson genom en fantastisk spurt kunde spränga i mål en dryg minut före Fallskärmsjägarskolan.

Som "belöning" för segern skall regementet — enligt kutym — stå som arrangör för 1962 års armémästerskap.

DM i fälttävlan — arrangerat av F 15 i Trönöskogarna — inledde årets framgångar i fältidrott. Löjtnant Björk, som efter en besvärlig gulsot 1959 varit "down" ett par säsonger, gjorde då en stark come back och tog den individuella titeln. Det var för övrigt hans tredje DM-seger i fälttävlan: de övriga daterar sig till 1953 och 1958. Tillsammans med kollegan Bengt Nilsson och Hoforsstjärnan Anders Romsson, livkomp. säkrade Björk en överlägsen lagseger till regementet med 486,65 poäng före Österfärnebo 544,90. Tävlingen ansågs som ett verkligt kraftprov i den tryckande värmen söndagen den 4 juni och många tvingades utgå.

DM-laget fortsatte av bara farten påföljande söndag, 11/6, vid *SM i fälttävlan*, arrangerat av F 5, Ljungbyhed. De individuella placeringarna blev förstås inte av samma fina märke i den hårda SM-konkurrensen, men 3:de placering i lag i denna jättemönstring av vårt lands elitfälttävlare måste anses vara en mycket förnämlig prestation.

Fullt lika bra gick det inte i *MM i fälttävlan* till fots ytterligare en vecka senare i Falutrakten. I denna tävling är klassindelningen officerare — underofficerare — underbefäl (endast fast anställda alltså) och i laget inräknas den bäste i varje klass. En 20:de plats för laget (lt B Nilsson, fj Jonzon och fu Fors) måste dock noteras med stor tillfredsställelse.

II. milo fälttävlan är en nyhet för året introducerad av vår nye militärbefälhavare, "orienteringsgeneralen" Malcolm Murray. Tävlingen är således helt militär och anses vara ett utbildningsprov i de tre grenarna skjutning kpist, handgranatkastning och fri orienteringslöpning i slutet av andra utbildningsskedet i oktober månad. Arrangör för året var Lv 5, Sundsvall, som förlagt tävlingen till norra Hälsingland i trakten av Vattrång. Individuellt gick 2:a och 3:de placeringarna till oss genom furir Fors och löjtnant Björk och i lagtävlingen blev det en betryggande segermarginal på mer än en timme till I 21 på andra plats. I det segrande 9-mannalaget från I 14 ingick ett befäl från varje kår: löjtnant Björk, fanjunkare Nordin och furir Fors samt sex värnpliktiga: 130 Romsson, och 110 Seth, livkomp, 112 Hammarin, 117 Elfström och 356 Åsberg, 5. komp samt 64 Gustavsson, 9 komp.

Till årets stora framgångar i fältidrott må slutligen även räknas vår redan sedan gammalt välkände "olympiaryttare" Olle Barkanders seger i *arméfälttävlan till häst* — dressyr, terrängritt och banhoppning. Tävlingen gick i Karlstad 16—18 juni.

Inom såväl militär som civil idrott behövs eldsjälar för att nå resultat och framgångar — åtminstone så länge nuvarande på "frivillighetens" system uppbyggda idrottsorganisation tillämpas. Regementets eldsjäl inom fältidrott under det gångna året har varit löjtnanten *Bengt Nilsson*, vilken alltså som ledare och aktiv är mannen bakom de framgångar, som summerats ovan. Ett ärligt tack är han värd för detta och ett hjärtligt lycka till i fortsättningen.

IDROTTEN VID REGEMENTET

under år 1961 framgår för övrigt av nedanstående utdrag ur resultatlistorna från regementsmästerskapen m. m. Därutöver har regementet varit representerat vid åtskilliga tävlingar utom regementet, vars resultat av utrymmesskäl endast delvis kan redovisas.

II. MID fälttävlan på skidor, 19/1 vid Lv 5, Sundsvall

Seniorer: 4. lt B Nilsson, 21. fu Fors, 39. öfu Dahlgren
Oldboys: 9. fj Skytt, 15. fj Jonzon, 21. ffman Eklöf
Lag: 5. I 14 (lt Nilsson, fj Skytt, fj Jonzon, fu Fors, ffman Eklöf)

RegM skidstafett 10×3 km 28/1

1. 5. komp. 2.20.10; 2. 10. komp 2.21.16; 3. 6. komp 2.24.34

RegM i brottning 30/1

Fjädervikt: 1. 410930-771 Granat, 5. komp; 2. 410719-753 Olsson, livkomp
Weltervikt: 1. 410101-751 Löf, 5. komp; 2. 410906-759 Sundberg, 7 komp
L tungvikt: 1. 400516-771 Ivarsson, livkomp; 2. 410611-759 Eriksson, livkomp

MM på skidor 25 km, 2—4/2 vid I 5, Östersund

Off: 9. lt. Kjessel 2.13.28 Vpl: 47. vpl Lorvi, 10 komp 2.11.49

3-kombination

Off: 6. lt Kjessel 1.21.58

RegM i hockey-bockey

1. 5. komp 12 poäng; 2. 10. komp 9 poäng; 3. 9. komp 7 poäng

RegM på skidor 1/3 i Järbo

RegM-klass: 1. vpl Lorvi, 10 komp, 2. fj Lindström, 3. vpl Henriksson, 10 komp.
Ä oldboy: 1. kn Barkander Y oldboy: 1. fj Lindström
Juniorer: 1. vpl Ekh, 5. komp Lag: 1. 10. komp

Befälstävlan 27/4 i Älvkarleby

1. lt B Nilsson 31/2.29.30; 2. fj Jonzon 28/2.26.47; 3. öfu Mickelsson 26/2.26.45

II. MID skol- och fältskjutning 5/5 i Gävle

Gevär: 2. fj Berlin; 15. fj Apelgren; 16. ate Nordmark
Kpist: 5. ate Nordmark; 7. fj Apelgren; 13. rustm Jonsson
Pistol: 4. rustm Jonsson; 6. fj Hjelm; 15. kn Rydvall

Lag
Gevär: 3. I 14 (Berlin, Apelgren, Nordmark, Åkerlund, Hjelm)
Kpist: 3 .I 14 (Nordmark, Apelgren, Jonsson, Åkerlund, Hjelm)
Pistol: 3. I 14 (Jonsson, Hjelm, Rydvall, Järnkrok, Berlin)

DM i fälttävlan 28/5 i Trönö

Seniorer: 1. lt Björk; 2. lt B Nilsson; 3. vpl Romsson; 4. fu Fors
Oldboys: 3. ffman Eklöf; 4. fj Jonzon
Lag: 1. I 14

II. MID fälttävlan till fots 30/5 vid Sollefteå

Seniorer: 11. lt Nilsson; 12. fu Gustavsson; 17. fu Fors
Oldboys: 5. fj Skytt; 7. ffman Eklöf; 8. fj Jonzon
Juniorer: 9. korp Jansson
Lag: 3. I 14 (Skytt, Nilsson, Gustavsson, Eklöf, Fors)

Skjutning om Fältjägarpokalen 9/6

Lagtävlan: 12. I 14 medelpoäng 72,0

SM i fälttävlan 11/6 i Ljungbyhed

Seniorer: 4. lt B Nilsson; 43. vpl Romsson; 67. lt Björk
Lag: 3. I 14 (Nilsson, Romsson, Björk)

Arméfälttävlan till häst 16—18/6 i Karlstad

1. kn Barkander

MM i sommarfälttävlan 20/6 vid I 13, Falun

Off: 8. lt B Nilsson; 12. lt Björk
Uoff: 52. fj Jonzon
Ubef: 9. fu Fors
Lagtävlan: 20. I 14

RegM i terränglöpning 21/6

1. Bomark 7. komp 14.38; 2. Holmgren 5. komp 14.45; 3. fu Munter ubef 15.10
Lag: 1. livkomp 2.43.00; 2. 5. komp 2.46.26; 3. 10. komp 2.27.24

RegM i simning 6/7

100 m fritt: 1. 11 Andersson, 9. komp 1.20; 2. 505 Vedholm, liv 1.21.4
200 m bröst: 1. 338 Lövgren, 7. komp 3.21,6; 2. 436 Petersson, liv 3.24,0
50 m hinder: 1. 505 Vedholm, liv 40,0; 2. 338 Lövgren 7. komp 41,2
Lagkapp 10×50: 1. livkomp 6.17,4; 2. 10. komp 6.36,1; 3. 9. komp 7.04,0

RegM i hinderlöpning 7/7

1. 153 Gustavsson, 7. komp 2.59,0; 2. 4. Söderqvist, liv 3.04,2
Lag: 1. livkomp 13.02,7; 2. 10. komp 13.14,21; 3. 5. komp 13.21,6

RegM i militär femkamp 31/7—2/8

1. kad Svanbom 3920,0; 2. fu Munter 3680,2; 3. 135 Vikman 7. komp 3254,2
Lagtävlan: 1. 7. komp 2958,8; 2. 5. komp 2563,4; 3. 10. komp 1411,8

RegM i fotboll

1. 5. komp; 2. 7. komp 3. 10. komp

II. MID mästerskap i militär femkamp 8—10/8 vid I 5, Östersund

3. kad Svanbom; 4. fu Munter; 6. vpl Söderqvist; 11. vpl Lövgren
Lag: 1. I 14 I (Svanbom, Munter, Söderqvist); 5. I 14 II; 9. I 14 III

MM i militär femkamp 15/8—17/8 vid I 3, Örebro

16. kad Svanbom;78. Söderkvist, liv; 100. fu Munter; 107. Elfström 5. komp
Lag: 7. I 14 (Svanbom, Söderkvist, Munter)

II. MID motorfälttävlan 18/8 i Sollefteå

Mc: 7. rustm Falk
Bil: 1. fj Jonzon/fj Skytt; 7. fj Berlin/lt B Nilsson

II. MID budkavle 28/8 i Östersund

Seniorer: 5. I 14 lag II (fk Danielsson, kad Gustavsson, fu Fors) 7. I 14 lag I (lt B Nilsson, vpl Romsson, lt Björk)
Oldboys: 6. I 14 (fj Skytt, ffman Eklöf, fj Jonzon)
Juniorer: 4. I 14 (ko Broman, vpl Åsberg, vpl Jönsson)

RegM i nattorientering 29/8

Seniorer: 1. lt B Nilsson 1.31.04; 2. lt Björk 1. 34.43; 3. fu Fors 1.40.42
Y Oldboys: 1. fj Skytt 1.39.24; 2. fj Jonzon 1.39.43; 3. fj Lindström 2.15.17
Ä Oldboys: 1. kn Jacobsson 1.44.49; 2. fv Hillergren 2.50.45
Vplklass: 1. vpl Öberg 10. komp 2.07.17; 2. vpl Åsberg 5. komp 2.10.11
Komplag: 1. 7. komp 2.49.02; 2. 10. komp 2.50.35

AM i militär femkamp 30/8—1/9 i Växjö

Ind: 15. Söderkvist liv; 37. Vikman 7. komp; 55. Hermansson 7. komp
Lag: 7. I 14 (Söderqvist, Vikman, Hermansson)

Militära Fri-idrottsveckan 28/8—9/9

1. 5. komp 19,6 medelpoäng; 2. livkomp 18,9; 3. 9. komp 18,5

RegM i fri idrott 2/9

100 m: 1. 163 Schultz liv 12,2; 2. 224 Östlund 5. komp 12,3
400 m: 1. 320 Wassberg 7. komp 55,0; 2. 318 Hedin 5. komp 57,0
1.500 m: 1. 145 Bomark 7. komp 4.11,0; 2. fu Fors 5. komp 4.15,9
Hgrkastn: 1. 106 Berger 5. komp 64.55; 2. 154 Strömkvist liv 62.85
Diskus: 1. 112 Hammarin 5. komp 34.35; 2. 235 Åkersson liv 26.35
Spjut: 1. 154 Strömkvist liv 50.50; 2. 106 Berger 5. komp 44.77
Kula: 1. 112 Hammarin 5. komp 11.70; 2. 106 Berger 5. komp 11.29
Längd: 1. 320 Wassberg 7. komp 5.79; 2. 57 Forslund 9. komp 5.57
Höjd: 1. 406 Johansson 5. komp 1.74; 2. 225 Hallström 5. komp 1.74
Svensk stafett: 1. 7. komp 2.17,4; 2. 5. komp 2.18,2

RegM i orientering 13/9

Seniorer: 1. fk Danielsson 1.36.00; 2. fu Fors 1.36.35; 3. lt B. Nilsson 1.43.00
Y Oldboys: 1. fj Jonzon 1.44.27; 2. lt Kjessel 2.15.14; 3. fj Lindström 2.15.27
Ä Oldboys: 1. kn Bratt 1.46.05; 2. fv Hillergren 2.23.15; 3. rustm Wikström 2.26.08
Vplklass: 1. vpl Romsson liv 1.30.15; 2. vpl Larsson 10. komp 1.50.40; 3. vpl Öberg 10. komp 1.57.05
Kompklass: 1. 155 Lund liv 1.17.15; 2. 114 Eriksson liv 1.17.35; 3. 1 Glad liv 1.19.00
2-mannaptr: 1. 105 Samuelsson/106 Berger 5. komp 1.18.50
3-mannaptr: 1. 107 Jäderström/108 Modin/109 Andersson; 5. komp 1.10.10
4-mannaptr: 1. 215 Nilsson/216 Andersson/217 Elfström/218 Hägglund 5. komp 1.07.30

Arvid Kjellgrens skjutning för vpl 30/9

1. 735 Jonsson 9. komp 131; 2. 757 Lund 7. komp 130; 555 Wassberg 5. komp 128

Skjutning om komp vandringspris kpist 9/10

1. 9. komp (143 Karlsson, 100 Kvarnö, 151 Olsson) 374 poäng
2. 7. komp (147 Larsson, 121 Mrozek, 156 Eriksson) 364 poäng
3. livkomp (236 Fahlén, 108 Österdal, 138 Romsson) 361 poäng

Ind. resultat: 1. 143 Karlsson 9. komp 130; 2. 100 Kvarnö 9 komp 129

II. milo mästerskap i fältidrott 24/10 i Sundsvall

Ind: 2. fu Fors; 3. lt Björk; 9. vpl Gustavsson 9. komp

Lag: 1. I 14 (fu Fors, lt Björk, vpl Gustavsson, 9., Åsberg, 5., fj Nordin, vpl Romsson, liv, Elfström, 5., Hammarin, liv, Seth, liv)

RegM i handboll

1. 9. komp; 2. livkomp; 3. 7. komp

AM i budkavlelöpning 20/10 i Eksjö

1. I 14 (lt Persson, lt B Nilsson, lt Björk, fj Jonzon, fk Danielsson, fu Fors)

MM bil 26/10—27/10 i Hässleholm

35. fj Jonzon/fj Skytt

Skyttetävling mellan befälskårerna 14/6

Gevär: 1. Uoffkåren 1099 p; 2. Offkåren 1983 p; 3. Ubefkåren 482 p
Kpist: 1. Offkåren 1280 p; 2. Ubefkåren 1269 p; 3. Uoffkåren 1262 p
Pistol: 1. Uoffkåren 1000 p; 2. Offkåren 940 p; 3. Ubefkåren 379 p

Offkårens skjutning om Fockska kannan 31/8

1. kn Pauhlsson 318 p; 2. kn Rydvall 311 p; 3. mj Karlström, 306 p

Offkårens skjutning om Kjellgrenska priset 31/8

Gevär: 1. kn Rydvall 128 p; 2. kn Strindberg 124 p; 3. lt B Nilsson 124 p
Kg: Sundberg 185 p; 2. kn Rydvall 183 p; 3. kn Bendrik 166 p
Kpist: 1. kn Idenmark 134 p; 2. lt B Nilsson 133 p; 3. lt Björk 132 p

Uoffkårens skjutning om överste Stålhanes vpr 7/9

1. fj Hjelm 190; 2. tvm Carlsson 187 p; 3. mfj Åkerlund 186 p

Arvid Kjellgrens skjutpris för vpl 30/9

1. 411004-735 Jonsson 9. komp 131 p; 2. 420512-757 Lund 7. komp 130 p; 3. 420715-555 Vessberg 5. komp 128 p

Kompaniernas vandringspris, kpist 9/10

1. 9. komp 374 p; 2. 7. komp 364 p; 3. livkomp 361 p

Sven Bratt

DET KONGO DU EJ MÖTER I TIDNINGSSPALTERNA

Författaren vid redaktionsbordet i Kongo.

KONGO. Vilar det inte mycket av exotisk mystik kring det namnet? Går inte tankarna gärna till ogenomträngliga djungler och obanade bushområden? Tänker man inte på elefanter, lejon, krokodiler och andra vilda djur? Eller på skokrämssvarta infödingar och tam-tam-trummors monotona ljudande?

Det tror kanske många hemma i Sverige och det trodde kanske en del av de blågula FN-soldater, som ingick i den första specialuttagna Kongo-bataljonen på hösten 1960 . . . Men FN-svenskarna kom rätt snart underfund om att Kongo inte alls är som att hoppa in i någon slags "Tarzan-miljö" eller kolorerad tropikfilm — ett möte med "det gröna helvetet".

Inga lejon-besök i tältet

Kongo — i varje fall de områden FN-svenskarna kommit i kontakt med — är påfallande europeiserat. Man behöver inte skjuta sig förbi några lejon i tält-öppningen, man behöver inte flera gånger om dagen plocka kobror och mambor från sin sängfilt och man behöver inte varje morgon skaka giftspindlar och skorpioner ur sina marschskor!

Trots dessa — törs vi kalla dem "besvikelser" — är emellertid jättelandet Kongo en *stor* upplevelse för en FN-svensk. (Med "stor" avses här inte bara att Kongo till ytan är fem gånger större än Sverige!) Och det är kanske framför allt landet, där man får vara beredd på det mesta — och där också det mesta händer . . .

Fienden nr 1 syns inte!

I episod-form skall vi här ge några lättsamma glimtar av FN-svenskens möte med "mörkaste Afrika":

Redan på "hemmaplan" förbereds den blivande Kongo-svensken för anfall — från mikro-organismer av olika slag. En osynlig armé av amöbor, baciller och virus! Ur infektionssynpunkt är Kongo det kanske mest utsatta landet i Afrika — gula febern, sömnsjuka, smittkoppor, kolera och tyfus-paratyfus är de otrevligaste "bekantskaperna" . . . Men efter "Operation Tesil" — populärnamnet på det flitiga vaccinations-sprutestickandet — har, som tur är, ingen FN-svensk fått stifta bekantskap med dessa "Kongo-fiender"!

Men ständigt påminns man om infektionsriskerna . . . Eftersom militärrätten nr 1 — ärtor, fläsk och pannkaka — saknas på torsdagarnas Kongo-meny har FN-svenskarna fått ett annat bra sätt att hålla reda på veckorna: "För-rätt" vid varje onsdag-lunch är malaria-tabletter!

Vägarna "lång-grunda" . . .

Den riktiga Kongo-sommaren infaller f ö, när vi har vinter hemma i Sverige. Men precis som under svenska somrar regnar det under Kongo-sommaren — som tur är dock mest nattetid. Under den senaste s k vinter-bataljonen i Kongo vräkte det ner samman-

Biltransport på djungelvis!

lagt 1½ meter regn. Det var så att vägarna blev "lång-grunda" och under patrullfärder ute i bushen måste man välja mellan bäckar och floder i stället för stigar och landsvägar . . .

Vägar är det f ö ont om i Kongo — flyg är det enda rationella kommunikationsmedlet i detta jätteland. Men ibland tvingas man åka tåg och det är en upplevelse — speciellt om man hamnar efter ett frustande och stånkande ånglok. Koldammet förvandlar på kort stund den mest albyl-bleke FN-svensk till den svartaste "neger".

Finns det många negrer?

"Ser ni många negrer där nere?" Den frågan lär en hemvändande Kongo-svensk ha fått av någon släkting och svaret blev förmodligen någonting i den här stilen: "Det är svart av dom, att träffa vita i Kongo hör till ovanligheterna . . ." Kongo är nämligen om något de svartas land — drygt 14 miljoner mörkhyade och knappt

100.000 vita. Att FN-svensken sedan också talade om för sin släkting, att man inte kallar de mörkhyade i Kongo för negrer är en annan historia. Begreppet "neger" eller "nigger", som låter ungefär lika på de flesta språk, anser nämligen de mörkhyade i Kongo som något nedsättande. De vill i första hand kallas afrikaner, i andra hand infödda eller eventuellt kongoles eller katanges beroende på var i Kongo de hör hemma.

Bland de infödda vimlar det av olika stammar, ofta med starkt skilda dialekter och nästan alltid med synnerligen skiftande uppfattning om det mesta . . . Stamfejder — och blodigt brutala sådana — hör så att säga till vardagsrutinen. Orosmakarna nr 1 i sammanhanget är baluba, som det senaste året varit ett pålitligt slagnummer i tidningsrubrikerna.

Baluba, vars ungdomsrörelse — "jeunesse" — kan sägas vara en Afrika-variant av vårt lands mest förvildade, oborstade och oppositionella raggar-element, har lika kusliga som skräckinjagande "övertalningsargument". Hjälper det inte med en "specialbehandling" av deras cykelkedjor, bredbladiga djungel-knivar och spik-klubbor, brukar de tillgripa stympning och lemlästning av sina offer . . .

"Vi åt upp de sista . . ."

Renodlad kannibalism hör inte till ovanligheterna i vissa områden av Kongo och flera FN-svenskar har i varje fall periferiskt kommit i kontakt med denna ruskiga kult. Har ni förresten hört historien om den afrikanska gruppen, som kom på besök till Europa och av den intresserade pressen bl a fick frågan: "Det sägs att ni fortfarande har kannibaler där nere?" Varpå en baluba-representant i gruppen skrattande svarade: "Ingen fara — kvällen innan vi flög till Europa, åt vi upp de sista till middag . . .

Möte med djungel-telegrafen — några axplock

Har ni t ex hört om FN-svensken i Kongo
som tyckte att "lakrits-brudarna" (FN-slang för infödda kvinnor) aldrig var så vackra, som när han fått tre whisky i sig?
som undrade varför alla afrikanska kannibal-sagor slutade med ". . . och så fick han kungariket och halva prinsessan"?

Baluba-fångar i Elisabethville.

som mötte en vacker flicka på en nattklubb i Katanga-huvudstaden Elisabethville och frågade: "Jag är främmande här i stan. Kan fröken visa mig vägen till där fröken bor?"
som tillsammans med sina kamrater satte upp en vacker *krigslist* på sin "lucka"?
som i ett resebrev från bushen skrev ". . . då och då kommer en svärm myggor ner till oss och tankar . . . ."?
som skrev så eldiga kärleksbrev till sin flicka "någonstans i Sverige", att han brände sig på tungan, när han skulle slicka igen kuvertet?
som hamnade på ett detachement "någonstans i Kongo" — långt borta från all ära och *renlighet?*

Det farliga Kongo . . .

Men är det då inte både riskabelt och nervpåfrestande att vara FN-soldat i Kongo? Är det inte olustigt att själv vara mitt i oroligheterna där nere i "mörkaste Afrika"?

Frågor av den typen ställs ideligen av hemma-Sverige — speciellt efter det senaste årets frikostigt serverade och stort påslagna sensationsuppgifter från detta "svensk-hörn" av Afrika — över 1.000 mil från hemlandet och 130 mil söder om ekvatorn.

Låter man frågorna gå vidare till FN-svenskarna själva får man oftast höra att de i allmänhet varit mera chockade att läsa nyhetsbulletinerna från sin tjänst, än att själva vara med och uppleva händelserna . . .

Vi far aldrig från Kongo!

Det faktum att ansökningarna om att få rekapitulera och stanna ytterligare ett halvår nere i Kongo slagit alla tidigare FN-bataljonsrekord, talar kanske det tydligaste språket. Senast var det f ö över 400 av 750 man, som ville förlänga sina kontrakt, d v s mer än hälften av Kongo-bataljonens personal.

Det är nästan så man är frestad att avsluta den här lilla Kongo-exposén med att citera den gamla schlager-texten "Bongo, bongo, bongo — vi far aldrig ifrån Kongo . . ."

Hans Carsborg

Visa "BOCKEN" för Dina bekanta!

Intressera dem för KAMRATFÖRENINGEN och skaffa nya medlemmar.

Gör en positiv insats för hembygdens regemente

DE GAV SINA LIV FÖR FREDENS SAK

Dag Hammarskjöld och I 14-soldaten Per Persson från Söräng i Bollnäs, som följde FN-chefen i döden, hyllades fredagen den 29 september vid en minnesstund på regementets idrottsplats. Hela den inneliggande styrkan — uppställd på öppen fyrkant — deltog i högtiden liksom arémusikkåren från Falun.

Sedan musikkåren spelat Integer vitae av Flemming höll regementschefen, överste Axel Henriksson, ett anförande till de stupades ära.

— Förlusten då Förenta nationernas generalsekreterare jämte åtta andra svenskar mötte en plötslig död i det oroliga Afrika var stor och skrämmande, sade översten bl a. Den försatte inte endast vårt land utan även stora delar av världen i övrigt i sorg och bestörtning.

Bland de svenskar som följde Dag Hammarskjöld i döden var också en soldat från detta regemente — Per Persson från Söräng. Han avslutade i våras sin första tjänstgöring och gjorde sig allmänt känd som en synnerligen plikttrogen och dugande soldat. Han var en "hälsinge" som jag med stolthet kunde sända till Kongobataljonen och som jag visste skulle hedra regementet.

Jag vet inte anledningen till varför just Per Persson uttogs att följa Dag Hammarskjöld på hans sista resa. Men en sak vet jag — en bättre soldat hade inte kunnat utväljas. Det var ett hedersuppdrag Per Persson fick, ett uppdrag för vilket han fick offra livet.

Dag Hammarskjöld och de svenskar som följde honom i döden gåvo sina liv för fredens sak. Har deras offer varit för stort eller förgäves? Deras offer har visserligen varit stort, det största som kan givas, men kan deras bortgång medverka till ökad förståelse mellan folken och därmed till fred och frihet i vår oroliga värld, då har i sanning deras offer icke varit förgäves.

Översten avslutade sitt anförande med att ägna de omkomna en tyst minut varefter musikkåren spelade Stenhammars Sverige.

Soldaten nr 88 Hjelte, Jerfsö kompani, vid det av honom själv bebodda torpet. Foto från 1924 (nuvarande soldattorpet i regementsparken).

Tanken att vid Kungl. Hälsinge regemente upprätta ett regementets eget museum är ej ny, utan får väl dateras till år 1912, det år då det till Gävle nyinflyttade regementet erhöll sitt eget soldattorp. Torpet tillhörde ursprungligen rote nr 38 av Jerfsö kompani och var uppfört i Bäckebro i Ljusdal.

Torpets förflyttning till nuvarande plats i regementsparken ägde rum under överste Focks chefstid och säkert dikterades denna åtgärd av överstens framsynta strävan att åt framtiden bevara bilden av den miljö i vilken den indelte soldaten levde och verkade.

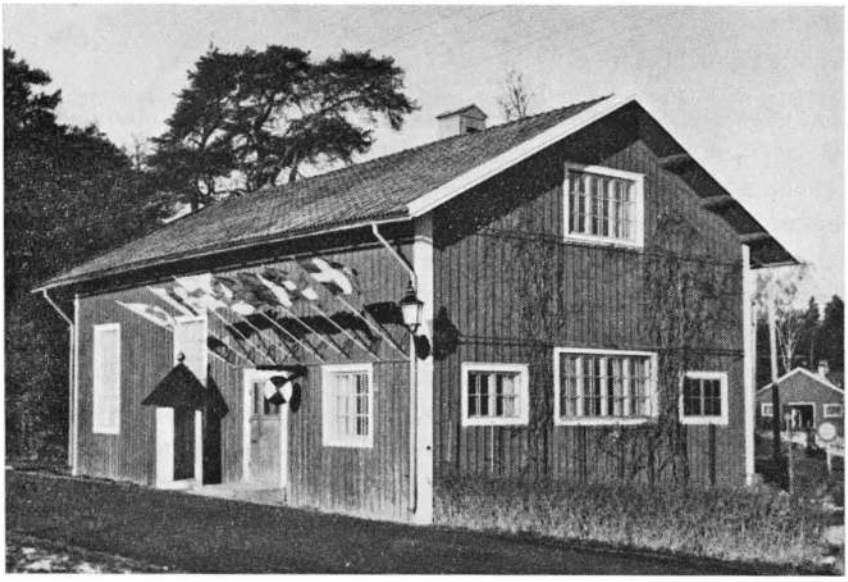
Torpets samlingar kompletterades efter hand och på så sätt blev soldattorpet i all sin kärva enkelhet ett regementsmuseum i miniatyr.

Först år 1940 fick regementet, genom ett intimt samarbete mellan regementschefen överste G. Ehrenborg och numera avlidne länsintendenten d:r Ph. Humbla en egen avdelning i Gävle museum. Då en utvidgning av denna avdelning av organisatoriska skäl ej visat sig möjlig växte sig tanken på ett regementets eget museum allt starkare och år 1957, det år som regementet förlorade sin musikkår, kunde den gamla musikpaviljongen frigöras för det blivande regementsmuséet.

Arbetet kunde nu forceras och redan i juni samma år öppnades det nya muséet i samband med regementets dag. Samlingarna voro från början ej så omfattande, men efter hand som det i bygderna blivit känt att I 14 upprättat ett eget museum, ha samlingarna berikats framför allt genom bidrag från gamla knektar.

Det fortsatta utbyggandet av muséet har skett i intim samverkan med intendenten för Gävle Museum d:r Olle Källström.

Arne Dyberg

Regementets museum vid Lilla Fältet.

Dricksmugg till "Pumpa lätt" på Mohed.

Major Johan Muhrs hjälm.

Gåva av Napoleon III till kapten C. G. Hedman.

Slagverk till gamla matsalsklockan.

Trumma från karolinska tiden.

KONSERT

gifves

Söndagen den 14 Juni 1863

i Bollnäs Kyrka

af Kongl. Helsinge Regementes hela Musik-kår

till förmån för dess Pensions-kassa.

CONCERT-PROGRAM:

1. Marche Cortig, af Gounod.
2. Ouverture, af Brepsant.
3. Choral N:o 12, 1:sta vers.
4. Qvartett, af Verdi.
5. Philomele (Romance), af Panderon.
6. Duett ur Wilhelm Tell, af Rossini.
7. Fantasi-Consertante för Flaut, af Carrer.
8. Sarastros Aria ur Trollflöjten, af Mozart.
9. Choral N:o 20, vers 1.
10. Romance, af Blum.
11. Polens frihetsbön.
12. Utgångsmarsch (Björneborgs).

Dörrarne öppnas kl. half 3. Konserten börjas kl. 3 e. m.

Biljetter à 1 Rdr rmt för ståndspersoner, säljas på gästgifvaregården och hos handl. Lindberg i Bollnäs; öfriga biljetter 50 öre, barn och tjenstefolk 25 öre finnes att tillgå vid ingången.

I sammanhang härmed afgå bantåg med passagerare:

från Söderhamn kl. 7,30 f. m. och 7 e. m.
„ Bergvik kl. 9 f. m. och 9 e. m.
Vid Berga, Kinsta och Marma blir vanligt uppehåll.

Ångbåten "CHRISTIAN"
från Bergvik till Segerstad kl. 8,30 f. m.
„ Segerstad till Bergvik kl. 7,30 e. m.

Ångbåten "WARPEN"
från Segerstad till Bollnäs kl. 10,30 f. m.
„ Bollnäs till Segerstad kl. 6 e. m.

Helsinge regementes hela musikkår medföljer fram och åter.

REGEMENTETS KAMRATFÖRENING

Styrelsen för Kungl. Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse för arbetsåret 1961.

Styrelse m m: Överste Hans Berggren, ordförande, överste Axel Henriksson, vice ordförande, förvaltare Helmer Nygren, sekreterare, förvaltare Harald Fisk, kassör. Övriga ledamöter: överste I. Grundell, överstelöjtnant Arne Dyberg, riksdagsman Per Persson, riksdagsman Jon Jonsson, landstingsordförande Edvin Jansson, häradsdomare J. A. Andersson, kapten G. Nilsson, förvaltare E. W. Andersson, löjtnant E. A. Pira, rustmästare Å Wiklund och hemmansägare Einar Berlin.

Revisorer: rustmästare L. Wickström och vaktmästare A. Rosengren med stadsmäklare F. Löfgren och redaktör E. Wickberg som ersättare.

Valberedning: kapten S. Söderhjelm, ordförande, bankkamrer C. Müntzing, ingenjör T. Ygge med polisman B. Hofvenstam och fanjunkare L. P. Gustafsson som ersättare.

Redaktionskommitté för "Bocken": kapten G. Fernquist, ordförande, kapten S. Bratt och personalvårdskonsulent I. Hillström.

Antalet medlemmar per den 31/12 1961.
Hedersledamöter: överstarna G. Ehrenborg, C. Hamnström och ärkebiskop E. Eidem.
Ständiga medlemmar 8.
Medlemmar: 644.

Sammanträden: föreningens årsmöte den 11/6
styrelsen 19/1 och 11/6
VU 14/9.

Utmärkelser.
Föreningens förtjänstplakett i guld:
11/6 herr Malcolm Kjellin
19/12 redaktör Erik Wickberg.

Minnesmedaljen:

Guld: 17/11 landshövding John Lingman (60 år)
Brons: 21/2 soldaten A. W. Öhrn (80 år)
Brons: 25/2 kyrkoherde E. Strömqvist
Silver: 11/4 två av reg bästa soldater, som reste till England
Silver: 12/9 häradsdomare J. A. Andersson (70 år)
Brons: 30/11 skräddarmästarna A. V. Granath och J. E. A. Pettersson med anledning av att off- och uoffskrädderiet upphörde med sin verksamhet
Silver: 3/12 musikfanjunkare E. Åkerlund (50 år).

Representation vid begravning.

24/5 major C. P. Grundells bår.

Regementets dag 11/6.

I anslutning till Regementets Dag avhöll kamratföreningen sitt årsmöte under ordförandeskap av överste Hans Berggren och i närvaro av ett 30-tal medlemmar. Samtliga ledamöter i styrelsen omvaldes med acklamation. Styrelsen hade föreslagit att årsavgiften för 1962 skulle vara 5:— kr, vilket bifölls utan debatt. Inför årsmötet förelåg även ett förslag till omarbetade stadgar för föreningen och detta godkände årsmötet och beslöts att de omarbetade stadgarna skulle träda i kraft omedelbart. Sammanträdet beslöt även att "Bocken" för 1962 skulle utkomma i bokform.

Före sammanträdet överlämnade ordföranden en penninggåva och blommor till fru Eva Westerlund och föreningens förtjänstplakett till herr Malcolm Kjellin och tackade dem för deras stora intresse och oegennyttiga arbete för föreningen.

Föreningen har under året anslutit sig till föreningen "De Svenska Kamratföreningarnas representantskap med dess samarbetskommitté".

Styrelsen vill till sist rikta ett varmt tack till alla och en var som på ett eller annat sätt bidragit till att öka förståelsen för föreningens uppgift och mål allt i avsikt att stärka sambandet mellan regementet och bygden.

A. HENRIKSSON
Ordförande

H. FISK
Kassör

H. NYGREN
Sekreterare

ARNE DYBERG

EINAR BERLIN

Böndernas hus i Gävle (modellfoto)

Projekterar

BOSTÄDER

HOTELL

SKOLOR

SAMLINGSLOKALER

FÖRVALTNINGSBYGGNADER

SVENSKA RIKSBYGGEN

TORSTENSSONSGATAN 3 STOCKHOLM

Aga Radiofabrik, Gävle
F. Ahlgrens Tekniska Fabrik AB, Gävle
Byggnadsfirman Anders Diös AB, Gävle
Durotapet AB, Gävle
AB Edsbyverken, Edsbyn
AB Elektro-Armatur, Gävle
Vict. Th. Engvall & Co Kommanditbolag, Gävle
Gävle Möbellager, Gävle
Gefleortens Mejeriförening upa, Gävle
A. Hildebrand Hovjuvelerare AB, Gävle—Sandviken
Hälsinge-Kuriren, Söderhamn
Bertil W. Holmquist, Göteborg
Kilafors Trävaru AB, Kilafors
AB Lingbo Verkstäder, Lingbo
AB Elof Malmberg, Gävle
Maskin AB Henry Jerner, Gävle
Målarmästare Lennart Lönn, Gävle
AB Möbelproduktion, Gävle
Norelius & Thorsell AB, Carlbaum & Söner, Gävle
AB Norrlands Rör, Gävle
Carl A. Ohlsson AB, Gävle
Allan Rehnström & Co, Gävle
AB Skoglund & Olsson, Gävle
Söderhamns-Kuriren, Söderhamn
Tidningen Ljusnan, Bollnäs
A. U. Wahlbergs AB, Juvelerarefirma, Gävle
Jacob Wennberg AB, Gävle

Albihn Inredningar AB, Gävle
Andenius Skor, Gävle
Avesta Jernhandel AB, Avesta
Bergströms Lager Eftr, Gävle
AB Bil & Reservdelar, Gävle
AB Centralbageriet, Gävle
Elfving & Lööf, Herrekipering, Gävle
Nils Grohmanns Speceriaffär, Gävle
Gävle-Dala Lantmannaförbund, Gävle
Gävle Plåt AB, Gävle
Gefle Velocipedfabrik AB, Gävle
Firma Erik Göransson, Marmaverken
Hallbergs Bokhandel, Gävle
Eric Heselius AB, Gävle
G. Holms Färghandel, Gävle
Hotell Ateneum, Gävle
Husqvarna Gävle-depôt AB, Gävle
Järbo Handels AB, Järbo
Järbo Såg & Hyvleri, Järbo
Kaffekvarn, Gävle
G. Th. Karlsson Bleck- & Plåtslageri, Gävle
Kilaforsortens Köpmannaförening, Kilafors
Kilafors Ullspinnneri AB, Kilafors
Carl Larssons Fotografiska atelje AB, Gävle
H. Lindgren AB, Gävle
Lötens Handels AB, Rengsjö
Martins Press & Kemiska Tvätt, Gävle
Motorcentralen Aug Höglund AB, Söderhamn
Nordgren, Ek & Co, Gävle
Ockelbo Verktygsfabrik, Ockelbo
Pix AB, Gävle
Renault, Gävle
AB Skrivrit, Gävle
Snögrens Cykel- & Sportaffär, Gävle
Solängens Handelsträdgård, Gävle
Stattins Järnhandels AB, Sandviken
Ströms Maskinaffär, Gävle
Sundéns Färg- & Tapethandel, Bollnäs
Söder-Frukt, Gävle
Ugglebo Arbetarförenings AB, Ockelbo
Åkerson & Co AB, Gävle

STOLPAR

PÅLAR

SLIPERS

PLYWOOD

STAMMBLÖCKE

TIMMER

MASSAVED m. m.

Kilafors Jernverksaktiebolag, Kilafors

Lättare
och billigare än Ni tror

Alla vidare upplysningar genom vårt distriktskontor i Gävle, tel. 258 32.

med egen villa från
AB SVENSKA TRÄHUS

Huvudkontor:
Birger Jarlsgatan 27, Stockholm C, tel. 010/23 83 60

SÖDERLUND & LINDSTRÖM
GEFLE

- Motorrenoveringar
- Renoveringar av entreprenadmaskiner
- Metallisering
- Maskinarbeten och maskinbyggnad

AB SÖDERLUND & LINDSTRÖM

Tel. 293 20, växel — GÄVLE

Elkompaniet
ALLT I EL
TV RADIO

Försäljning och service med ansvar!

Nygatan 36 — N. Centralgatan 7

Tel. 228 37, 245 43

C:a 28 000 hushåll

samverkar i dag för bättre
hushållsekonomi genom köp
och medlemskap i
KONSUM ALFA

Följ deras exempel!
Gå in i

konsum alfa

— hushållens egen förening —

SPARLÅN

enkelt sätt att få

DUBBELT

så mycket!

Sparlån i sparbanken öppnar nya möjligheter för Er att dubbelt så snabbt förverkliga Era planer. Har Ni öppnat sparlånekonto och sparat ihop en summa får Ni låna lika mycket som Ni sparat — och lånet får Ni borgensfritt och försäkringsskyddat.

Vill Ni veta mer om sparlån — kom till sparbanken.

Gävleborgs Sparbank

KOPPARFORS AKTIEBOLAG

OCKELBO

Trävaror

Cellulosa

Kartong

AB Gösta Anderssons åkeri

Tredje Tvärgatan 48, GÄVLE
Telefon växel 152 90

UTFÖR: Alla slags transporter
Schakt- och planeringsarbeten
Berg- och Stensprängning

MASKINPARK: Grävmaskiner, Traktorer, Lastbilar, Lyftkranar

FÖRSÄLJER: Fabriksblandad betong, Sand, Grus, Singel, Makadam och Vägmaterialier

Grustaget RÖRBERG telefon 330 48
Grustaget VARVA telefon 951 01
Betongfabrik VARVA telefon 954 85

maskiner för träindustrien

barkningsmaskiner
boardmaskiner
sågverksmaskiner
huggmaskiner
flissåll

SÖDERHAMNS
VERKSTÄDER AB SÖDERHAMN

Hälsinge
Messmör

GER HÄLSA
och KRAFTER

Södra Hälsinglands Mejeriförening

BOLLNÄS

HÅRD och PORÖS
Träfiberskivor

Midnäs
Industriaktiebolag

RENGSJÖ

BYGGNADSFIRMAN

Eskil Sundström AB

Krylbo • Tel. växel 118 00

Ernst Express AB

Avesta • Telefon 504 85

AB Krylbo Järnhandel

Krylbo • Telefon 115 02

STORVIKS
Järnhandels AB

Storvik • Telefon 100 51

Välj rätt tvål till Er typ!

REPORIA
för fet och normal hy...

REPORIA extra fet
för torr hy...

REPORIA
— den medicinska skönhetstvålen

AB Elfströms Tekn. Fabrik

Gävle

STORVIKS KRAFT AB

Justering och ombyggnad av elmätare

Tfn 0290/111 00

Vid besök i Stockholm

ställ bilen i

P-Klara

bilparkering

alltid öppet — mitt i city

tel. 11 52 45 kör in från Vasagatan — Vattugatan

NÄR DET GÄLLER

• MC-
• KOR-
• TRAFIK-
• BUSSKORT —
vänd Eder med förtroende till

BIL- och TRAFIKSKOLAN

Inneh.:
Olof Stråhle o. Berndt Friskman
S. Kansligatan 7 a, GÄVLE
Tel. 254 94 — 205 08

För rationell hårvård

LUNDÉN och SKALIN

Frisersalong

Södermalmstorg, GÄVLE
Tfn 146 47

OLSSONS
BLOMSTERHANDEL
Nygatan 15, GÄVLE
Telefoner: 204 16 och 139 16

AB ERIK
Sohlberg's
Livsmedel, Gävle
Telefon 026/296 30

Sohlbergs tillverkningar
— **en garanti för hygien och kvalitet** —
Finns i de flesta av länets livsmedelsaffärer

BOCKENS DRYCKER

— kvalitetsdrycker

GÄVLE
SANDVIKEN SÖDERHAMN
HUDIKSVALL LJUSDAL

Furuvik

SVERIGES STÖRSTA DJURPARK

● Utflykts-målet för hela familjen

"STÖVELN"-ÖBERG

Cykel o. Sportaffär

Norra Kungsgatan 13, Gävle - Telefon 250 43
ALLT I CYKLAR och SPORTARTIKLAR
Reparationsverkstad

PIGALLE grill

på centrala söder

Öppet: Vard. 08.00—24.00. Lörd. 08.00—00.02

Barn halva priser.

God husmanskost och grillade rätter

Tfn 240 44

Byggnadsmaterial

Trävaror

AB HJ. ANDERSSON & CO.

S. SKEPPSBRON 18, GÄVLE • TEL. 156 10

— **en central för byggmaterial** —

Eskilstunaboden i Gävle AB

MED BUTIKERNA I CENTRUM

Verktyg, husgeråd, leksaker,
vapen, ammunition, sprängämnen m. m.
Nitroglycerin AB, Huvudnederlag

Drottninggatan 24, tel. 236 46, 226 75

Nygatan 21, Stora Torget, tel. 200 75

RESTAURANG **RUDAN**

RUDDAMMSGATAN 23, GÄVLE. TEL. 139 68

Lunchservering
är en nyhet på vårt program. Vi håller öppet alla vardagar mellan kl. 11—14. Ni kan äta lunch från kr 3: 50.

Hemskickningar
Ge värdinnan ledigt. Vi lagar maten, håller porslinet och levererar allt från lunch till vickning direkt till Ert hem.

Beställningar
50-årsmiddagen, bröllopsfesten, firmaträffen eller andra sammankomster för sällskap och föreningar

GÖR ETT BESÖK PÅ

Lindströms konditori

Ockelbo — Telefon 401 60

Känt för sitt goda kaffe och goda bakverk

I dag som för snart 300 år sedan stämplas

Iggesunds produkter med det

"krönta ankaret"

en över hela världen välkänd symbol

för hög svensk kvalitet

Aktiebolaget Iggesunds Bruk

Grundat 1685

tala med

THULE

VAR ALLTID PÅ DEN FÖRSÄKRADE SIDAN
Avd.-kontor: Thulehuset, GÄVLE. Tel. 151 80
Thulebolagen för försäkring

RUNE HEDBERG

RIMBO

MASKINKONSTRUKTIONER — SPECIALMASKINER

Telefon 0175/705 20

TRETORN

ledande märke i GUMMISKOR

SKOMAGASINET

Drottninggatan 33 GÄVLE Tel. 235 77

GÄVLE LAST BIL CENTRAL

UTFÖR
transporter, schaktningar
LEVERERAR
grus, sand, väg- och betongmaterial
samt matjord

Gävle Lastbilcentral

N. Skeppsbron 1 Tel. 130 30, 130 31

Lasta och schakta snabbare och med större vinst med

Gigantic

G 18–2-hjulsdriven
F 20–4-hjulsdriven

- STARK
- SNABB
- SÄKER
- STOR KAPACITET
- SERVOSTYRD
- KOMPAKT
- LÅG TYNGDPUNKT
- DRIFTSNÄL
- PRISBILLIG

Begär prospekt och offert!

MASKIN AB

MASKIN AB Gigantic

Järbo Telefon växel 0290/706 10
Service och återförsäljare över hela landet

Vid val av Eder

Brand- och sakförsäkring

bör Ni givetvis anlita

GESTRIKLANDS BRANDSTODSBOLAG

med dess sedan gammalt låga premier

INFORDRA PREMIEUPPGIFT

Anlita hembygdens eget försäkringsskydd

Upplysningar lämnas av ordföranden i Edert distrikt och på bolagets huvudkontor, N. Strandgatan 29, Gävle.

Telefon 800 40 växel

Avd.-kontor Hyttgatan 13 Sandviken telefon 520 38

Arbrå

Värdshus

Moderna rum

God mat

Fullständiga rättigheter

Telefon 0278/400 10

AB Gestriklands Yllefabriker

JÄRBO

TELEFON 0290/706 00

ARNO HOLM AB

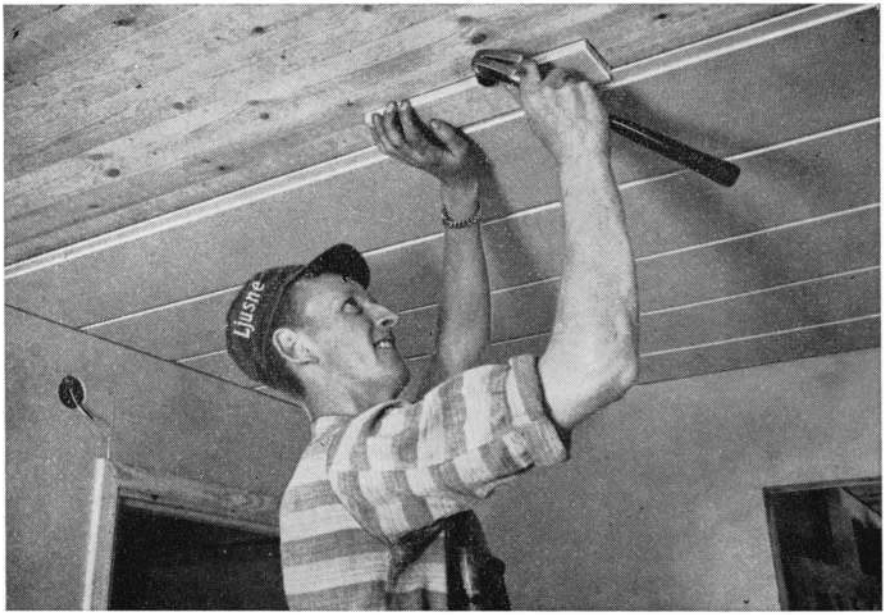
Mejeriprodukter

GÄVLE

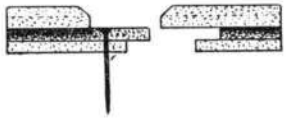
Telefon 240 45, 245 41, 128 41

OST
svensk
dansk
finsk
holländsk
SPECIALKVALITÉER

ÄGG
färska
kvalitetskontrollerade

Osynlig spikning

Notens övre del täcker spikhuvudet fullständigt. Ni får vackrare tak utan fula "spikfläckar".

Innertakplattan "Ellwe Spont" tillverkas av 1/2" porös Ljusne Board. Utformningen är ny och möjliggör osynlig spikning. Plattornas fasning är också ny och ger vackrare fogar.
Ljusne porösa board är känd för sin fasthet. Därigenom får takplattorna också en fast och hållbar not och spont. De förpackas i kartonger väl skyddade.

FORMAT (s.k. takplank)
1x10, 1x12, 1x14, 1x16, 1x18 fot.
Dessutom 400x400, 600x600, 600x1200 mm.

ELLWE SPONT

LJUSNE-WOXNA AKTIEBOLAG LW LJUSNE

För välplanerade resor
kontakta

**ANDERSSON
& LUNDQVIST
RESEBYRÅ AB**

Drottninggatan 48, Gefle

Tel. 026/298 60 Telex 81049

Av STR auktoriserad Resebyrå

Medlem i
Svenska Resebyråföreningen

**Södra Norrlands
Trädgårdscentral**

Skånelagret

Odlarnas organisation

Alltid till tjänst med förmedling
av alla sorters
grönsaker, rotfrukter
och **sydfrukter**

Tel. GÄVLE,
gruppnummer 296 20

Freja GLASS

är godare

Vi har öppet året runt

Ordertelefoner: 205 74, 205 75

Kontroll och råvaror:

Gefleortens Mejeriförening

Lidholms

hela familjens

MODEHUS

Herrkonfektion
Herrekipering
Herrskrädderi
Damskrädderi
Gosskonfektion
Gossekipering
Herr- o. Damskor
Damkonfektion

GÄVLE ● **HOFORS**
Tel. 292 40 Tel. 203 04

Mackmyra Sulfit Aktiebolag

köper

massaved och avverkningsrätter

ALLTID SUCCÉER FRÅN

Folkparken
GÄVLE

SCEN och DANSESTRAD!
Trivselställe för all skötsam ungdom — dit vi alltid räknat I 14-"krigarna"

Direktionen

möbel-tjänst
S. Fiskargatan 5, Gävle
Tel. kassa o. bokföring 274 30
Tel. försäljning 124 02

möbel-expo norr
N. Centralgatan 30
Tel. 124 01

anlita specialaffären i radio och TV

35 år i branschen · Allt i radio-TV
modern serviceverkstad

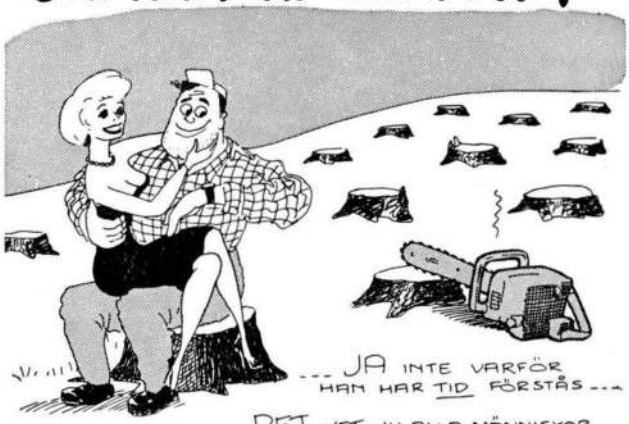
AB NORBORGS RADIO-TV S. Kungsg. 12, tel. 273 36

Plattsättnings-, Mosaik och Glasbetongarbeten

Stort materialsortiment
GOLV
och
KAKELSÄTTNINGS AB
Gävle • Tel. 232 21

UNDRAR NI VARFÖR ?

--- JA INTE VARFÖR HAM HAR TID FÖRSTÅS ---

DET VET JU ALLA MÄNNISKOR ATT HAR MAN SANDVIKSKEDJAN I MOTORSÅGEN SÅ SLIPPER MAN FILA SÅ MYCKET. MAN SÅGAR MER OCH FÅR MER FRITID ---

MEN NI KANSKE UNDRAR VARFÖR SANDVIKSKEDJAN ÄR SÅ KLART ÖVERLÅGSEN ?

OSS EMELLAN SÅ BEROR DET INTE BARA PÅ KVALITETSTILLVERKNINGEN OCH SKOVELTÄNDERNAS HÅRD-FÖRKROMNING

---DET ÄR MATERIALET OCKSÅ !

SANDVIKSKEDJAN GÖRS AV SANDVIKENS VÄRLDS-BERÖMDA STÅL !!

DÅ FÖRSTÅR NI ---

SANDVIKSKEDJAN

NYA A/B
J. FR. BROLIN

Skeppsklarerare, Speditörer

STUGSUND

kol, koks, eldningsolja

Tfn 541 37, 541 94, 541 67

Söderhamns

Ångtvätt

Tvättar allt

för alla

HÖR MED DEN
SOM HAR AGA

Säljes av

Gävle TV service

S. Kungsgatan 25 Tel. 171 40

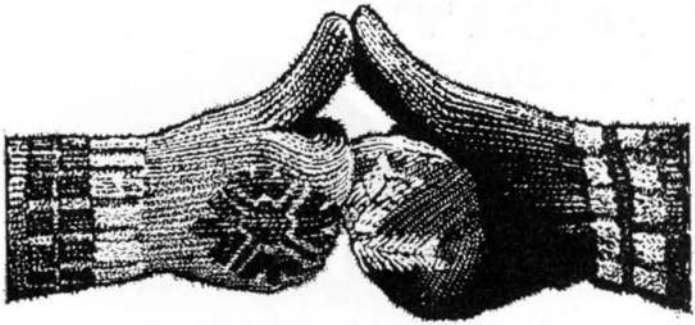
GÄVLE

Älvkarleby
Turisthotell
"Turisten"

Tel. 721 44, 725 11

Öppet: febr.-maj: söndagar
maj-sept.: dagligen

SJ

inbjuder Er till

VINTERNÖJE

med resa, rum och måltider

Välkommen till svepande, vita fjällvidder . . . sprakande, vänliga brasor efter långturen . . . ombonad komfort och trivsamma arrangemang i form av utflykter, underhållning och dans.
Välkommen till en **SJ Semestervecka!** Den omfattar tågresa 2 klass tur- och retur, rum, måltider och betjäningsavgifter. Här några bra resetips ur SJ:s vinterprogram.

Wärdshuset Gyllene Bocken/ Ljusnedal modernt och trevligt i natursköna Härjedalen.
Pris från Gävle **263:** —
21/1—18/2 (7 d)
Ripjakt i Härjedalen **423:** —
11/2—18/2

Fjällnäs Högfjällshotell/Fjällnäs Fjällnäs har ett av den svenska fjällvärldens bästa klimat.
Pris från Gävle **292:** —
4/2—18/2 (7 d)

Ovanstående resor är hämtade ur resehandboken "SJ VINTERNÖJE — med resa, rum och måltider", som Ni nu kan få GRATIS på alla järnvägsstationer och auktoriserade resebyråer. Den talar om när, var och hur Ni kan få uppleva en trivsam och rolig vintersemester.
På någon av sidorna finner Ni säkert ett VINTERNÖJE i Sverige, Norge, Tyskland, Schweiz eller Österrike just i Er smak både vad beträffar läge, pris och tid för avresa.
Gör slag i saken! Bestäm Er vintersemester redan NU! Välkommen till SJ:s VINTERNÖJE med resa, rum och måltider!

trevlig resa!

En pålitlig penningplacering:

FACIT PRIVAT

— den svenska hemskrivmaskinen

En pålitlig medarbetare hemma och på resor — en snabb och säker skrivhjälp, en FACIT PRIVAT, är väl värd att satsa på. Med maskinen följer GRATIS: snabbkurs i touchmetoden, övningsskärm, tangentbordsschema, elegant plastöverdrag.

25:- kr i månaden på

PREMIEKÖP

även första inbetalningen

ÅTVIDABERGS

Kyrkogatan 30 • Gävle

Telefon 276 15, 230 15

LUNDSTRÖMS ELEKTRISKA

Allt i elbranschen

Söderhamn — Rengsjö. Tel. 0270/ 133 30, 133 31

Giv akt

på

Arbetarbladets

ständigt

stegrade

upplaga

— störst i området —

Denna skrift Ni håller i handen är tryckt i en av Arbetarbladets moderna pressar

Pris 7 kronor

Bocken 1962 (1961/62)
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 punkter/tum (120 punkter/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver. 5.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg 2008-04-04**.